

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Аналітична довідка про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації у I півріччі 2008 року **2**

ПОТРЕБУЄ ВИРІШЕННЯ

Ю. ГОЛІКОВА. Актуальні питання у сфері управління державним майном **13**

ГОСТРЕ ПИТАННЯ

Д. КОСАЧ. Управління об'єктами цивільної оборони, які не увійшли до статутних фондів господарських товариств під час приватизації **17**

ЕКОНОМІЧНА РЕФОРМА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

О. ПРОЦКІВ. Особливості формування пріоритетів приватизації в Україні **19**

М. БАРИЛЮК, О. ПІТЮРЕНКО, М. СІРОШ. Формування інвестиційного потенціалу – один із чинників розвитку АРК **24**

Я. ПЕТРАКОВ. Щодо необхідності перегляду концепції державного підприємництва в Україні **27**

ФОНДОВИЙ РИНОК

П. ДЗЮБА. Структура дохідності акцій та фондових ринків зарубіжних країн (на прикладі США) **34**

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ БІЗНЕСУ

Перелік юридичних осіб, які уклали (або переуклали) в липні-серпні 2008 року договір з Фондом державного майна України про організацію продажу майна, що перебуває у державній власності **44**

НОРМАТИВНА БАЗА

Указ Президента України від 9 серпня 2008 р. № 698/2008 «Про невідкладні заходи щодо вдосконалення державного регулювання господарської діяльності» **48**

Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2008 р. № 744 «Про внесення змін до переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» **49**

Зміни, що вносяться до переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави **49**

Наказ Фонду державного майна України від 29 липня 2008 р. № 878 «Про затвердження Порядку проведення додаткового продажу акцій відкритих акціонерних товариств за номінальною вартістю» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 серпня 2008 р. № 783/15474) **50**

Порядок проведення додаткового продажу акцій відкритих акціонерних товариств за номінальною вартістю **51**

Наказ Міністерства промислової політики України від 18 липня 2008 р. № 460 «Про затвердження Положення про реструктуризацію підприємств» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 1 серпня 2008 р. № 718/15409) **58**

Положення про реструктуризацію підприємств **58**

Інструктивний лист ФДМУ від 14.08.08 № 10-36-11559 . . . . . **62**

Інструктивний лист ФДМУ від 14.08.08 № 10-36-11592 . . . . . **64**

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації у I півріччі 2008 року*

Загальні підсумки управління державною власністю та приватизації державного майна за I півріччя 2008 року

Законом України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 28.12.07 № 107-VI (далі – Закон про бюджет на 2008 рік) встановлено планове завдання з надходження коштів від приватизації державного майна до Державного бюджету України в розмірі 8,9241 млрд грн.

За I півріччя 2008 року від продажу державного майна та надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації, надійшло 307,30 млн грн., до загального фонду Державного бюджету України перераховано 305,21 млн грн., до спеціального фонду – 1,03 млн грн.

Протягом відповідного періоду 2007 року до загального фонду Державного бюджету України було перераховано 1 318,59 млн грн., до спеціального фонду – 242 тис. грн.

За I півріччя 2008 року в Україні форму власності змінили 144 державних об'єкти, у тому числі 111 об'єктів групи А; 7 – груп В, Г; 7 – групи Д; 10 – групи Е; 9 – групи Ж (табл. 1).

Протягом відповідного періоду 2007 року форму власності змінили 264 державних об'єкти, у тому числі 179 об'єктів групи А; 4 – груп В, Г; 41 – групи Д; 6 – групи Е; 34 – групи Ж.

За звітний період органи приватизації за угодами з органами місцевого самоврядування змінили форму власності 2 534 комунальних об'єкти, з них 2 507 належать до групи А; 15 – групи Д; 2 – групи Е; 10 – групи Ж (табл. 2).

Протягом відповідного періоду 2007 року форму власності змінили 1 896 комунальних об'єктів, з них 1 866 належать до групи А; 15 – групи Д; 3 – групи Е; 12 – групи Ж.

Діяльність Фонду державного майна України з ведення Єдиного реєстру об'єктів державної власності

У звітному періоді Фонд державного майна України (далі – Фонд) продовжив роботу щодо проведення разом з іншими органами державної влади інвентаризації об'єктів державної власності (на рівні юридичних осіб та державного майна) та формування за її результатами

Єдиного реєстру об'єктів державної власності (далі – Єдиний реєстр).

Станом на 01.07.08 органи державного управління надали інформацію про 35,5 тис. об'єктів (юридичних осіб державної форми власності), які розподілені так:

юридичні особи, що за даними ЄДРПОУ належать до сфери управління органу державної влади, який цього не підтверджує, – 9,7 тис. об'єктів;

юридичні особи, належність яких до сфери управління відповідного органу державної влади підтверджена цим органом, – 25,8 тис. об'єктів.

За підсумками проведення інвентаризації станом на 01.07.08 в Єдиному реєстрі обліковуються:

25,8 тис. юридичних осіб державної форми власності, які визнані органами державного управління;

849 господарських організацій з корпоративними правами держави;

483,6 тис. об'єктів нерухомого майна державних підприємств, установ, організацій;

350,7 тис. об'єктів державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі корпоратизації, але залишилося на їх балансі;

47,9 тис. об'єктів державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але залишилося на їх балансі.

Здійснюючи функції розпорядника та адміністратора Єдиного реєстру, Фонд постійно проводить роботу щодо удосконалення програмного модуля АС «Юридичні особи». Так, на звітну дату завершено роботу з модифікації чергової версії (5.3) зазначеної системи. Фахівці Фонду постійно надають методичну допомогу всім суб'єктам інвентаризації, які беруть участь у формуванні Єдиного реєстру.

Управління державною власністю та діяльність у сфері орендних відносин

Законом про бюджет на 2008 рік на Фонд покладено відповідальність і контроль за виконанням бюджетного завдання з надходження коштів від сплати за оренду державного майна в сумі 550 млн грн.

За даними Державного казначейства України, за I півріччя 2008 року до Державного бюджету України від оренди державного майна надійшло 324,65 млн грн., що становить 59,03 % виконання річного бюджетного завдання.

За даними Реєстру державного орендованого майна, станом на 01.07.08 кількість чинних укладених та погоджених органами приватизації договорів оренди стано-

* Друкується у скороченому вигляді. Повну версію довідки викладено на офіційному сайті Фонду.

Таблиця 1
Кількість об'єктів, які змінили державну форму власності в 1992 р. – за 6 міс. 2008 р., за групами

Регіональне відділення Фонду	1992 – 2007 рр. (з урахуванням дообліку та видучення)						За 6 міс. 2008 р.						1992 р. – 6 міс. 2008 р.					
	Усього			У тому числі			Усього			У тому числі			Усього			У тому числі		
	А	Б, В, Г	Д	Е	Ж	Ж	А	Б, В, Г	Д	Е	Ж	А	Б, В, Г	Д	Е	Ж		
По області:																		
Вінницькій	1 158	487	375	187	48	61	7	0	0	0	0	1 165	494	375	187	48	61	
Волинській	679	382	150	103	24	20	3	2	0	1	0	682	384	150	103	25	20	
Дніпропетровській	1 789	991	574	135	46	43	10	7	0	1	1	1 799	998	574	136	47	44	
Донецькій	4 104	2 840	799	355	42	68	9	8	0	1	0	4 113	2 848	799	356	42	68	
Житомирській	1 214	205	294	653	9	53	11	9	0	2	0	1 225	214	294	655	9	53	
Закарпатській	394	160	191	30	2	11	2	1	0	0	1	396	161	191	30	3	11	
Запорізькій	1 298	715	377	97	34	75	3	3	0	0	0	1 301	718	377	97	34	75	
Івано-Франківській	473	220	190	47	11	5	1	1	0	0	0	474	221	190	47	11	5	
Київській	1 063	362	509	151	7	34	4	4	0	0	0	1 067	366	509	151	7	34	
Кіровоградській	676	316	230	87	39	4	2	2	0	0	0	678	318	230	87	39	4	
Луганській	1 627	839	466	252	31	39	9	4	2	0	2	1 636	843	468	252	33	40	
Львівській	1 477	604	420	204	161	88	24	16	1	2	4	1 501	620	421	205	163	92	
Миколаївській	1 046	417	328	210	41	50	9	8	1	0	0	1 055	425	329	210	41	50	
Одеській	1 432	563	486	161	129	93	7	5	0	0	1	1 439	568	486	161	130	94	
Полтавській	844	407	308	64	10	55	2	2	0	0	0	846	409	308	64	10	55	
Рівненській	834	390	231	146	26	41	4	3	0	1	0	838	393	231	147	26	41	
Сумській	836	394	297	96	18	31	3	3	0	0	0	839	397	297	96	18	31	
Тернопільській	743	255	295	122	44	27	1	1	0	0	0	744	256	295	122	44	27	
Харківській	1 543	657	556	238	29	63	10	10	0	0	0	1 553	667	556	238	29	63	
Херсонській	544	205	202	84	10	43	3	2	1	0	0	547	207	203	84	10	43	
Хмельницькій	572	256	230	72	4	10	4	4	0	0	0	576	260	230	72	4	10	
Черкаській	767	332	306	80	13	36	4	2	1	0	1	771	334	307	80	13	37	
Чернівецькій	493	229	156	56	44	8	0	0	0	0	0	493	229	156	56	44	8	
Чернігівській	637	254	195	136	26	26	1	0	0	0	1	638	254	195	136	26	27	
м. Києву	1 076	416	501	41	104	14	5	3	0	1	1	1 081	419	501	42	105	14	
м. Севастополю	169	83	50	24	5	7	5	4	1	0	0	174	87	51	24	5	7	
Фонд майна АРК	381	214	88	47	13	19	1	0	0	1	0	382	214	88	47	14	19	
Усього...	27 869	13 193	8 804	3 878	970	1 024	144	111	7	10	9	28 013	13 304	8 811	3 885	980	1 033	
У тому числі – центральний апарат Фонду	1 377	143	1 048	41	133	12	9	1			8	1 386	144	1 048	41	141	12	

Таблиця 2

Кількість об'єктів, які змінили комунальну форму власності в 1992 р. – за 6 міс. 2008 р., за групами

Регіональне відділення Фонду	1992 – 2007 рр. (з урахуванням дообліку та випущення)						За 6 міс. 2008 р.						1992 р. – 6 міс. 2008 р.					
	Усього			У тому числі			Усього			У тому числі			Усього			У тому числі		
	А	Б, В, Г	Д	Е	Ж	Ж	А	В, Г	Д	Е	Ж	А	Б, В, Г	Д	Е	Ж		
По області:	1 552	1 465	50	31	2	4	27	27	0	0	0	1 579	1 492	50	31	2	4	
Вінницькій	1 850	1 707	68	36	1	38	21	21	0	0	0	1 871	1 728	68	36	1	38	
Волинській	5 647	5 392	209	28	3	15	111	111	0	0	0	5 758	5 503	209	28	3	15	
Дніпропетровській	7 948	7 692	152	81	4	19	267	264	0	2	0	8 215	7 956	152	83	4	20	
Донецькій	1 439	1 281	145	8	1	4	81	80	0	0	1	1 520	1 361	145	8	1	5	
Житомирській	2 336	2 240	26	49	7	14	68	67	0	1	0	2 404	2 307	26	50	7	14	
Закарпатській	3 544	3 443	76	10	9	6	191	191	0	0	0	3 735	3 634	76	10	9	6	
Запорізькій	3 496	3 352	49	66	7	22	51	49	0	2	0	3 547	3 401	49	68	7	22	
Івано-Франківській	1 991	1 853	71	42	7	18	10	10	0	0	0	2 001	1 863	71	42	7	18	
Київській	1 630	1 566	20	38	4	2	15	15	0	0	0	1 645	1 581	20	38	4	2	
Кіровоградській	3 233	3 036	145	36	10	6	91	90	0	0	1	3 324	3 126	145	36	10	7	
Львівській	9 407	9 133	89	64	64	57	226	222	0	2	0	9 633	9 355	89	66	64	59	
Миколаївській	2 236	2 046	133	32	11	14	94	90	0	4	0	2 330	2 136	133	36	11	14	
Одеській	3 312	3 097	109	72	18	16	43	41	0	0	2	3 555	3 138	109	72	18	18	
Полтавській	2 032	1 922	64	36	6	4	92	92	0	0	0	2 124	2 014	64	36	6	4	
Рівненській	1 298	1 252	31	8	1	6	22	21	0	1	0	1 320	1 273	31	9	1	6	
Сумській	1 928	1 863	30	24	0	11	47	46	0	0	1	1 975	1 909	30	24	0	12	
Тернопільській	2 159	2 105	11	12	3	28	21	21	0	0	0	2 180	2 126	11	12	3	28	
Харківській	4 570	4 399	125	32	8	6	254	254	0	0	0	4 824	4 653	125	32	8	6	
Херсонській	1 731	1 439	243	38	0	11	33	32	0	0	1	1 764	1 471	243	38	1	11	
Хмельницькій	1 791	1 682	83	19	1	6	18	18	0	0	0	1 809	1 700	83	19	1	6	
Черкаській	1 497	1 326	103	35	16	17	22	22	0	0	0	1 519	1 348	103	35	16	17	
Чернівецькій	2 369	2 308	4	45	1	11	83	83	0	0	0	2 452	2 391	4	45	1	11	
Чернігівській	982	848	114	14	2	4	10	10	0	0	0	992	858	114	14	2	4	
м. Києву	10 014	9 701	187	52	60	14	387	386	0	0	1	10 401	10 087	187	52	60	15	
м. Севастополі	459	439	18	2	0	0	19	19	0	0	0	478	458	18	2	0	0	
Фонд майна АРК	5 533	4 881	322	176	80	74	230	225	0	3	1	5 763	5 106	322	179	81	75	
Усього...	85 984	81 468	2 677	1 086	326	427	2 534	2 507	0	15	2 10	88 518	83 975	2 677	1 101	328	437	
У тому числі – центральний апарат Фонду	1	1	0	0	0	0	-	-	-	-	-	1	1	0	0	0	0	

вить 23 871 од., з них:

184 – цілісних майнових комплексів (ЦМК) державних підприємств;

58 – ЦМК структурних підрозділів державних підприємств;

16 937 – нерухомого державного майна, яке перебуває на балансі державних підприємств;

1 091 – нерухомого державного майна, яке перебуває на балансі господарських товариств, але не увійшло до статутних фондів.

Унаслідок здійснюваної до 2004 року політики децентралізації управління орендою державні підприємства досі є орендодавцями за 5 601 договором оренди нерухомого майна. Переукладення з органами приватизації договорів оренди, укладених підприємствами, триває.

За даними Реєстру державного орендованого майна у I півріччі 2008 року сума надходжень пені за всіма договорами оренди до Державного бюджету України становить 996,86 тис. грн.

Протягом звітного періоду регіональними відділеннями Фонду реалізовані управлінські рішення щодо 1 132 об'єктів державного майна, зокрема:

приватизовано – 203;

передано в оренду – п'ять;

передано в комунальну власність – 418;

передано до сфери управління міністерств та інших органів центральної виконавчої влади – сім;

передано господарським товариствам на умовах договору зберігання – 178;

інші рішення (знято з балансу на підставі свідоцтва на право власності малоквартирні житлові будинки та господарські споруди до них, відшкодовано збитки тощо) – 321.

У I півріччі 2008 року Фонд (у сфері управління державним майном):

погодив 41 проект рішень Кабінету Міністрів України про передання об'єктів права державної власності (ЦМК підприємств, установ, організацій та нерухомого майна) зі сфери управління одних до сфери управління інших органів, уповноважених управляти державним майном, із державної в комунальну власність та навпаки;

видав спільно з іншими центральними органами виконавчої влади три накази про передання державного майна, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств, але залишилося у них на балансі;

опрацював та погодив чотири проекти постанов Кабінету Міністрів України («Про внесення змін до Положення про порядок виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забруднених територій» (двічі); «Про утворення державного концерну «Морські порти України»; «Про утворення Національного агентства з питань оборонно-промислового комплексу

України»);

опрацював та погодив три проекти розпоряджень Кабінету Міністрів України («Про деякі питання управління нерухомим майном та земельними ділянками, що використовуються центральним органом виконавчої влади і військового управління»; «Про внесення змін у додатки 1 та 2 до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2003 р. № 599»; «Про питання забезпечення проведення офіційних державних заходів у зв'язку з реконструкцією Державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Бориспіль»»);

опрацював та погодив два проекти Указів Президента України («Про внесення змін до Указу Президента України від 24 жовтня 2007 року № 1005» (двічі)).

Управління державними корпоративними правами та виконання завдань з перерахування дивідендів до Державного бюджету України

Фонд здійснює управління 751 об'єктом з часткою корпоративних прав держави (86 % загальної кількості), з них із державною часткою від 50 до 100 % – 217.

Органи виконавчої влади та інші органи управління управляють корпоративними правами держави в 120 (14 %) господарських товариствах.

Порівняльну характеристику структури корпоративних прав держави (станом на початок року та звітну дату) наведено в табл. 3.

Як свідчать дані табл. 3, протягом періоду, що розглядається, загальна кількість господарських товариств зменшилась на 62. Зокрема, загальна кількість ВАТ, створених у процесі приватизації та корпоратизації, зменшилась на 53, а саме: з державною часткою до 10 % – 6 ВАТ, від 10 до 25 % – 13 ВАТ, від 25 до 50 % – 20 ВАТ та від 50 до 100 % – 14 ВАТ.

Загальна сума перерахованих дивідендів від суб'єктів підприємницької діяльності, утворених за участю держави, на 01.07.08 становить 221,398 млн грн. Виконання річного плану з надходження дивідендів становить 87,99 %.

Одним із ключових питань роботи Фонду залишається удосконалення системи ефективного управління корпоративними правами держави. Так, на виконання Закону України «Про управління об'єктами державної власності» та з метою підвищення ефективності контролю за виконанням державними службовцями функцій з управління корпоративними правами держави в господарських товариствах, у статутному капіталі яких державна частка перевищує 50 %, був виданий наказ Фонду від 29.01.08 № 121 «Щодо Основних критеріїв оцінки виконання державними службовцями функцій з управління корпоративними правами держави». Зазначеним наказом були затверджені Основні критерії оцінки виконання державними службовцями функцій з управління корпоративними правами

Таблиця 3

Порівняльна характеристика структури корпоративних прав держави

Господарські товариства	Загальна кількість товариств		Розмір державного пакета акцій							
			до 10 %		від 10 до 25 %		від 25 до 50 %		від 50 до 100 %	
	станом на 01.01.08	станом на 01.07.08	станом на 01.01.08	станом на 01.07.08	станом на 01.01.08	станом на 01.07.08	станом на 01.01.08	станом на 01.07.08	станом на 01.01.08	станом на 01.07.08
ВАТ, створені у процесі приватизації та корпоратизації	602	549	112	106	107	94	203	183	180	166
Холдингові, державні акціонерні, національні акціонерні компанії	30*	30*	0	0	0	0	0	0	30	30
Акціонерні товариства, створені за участю ФДМУ	108	102	30	30	14	11	46	43	18	18
ТОВ	90	87	15	14	23	22	31	31	21	20
Акціонерні товариства, які перебувають на обліку інших органів виконавчої влади	103	103	0	0	0	0	5	5	98	98
Разом...	933	871	157	150	144	127	285	262	347	332

* У тому числі 17 холдингових компаній, які перебувають на обліку в інших органах виконавчої влади.

6

держави, а також Порядок проведення органами приватизації оцінки виконання державними службовцями функцій з управління корпоративними правами держави.

Діяльність Фонду з оцінки державного майна

Протягом I півріччя 2008 року Фонд розробив та узгодив такі проекти нормативно-правових актів:

«Про внесення змін до Порядку продажу у 2008 році державними органами приватизації земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації»;

«Про внесення змін до Методики оцінки майна»;

«Про затвердження Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності».

З метою реалізації пунктів 17 та 28 Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності, затвердженого наказом Фонду від 25.11.03 № 2100, був виданий наказ Фонду від 22.01.08 № 79 щодо звичайної ціни послуг на виконання робіт з оцінки майна.

За I півріччя 2008 року складено 9 актів оцінки пакетів акцій ВАТ для продажу на конкурентних засадах (крім конкурсів); 7 актів оцінки пакетів акцій ВАТ, що пропонуються до продажу за конкурсом, а також здійснено рецензування цих актів оцінки.

У I півріччі 2008 року забезпечено рецензування 21

звіту про оцінку ЦМК, паїв, акцій, часток, об'єктів у нематеріальній формі, 176 звітів з оцінки майна (у тому числі з метою приватизації – двох звітів), одного акта оцінки майна з метою визначення розміру статутного фонду ВАТ, що створюється у процесі приватизації.

Забезпечено вхідний контроль за 9 звітами про оцінку майна, що підлягає відчуженню відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 06.06.07 № 803 «Про затвердження Порядку відчуження об'єктів державної власності».

Проведено вісім засідань конкурсної комісії Фонду з відбору суб'єктів оціночної діяльності з метою оцінки 17 об'єктів приватизації. Від регіональних відділень Фонду прийнято та опрацьовано 72 електронних листи про звіти з оцінки майна, які містять 1 326 звітів з оцінки майна. Введено до електронної бази даних 125 звітів з оцінки комунального майна.

Станом на 01.07.08 у Державному реєстрі оцінювачів на офіційному сайті Фонду міститься інформація про 4 010 суб'єктів оціночної діяльності.

На підставі протокольних рішень Екзаменаційної комісії з проведення іспитів на отримання кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів за I півріччя 2008 року оформлено 458 кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів. Оформлено 500 свідоцтв про реєстрацію у Державному

реєстрі оцінювачів, підготовлено 134 накази Фонду про анулювання свідоцтв про реєстрацію в зазначеному реєстрі.

Зупинено дію 179 кваліфікаційних свідоцтв фізичним особам, які вчасно не пройшли навчання за програмою підвищення кваліфікації та не подали копії посвідчень до Фонду; поновлено дію 124 кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів згідно з поданою інформацією про підвищення кваліфікації за відповідними напрямами оцінки майна.

У I півріччі 2008 року Фонд видав 1 070 сертифікатів суб'єктів оціночної діяльності, з них: 774 – юридичним особам та 296 – фізичним особам – приватним підприємцям. До Державного бюджету України перераховано 54,57 тис. грн.

Згідно з рішенням Наглядової ради з питань оціночної діяльності у зв'язку зі зміною складу оцінювачів, невчасним проходженням оцінювачами підвищення кваліфікації тощо підготовлено та оформлено 136 наказів про анулювання сертифікатів 142 суб'єктів оціночної діяльності.

У I півріччі 2008 року Фондом організовано два засідання Наглядової ради з питань оціночної діяльності (25.03.08 і 24.06.08) та вісім засідань Експертної комісії (09.02.08, 01.03.08, 29.03.08, 05.04.08, 19.04.08, 24.05.08, 29.05.08, 07.06.08).

Передприватизаційна підготовка та підготовка до продажу

Вивчення попиту потенційних покупців на об'єкти приватизації та аналіз фінансового стану підприємств до прийняття рішення про їх приватизацію

У рамках інформаційно-маркетингової програми протягом звітного періоду Фонд продовжував вивчати попит на підприємства, які перебувають на етапі прийняття рішення про приватизацію.

З метою прийняття відповідних управлінських рішень Фонд здійснив аналіз фінансового стану та надав висновки щодо 13 підприємств групи В (ДП «Завод вуглець-вуглецевих композиційних матеріалів» – Запорізька область; ЦМК структурного підрозділу державного хімічного підприємства «Центр ринкових інформаційних технологій та маркетингу» – м. Київ; Херсонський державний завод «Палада» – Херсонська область; ДП «Шахта «Голубівська» – Луганська область; ДП «Шахта «Тернопільська» – Донецька область; ДП «Шахта «Перевальська» – Луганська область; ДП «Шахта ім. Ю. О. Гагаріна» – Донецька область; ДВАТ «Шахта «Новодзержинська» – Донецька область; ДП «Шахта № 17-17 «біс» – Донецька область; ВАТ «Горлівський завод «Універсал» – Донецька область; ДП «Вугільна компанія «Краснолиманська» – Донецька область; ВАТ «ПіСіБі-радіозавод» – м. Київ; ДВАТ «Трест «Донецьквуглебуд» – Донецька область) та трьох підприємств групи Г (ВАТ «Сумхімпром»; ВАТ «Феодосійська суднобудівна компанія «Море»; Дніпродзержинське державне підприємство «Екоантилід»).

жінське державне підприємство «Екоантилід»).

Усі вищезазначені підприємства перебувають на етапі підготовки до прийняття рішення про приватизацію.

Передприватизаційна підготовка та підготовка підприємств до продажу

Протягом звітного періоду Фонд продовжував роботу з передприватизаційної підготовки державних підприємств.

Продовжується робота з передприватизаційної підготовки ДП «Запорізький конструкторсько-технологічний інститут сільськогосподарського машинобудування», ДП «Рівненська сірникова фабрика».

Подовжено строк проведення заходів з передприватизаційної підготовки ДП «Український державний науково-технічний і проектний інститут промислових технологій».

Також провадилася робота щодо передприватизаційної підготовки семи підприємств агропромислового комплексу, заснованих на змішаній формі власності (проектно-вишукувальних інститутів «Дніпропетровськагропроект», «Донецькагропроект», «Львівагропроект», «Луганськагропроект», «Одесаагропроект», «Сумиагропроект», «Чернігівагропроект»).

Наказом Фонду від 20.06.08 № 714 затверджено план приватизації ЦМК ДП «Ізмаїльський судноремонтний завод».

Відповідно до наказу Фонду від 21.05.07 № 785 «Про затвердження Переліку об'єктів груп В, Г та об'єктів агропромислового комплексу, які підлягають підготовці до продажу в 2007 році» здійснювалася підготовка до продажу Костянтинівського державного хімічного заводу. Наказом Фонду від 25.10.07 № 27-ДП прийнято рішення про приватизацію цього підприємства.

Закріплення (розкріплення) у державній власності пакетів акцій ВАТ

Станом на 01.07.08 у державній власності залишаються пакети акцій восьми ВАТ:

«Укртелеком» – 25 % + 1 акція номінальною вартістю 1,17 млрд грн.;

«Київський науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут «Енергопроект» – 25 % + 1 акція номінальною вартістю 248,28 тис. грн.;

«Науково-дослідний інститут електромеханічних приладів» – 50 % + 1 акція номінальною вартістю 3,19 млн грн.;

«Меридіан» ім. С. П. Корольова – 50 % + 1 акція номінальною вартістю 251,86 тис. грн.;

«Чернігівський завод радіоприладів «ЧеЗаРа» – 25 % + 1 акція номінальною вартістю 242,76 тис. грн.;

«Хартрон» – 50 % + 1 акція номінальною вартістю 10,68 млн грн.;

«АТ «Науково-дослідний інститут радіотехнічних вимірювань» – 50 % + 1 акція номінальною вартістю

5,17 млн грн.;

«Завод Фіолент» – пакет 50 % + 1 акція номінальною вартістю 115,84 тис. грн.

Загальна номінальна вартість закріплених у державній власності пакетів акцій становить 1,19 млрд грн.

Обсяги та результати реструктуризації підприємств

Станом на 01.07.08 у процесі реструктуризації за рішенням Фонду перебувають вісім ВАТ:

два підприємства, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави (об'єкти групи Г), – «Науково-виробничий комплекс «Київський завод автоматики ім. Г. І. Петровського»; «Тернопільський радіозавод «Оріон»;

шість підприємств групи В – «Азовкабель»; «Завод «Маяк»; «Національні авіалінії України»; «Кіровоградський комбінат з випуску продовольчих товарів»; «Фотон»; «Кварцсамоцвіти».

Підсумки приватизації державного майна

Організаційне забезпечення виконання завдань з приватизації

З метою забезпечення виконання завдань, встановлених Законом про бюджет на 2008 рік, на виконання доручень Кабінету Міністрів України Фонд підготував проекти:

розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.01.08 № 81-р «Про затвердження переліків господарських товариств, державні пакети акцій (частки) яких підлягають першочерговому продажу, державних підприємств і відкритих акціонерних товариств, що підлягають першочерговій підготовці до продажу в 2008 році»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.02.08 № 248-р «Про затвердження переліку господарських товариств, державні пакети акцій (частки) яких підлягають продажу у 2008 році разом із земельними ділянками, на яких вони розташовані»;

постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.08 № 66 «Про передачу Фондові державного майна пакетів акцій відкритих акціонерних товариств»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.02.08 № 367-р «Про затвердження переліків господарських товариств і холдингових компаній, державні пакети акцій (частки) яких підлягають продажу, державних підприємств, холдингових компаній і відкритих акціонерних товариств, які підлягають підготовці до продажу в 2008 році»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.03.08 № 478-р «Про внесення змін у додаток 1 до розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2008 року № 367».

На виконання зазначених розпоряджень Кабінету Міністрів України Фонд розробив накази:

«Про затвердження Переліку об'єктів груп В, Г та

об'єктів агропромислового комплексу, які підлягають підготовці до продажу в 2008 році» від 26.01.08 № 110;

«Про затвердження доповнення до Переліку об'єктів груп В, Г, які підлягають підготовці до продажу в 2008 році» від 31.01.08 № 128;

«Про затвердження помісячних графіків підготовки об'єктів груп В, Г до продажу в 2008 році» від 05.02.08 № 152;

«Про затвердження доповнення до Переліку об'єктів груп В, Г та об'єктів агропромислового комплексу, які підлягають підготовці до продажу в 2008 році» від 24.03.08 № 344;

«Про затвердження доповнення до Переліку об'єктів груп В, Г та об'єктів агропромислового комплексу, які підлягають підготовці до продажу в 2008 році» від 21.04.08 № 468.

Крім того, Фонд затвердив накази:

«Щодо призупинення продажу на фондових біржах України пакетів акцій ВАТ, що належать державі» від 12.01.08 № 20 (на виконання пункту 1 протоколу наради у Прем'єр-міністра України з питань проведення приватизації у 2008 році від 09.01.08);

«Про орієнтовний поіменний перелік об'єктів приватизації державної власності груп А, Д, Е та Ж та очікуване надходження коштів від їх приватизації у 2008 році» від 22.02.08 № 216.

На виконання Указу Президента України від 06.03.08 № 200 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.02.08 «Про забезпечення національних інтересів і національної безпеки у сфері приватизації та концептуальні засади їх реалізації» та доручення Кабінету Міністрів України від 08.02.08 № 3586/6/1-08 Фонд розробив відповідні заходи, затверджені наказом Фонду від 20.03.08 № 339.

Приватизація об'єктів групи А

Протягом I півріччя 2008 року органами приватизації приватизовані 111 об'єктів групи А державної власності та 2 507 – комунальної.

Сума надходжень від продажу об'єктів державної власності групи А становить 66,14 млн грн. (без ПДВ).

За аналогічний період 2007 року було приватизовано 179 об'єктів державної власності та 1 866 – комунальної. Сума надходжень від продажу об'єктів державної власності становить 46,45 млн грн.

Приватизація об'єктів групи Д

Протягом звітнього періоду приватизовано сім об'єктів незавершеного будівництва (ОНБ) державної форми власності та 15 – комунальної. Сума надходжень від продажу об'єктів державної власності становить 5,05 млн грн.

За аналогічний період 2007 року приватизований 41 об'єкт державної власності та 15 – комунальної. Сума надходжень від продажу об'єктів державної власності

становить 3,71 млн грн.

Приватизація об'єктів групи Ж

Протягом I півріччя 2008 року приватизовано дев'ять об'єктів групи Ж державної форми власності та 10 – комунальної. Сума надходжень від продажу об'єктів групи Ж державної форми власності становить 215,5 тис. грн.

За аналогічний період 2007 року було приватизовано 34 об'єкти державної власності та 12 – комунальної. Сума надходжень від приватизації об'єктів державної форми власності становить 13,5 млн грн.

Приватизація об'єктів групи Е

Протягом звітної періоду центральним апаратом Фонду приватизовано шість об'єктів групи Е державної власності, від продажу яких до Державного бюджету України надійшло 53,4 млн грн.; регіональними відділеннями Фонду – чотири, від продажу яких до Державного бюджету України надійшло 3,4 млн грн.

Продаж пакетів акцій на фондових біржах, аукціонах, за конкурсом

У 2008 році сума надходжень до Державного бюджету України від продажу акцій ВАТ, які були запропоновані до продажу на фондових ринках України наприкінці 2007 року, становить 18,59 млн грн.

На спеціалізованих аукціонах за грошові кошти з початку 2008 року Фонд запропонував до продажу 52 пакети акцій сумарною номінальною вартістю акцій 49,59 млн грн. Повністю продано 20 пакетів акцій, частково – 32. Сума надходжень від продажу пакетів акцій за цей період становить 5,26 млн грн.

На відкритих грошових регіональних аукціонах з початку 2008 року Фонд запропонував до продажу один пакет акцій, від продажу якого надійшло 2,185 млн грн.

На виконання пункту 1 протоколу наради у Прем'єр-міністра України з питань проведення приватизації у 2008 році від 09.01.08 продаж на фондових біржах України пакетів акцій ВАТ, що належать державі, зупинено наказом Фонду від 12.01.08 № 20.

Фонд протягом звітної періоду оголосив 16 конкурсів з продажу пакетів акцій ВАТ загальною початковою вартістю 3,09 млрд грн.

За результатами проведених конкурсів у I півріччі 2008 року укладено 8 договорів купівлі-продажу пакетів акцій ВАТ («Берізка-сервіс»; «Київське автотранспортне підприємство 1010»; «Металобаза»; «Комісарівський завод торгового машинобудування»; «Чисті метали»; «Південний радіозавод»; «Львівський завод радіоелектронної медичної апаратури»; «Листопад») на загальну суму 35,26 млн грн. Умовами договорів купівлі-продажу передбачено здійснення інвестицій у сумі 34,18 млн грн.

Виконання Державної програми приватизації регіональними відділеннями Фонду

У I півріччі 2008 року за участю регіональних відділень Фонду державну форму власності змінили 135 об'єктів (93,75 % усіх роздержавлених за звітний період), у тому числі: групи А – 110 (81,48 %), груп В, Г – 7 (5,19 %), групи Д – 7 (5,19 %), групи Е – 2 (1,48 %), групи Ж – 9 (6,67 %).

Загальна сума надходжень від приватизації об'єктів державної форми власності Фондом майна Автономної Республіки Крим та регіональними відділеннями Фонду – 206,7 млн грн., що становить 67,26 % загальної суми надходжень. У тому числі від продажу об'єктів на фондових біржах надійшло 2,7 млн грн., спеціалізованих аукціонах за грошові кошти – 5,26 млн грн.

Найбільше коштів перераховано регіональними відділеннями Фонду по областях Одеській (109,33 млн грн.), Рівненській (20,91 млн грн.), Харківській (16,22 млн грн.), Дніпропетровській (11,26 млн грн.), Донецькій (9,98 млн грн.), Хмельницькій (5,72 млн грн.), Київській (5,14 млн грн.), Вінницькій (3,86 млн грн.), Луганській (3,31 млн грн.), Львівській (3,21 млн грн.) та Чернігівській (3,03 млн грн.).

Протягом звітної періоду місцевими органами приватизації та регіональними відділеннями Фонду за угодами з органами місцевого самоврядування роздержавлено 2 534 об'єкти комунальної форми власності. Отримано коштів у сумі 41,84 млн грн. і перераховано до відповідних місцевих бюджетів 41,82 млн грн.

За участю регіональних відділень Фонду в I півріччі 2008 року комунальну форму власності змінили 2 507 об'єктів групи А (98,93 %). Цей показник найвищий в областях Донецькій – 264, Харківській – 254, Львівській – 222, Запорізькій – 191, Дніпропетровській – 111, Полтавській – 92, Луганській та Миколаївській – по 90, Чернівецькій – 83, Житомирській – 80, м. Києві – 386 та по Фонду майна Автономної Республіки Крим – 225.

Змінили комунальну форму власності 15 об'єктів групи Д (0,59 %), з них в областях Миколаївській – 4, Донецькій, Івано-Франківській та Львівській – по 2, Закарпатській та Рівненській – по одному, Автономній Республіці Крим – 3.

Змінено комунальну форму власності 2 об'єктів групи Е (0,08 %) – по одному об'єкту Фондом майна Автономної Республіки Крим та Регіональним відділенням по Херсонській області.

Змінили комунальну форму власності 10 об'єктів групи Ж (0,39 %), з них в областях Львівській та Одеській – по два, Донецькій, Житомирській, Луганській, Сумській, Автономній Республіці Крим та м. Києві – по одному.

Відповідно до наказу Фонду від 26.01.08 № 109 регіональним відділенням було встановлено завдання із забезпечення надходження коштів від оренди держав-

ного майна в обсязі 261,5 млн грн. За звітний період за участю регіональних відділень Фонду та Фонду майна Автономної Республіки Крим забезпечено надходження коштів у сумі 324,65 млн грн.

Станом на 01.07.08 діє 18 364 договори оренди, з яких 18 279 (99,54 % загальної кількості) договорів оренди контролюють регіональні відділення Фонду.

Фінансові результати приватизації

Законом про бюджет на 2008 рік встановлено планове завдання з надходження коштів від приватизації державного майна до Державного бюджету України в розмірі 8,9241 млрд грн.

Протягом I півріччя 2008 року від продажу державного майна та надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації, надійшло 307,30 млн грн. До загального фонду Державного бюджету України перераховано 305,21 млн грн., до спеціального фонду – 1 029,1 тис. грн. (табл. 4).

Регіональними відділеннями Фонду забезпечено надходження коштів від приватизації комунального майна у сумі 41,84 млн грн. і перераховано до відповідних місцевих бюджетів 41,82 млн грн. Загальна сума надходжень від приватизації об'єктів державної власності Фондом майна Автономної Республіки Крим та регіональними відділеннями Фонду становить 307,30 млн грн.

Таблиця 4

Надходження та використання коштів від приватизації державного майна за січень – червень 2008 р., тис. грн.

Надходження та використання коштів	Усього
Залишок коштів на початок звітного періоду	965,7
Крім того, зарезервовано на валютному рахунку згідно з рішенням суду	477,3
Надійшло коштів – усього	344 482,2
У тому числі:	
1. Від приватизації державного майна (з урахуванням податку на додану вартість) – усього	344 263,3
У тому числі:	
сума податку на додану вартість	36 962,5
надходження від приватизації державного майна – усього	307 300,8
у тому числі від приватизації державного майна (крім об'єктів, для яких передбачено окремий розподіл) та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації	306 157,4
З них:	
надходження, безпосередньо пов'язані з процесом приватизації та кредитуванням підприємств від приватизації ОНБ, що споруджувалися відповідно до Чорнобильської будівельної програми	936,9
1. Інші	1 143,4
2. Інші	218,9
Розподілено коштів – усього	344 260,5
У тому числі:	
1. Перераховано на фінансування загального фонду Державного бюджету України від приватизації державного майна та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації та кредитуванням підприємств – усього	305 217,7
У тому числі:	
від приватизації державного майна та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації та кредитуванням підприємств (501000)	305 092,8
10 % коштів від приватизації об'єктів, що споруджувалися відповідно до Чорнобильської будівельної програми (502000)	114,3
від продажу Бюлетеня	10,6
2. Перераховано до спеціального фонду Державного бюджету України	1 029,1
3. Сплачено податку на додану вартість на ціну продажу об'єкта приватизації державного майна та надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації	37 692,9
4. Примусово списано згідно з рішенням суду	124,5
5. Інші	196,3
Залишок коштів на кінець звітного періоду	1 187,4
Крім того, зарезервовано на валютному рахунку згідно з рішенням суду	477,3

Від оренди державного майна надійшло 324,65 млн грн., що становить 59,03 % планового завдання. До Державного бюджету України перераховано дивідендів, нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, які є у державній власності, на суму 221,39 млн грн. Виконання річного плану з надходження дивідендів становить 87,99 %.

За даними Реєстру державного орендованого майна за звітний період сума надходжень пені за всіма договорами оренди до Державного бюджету України становить 996,86 тис. грн.

Протягом I півріччя 2008 року регіональними відділеннями Фонду реалізовано управлінських рішень щодо 1 132 об'єктів державного майна.

Контроль за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів та аналіз результатів виконання покупцями взятих зобов'язань

Станом на 01.07.08 на обліку органів приватизації перебувало 11 767 договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації (далі – договори), з них 1 023 – договори пакетів акцій акціонерних товариств; 7 614 – договорів об'єктів малої приватизації; 3 130 – договорів ОНБ.

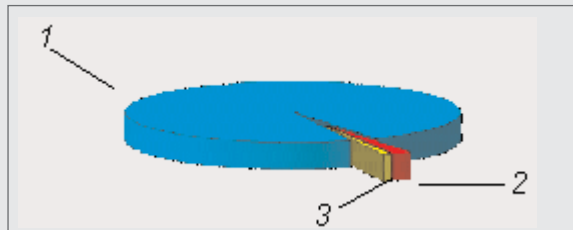
Найбільша кількість порушень зафіксована за договорами ОНБ. Невиконання умов встановлено за 243 договорами (7,8 % загальної кількості договорів цієї групи). Неналежне виконання умов зафіксовано за 23 договорами (0,7 %). Термін виконання умов не закінчився за 891 договором (28,4 %). У повному обсязі виконано умови 1 973 договорів (63 %).

Найбільша кількість договорів з тих, що контролюються, стосується об'єктів малої приватизації. З їх загальної кількості невиконання умов виявлене за 44 договорами (0,6 %). Неналежне виконання умов (з порушенням термінів) зафіксовано за 31 договором (0,4 %). Термін виконання умов не закінчився за 1 271 договором (16,7 %).

Повне і своєчасне виконання умов договорів пакетів акцій зафіксовано за 885 договорами (86,5 % загальної кількості), невиконання умов – за 30 договорами (3 %), неналежне їх виконання – за трьома договорами (0,3 %). Термін виконання умов не настав за 105 договорами (10,3 %).

Серед зазначених договорів пакетів акцій 126 договорів стосуються підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. З них на обліку в центральному апараті Фонду перебувають 102 договори, у регіональних відділеннях – 24. З них за 99 договорами (78,6 %) умови виконано в повному обсязі; за 24 (19 %) – кінцеві терміни здійснення інвестицій та виконання інших зобов'язань не завершилися; за 3 (2,4 %) – зафіксовано невиконання умов.

У «Державному інформаційному бюлетені про приватизацію» № 9 за 2008 рік на стор. 11 вкралася технічна помилка з вини друкарні. Рисунок 3 повинен мати такий вигляд:

Рис. 3. Розподіл реформованих об'єктів за категоріями (станом на 01.07.08):
 1 – структурні підрозділи підприємств (97,46 %);
 2 – ЦМК підприємств (1,79 %); 3 – ОНБ (0,75 %)

Участь Фонду у процедурах банкрутства підприємств

Станом на 01.07.08 у процедурі банкрутства перебувають 147 товариств з державною часткою у статутному фонді понад 25 % та 10 державних підприємств, щодо яких прийнято рішення про приватизацію, з них:

у процедурі розпорядження майном – 36 ВАТ і 2 державних підприємства;

у процедурі санації – 65 ВАТ і 2 державних підприємства;

у процедурі ліквідації – 40 ВАТ і 6 державних підприємств.

Протягом I півріччя 2008 року розглянуто плани санації таких підприємств: ВАТ «Радехівський комбінат хлібопродуктів»; «Новороздільський завод складних мінеральних добрив»; «Червоноградський ремонтно-механічний завод»; «Роменський завод АТС»; «Холдингова компанія «Краян»; ДП «Хімпром»; ВАТ «Мереф'янський механічний завод»; «Чорнорудка»; ДП «Регіональне виробниче об'єднання «Укрвуглеекологія»; ДВАТ «Автобаза «Антрацитвуглесервіс»; ВАТ «АК «Мегалайн»; ДП «Білгородський виноробний завод»; ЗАТ «Дніпровський завод мінеральних добрив»; ВАТ «Завод «Прилив»; «Племінний завод «Розовський»; «ДХК «Донбасвуглезбагачення»; «Новопсковське АТП 10909»; «Мелітопольський завод «Автокольорит»; ДП ДХК «Жовтеньвугілля».

Змінено та доповнено плани санації ВАТ «Білоцерківський завод ГТВ», ДП «ВО Знамя», «АК «Свема», ВАТ «Завод «Ніжинсільмаш», «Іллічівський рудоремонтний завод», «Северодонецький завод опорів».

Законодавче забезпечення процесів

управління державною власністю

Відповідно до рішення, прийнятого на засіданні Кабінету Міністрів України 23.01.08 (протокол № 3), Фонд підготував проекти законів України «Про Державну програму приватизації на 2008 – 2010 роки» та «Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації».

Протягом звітної періоду Фонд розглянув 72 проекти законодавчих актів, з яких опрацьовано – 36; опрацьовано та узгоджено – 15; опрацьовано та підготовлено висновки – до 27 законопроектів, семи проектів постанов та двох проектів розпоряджень Кабінету Міністрів України.

Організаційно-кадрове забезпечення діяльності Фонду

Штатний розпис центрального апарату Фонду на 2008 рік, погоджений Міністерством фінансів України, уведено в дію з 01.02.08. Уведено в дію три переліки змін у штатному розписі центрального апарату Фонду.

Штатна чисельність працівників Фонду становить 3 092 особи, у тому числі у 24 структурних підрозділах центрального апарату – 780, у 26 регіональних відділеннях – 2 312.

За звітний період проведено два конкурси на обіймання вакантних посад (прийнято на роботу – 42 особи, звільнено – 37).

Здійснено комплекс заходів для забезпечення ефективної роботи персоналу центрального апарату та регіональних відділень Фонду, підвищення кваліфікації працівників державних органів приватизації, організації міжнародних зв'язків:

взято участь у 33 зустрічах з 65 іноземними представниками з 10 країн, зокрема 14 – за участю Голови Фонду, 11 – заступників Голови Фонду, 8 зустрічей підготовлено структурними підрозділами Фонду;

оформлено відрядження за кордон керівникам Фонду (12 відряджень до дев'яти країн).

Виявлення, запобігання та усунення порушень чинного законодавства

На виконання планів проведення ревізій окремих питань фінансово-господарської діяльності регіональних відділень Фонду в I півріччі 2008 року Фонд провів чотири ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності регіональних відділень Фонду по Волинській, Миколаївській, Полтавській та Чернігівській областях.

За результатами перевірок регіональних відділень Фонду по Волинській, Миколаївській, Полтавській та Чернігівській областях фактів нецільового використання коштів не встановлено. Водночас виявлено ряд недоліків, які частково були усунуті у ході перевірок.

Протягом звітної періоду Фонд розглянув 845 звернень громадян, з них безпосередньо від громадян – 407; Секретаріату Президента України – 54; Верховної Ради України – 4; Кабінету Міністрів України – 52; народних депутатів України – 14; інших органів – 58.

З метою здійснення контролю за ефективністю використання нежитлових будинків та приміщень у м. Києві, які належать до державної власності й перебувають у користуванні міністерств, відомств, інших центральних органів виконавчої влади та підвідомчих їм установ та організацій (розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.10.02 № 605-р, від 27.07.05 № 292-р), наказом Фонду від 05.02.08 № 151 затверджено перелік організацій, в яких заплановано перевірити у 2008 році роботу в цьому напрямі: Міністерство промислової політики України; Міністерство аграрної політики України; Міністерство внутрішніх справ України; Міністерство транспорту та зв'язку України; Адміністрація Державної прикордонної служби України; Державна податкова адміністрація України.

Інформаційне забезпечення процесів управління державною власністю

Протягом I півріччя 2008 року було організовано понад 40 інтерв'ю Голови Фонду провідним засобам масової інформації.

Крім того, за звітний період організовано сім прес-конференцій та три інтернет-конференції, надано близько 70 коментарів засобам масової інформації за результатами вирішення або обговорення важливих питань, що стосуються діяльності Фонду. Також Голова Фонду брала участь у кількох телепрограмах на каналах «УТ-1», «5 канал», радіопрограмах на хвилях радіо «Ера», «Свобода».

У звітному періоді відбулися засідання Громадської ради при Фонді державного майна України, секції з питань оціночної діяльності щодо проекту Методики оцінки об'єктів права інтелектуальної власності та робочої групи, на яких обговорювалися питання розроблення Концепції роботи Громадської ради та внесення змін до Положення про Громадську раду.

Також Фонд видає журнал «Державний інформаційний бюлетень про приватизацію», в якому постійно публікуються аналітичні матеріали про діяльність Фонду, та додаток до нього – газету «Відомості приватизації». Журнал виходить щомісяця українською та російською мовами, газета – щотижня українською мовою.

УДК 351.711

Юлія ГОЛІКОВА

Актуальні питання у сфері управління державним майном

Правильний вибір критерію ефективності управління об'єктами державної власності, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, по суті рівнозначний як правильно поставленому завданню, так і визначенню основних напрямів реалізації управлінських рішень. Критерій ефективності повинен бути завжди один.

Ефективним управлінське рішення можна вважати в разі, якщо не існує іншого рішення з вищою оцінкою хоча б за одним критерієм, а також якщо за рештою критеріїв ефективності управління об'єктами державної власності оцінки однакові.

Однією з основних функцій під час вибору органами приватизації управлінського рішення щодо об'єктів державної власності, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, є правильне та ефективне застосування методу прийняття управлінського рішення.

Управлінське рішення означає вибір альтернативи, здійснений органами приватизації в межах своїх повноважень та компетенції і спрямований на досягнення поставлених цілей.

13

Під час прийняття управлінських рішень органи приватизації застосовують індивідуальний підхід до кожного об'єкта, враховуючи його стан та можливість збереження функціонального призначення.

Вибір методу прийняття управлінських рішень здійснюється з урахуванням його обмежень, сфери реалізації та характеристик вибраного рішення.

Відповідно до Закону України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.06 № 185-V* та Положення про управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі**, затвердженого спільним наказом Фонду державного майна України (ФДМУ) та Міністерства економіки України від 19.05.99 № 908/68, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 24.06.99 за № 414/3707, органи приватизації здійснюють функції єдиного органу управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, а також контроль за його утриманням, збереженням та використанням.

Управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, полягає у виборі та забезпеченні органом приватизації способу і умов подальшого використання цього майна в межах чинного

законодавства згідно з такими принципами:

забезпечення ефективності використання та збереження державного майна, здійснення заходів контролю;

сприяння підвищенню ефективності діяльності підприємств, зокрема поліпшення фінансового стану господарських товариств, на балансі яких перебуває державне майно, що у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів цих товариств, але перебуває на їх балансі;

наявність альтернативних (за лежно від груп майна в межах чинного законодавства) способів забезпечення управління державним майном, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств, але перебуває на їх балансі;

пріоритетність вибору способів управління державним майном, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств, але перебуває на їх балансі. Дотримання цього принципу забезпечує надходження коштів до Державного бюджету України.

До основних способів управління державним майном, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств, але перебуває на їх балансі, належать такі:

здійснення приватизації державного майна відповідно до законів України «Про приватизацію державного майна» від 04.03.92 № 2163-XII, «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» від 06.03.92 № 2171-XII та інших нормативно-правових актів;

передання державного майна в оренду відповідно до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» від 10.04.92 № 2269-XII;

передання державного майна в комунальну власність у порядку, передбаченому Законом України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» від 03.03.98 № 147/98-ВР;

списання державного майна відповідно до Порядку списання об'єктів державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.07 № 1314;

передання державного майна господарським товариствам на умовах відповідного договору зберігання згідно з вимогами чинного законодавства.

Пріоритетною під час вибору способу управління державним майном є приватизація об'єктів. Якщо відповідне державне майно не підлягає приватизації, до нього застосовуються інші способи управління.

Одним із важливих напрямів роботи з управління державним майном є передання об'єктів з державної власності в комунальну. Проте під час виконання органами приватизації цієї роботи виникає багато труднощів. Органи місцевого самоврядування прагнуть прийняти насамперед об'єкти, які перебувають у задовільному стані або потребують мінімальних бюджетних витрат на утримання, а також привабливі об'єкти, які в подальшому можна приватизувати.

Згідно з Житловим кодексом України до компетенції виконавчих комітетів обласних, міських (міст республіканського підпорядкування) рад у галузі викори-

* Державний інформаційний бюлетень про приватизацію, 2006, № 11, с. 28 – 34. – Прим. ред.

** Там же, 1999, № 8, с. 21 – 25. – Прим. ред.

З метою створення передумов для прийняття органами приватизації ефективних управлінських рішень щодо об'єктів державної власності, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, але залишилися на їх балансі, потребує вдосконалення нормативно-правова база шляхом внесення змін та доповнень до таких законодавчих актів:

пункту 1 статті 4 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» від 10.04.92 № 2269-ХІІ: «у тому числі водосховища і водогосподарські канали комплексного призначення, міжгосподарські меліоративні системи, гідротехнічні захисні споруди»;

пункту 1 статті 7 Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» від 03.03.98 № 147/98-ВР: «лісосмуги, заклади побутового обслуговування (перукарні, лазні тощо), внутрішньогосподарські меліоративні системи з об'єктами інженерної інфраструктури»;

статті 26 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.92 № 2343-ХІІ щодо зобов'язання органів місцевого самоврядування приймати в комунальну власність об'єкти державної власності, які перебувають на балансі підприємств-банкрутів або ліквідовані;

Порядку передачі житлового комплексу або його частини з балансу на баланс, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.02 № 1521 «Про реалізацію Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», щодо передання на баланс ОСББ житлових будинків, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств.

жавного житлового фонду в комунальну власність.

Окремі вимоги, які органи місцевого самоврядування висувають як обов'язкові для прийняття об'єктів державної власності, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, але залишилися на їх балансі, по-перше, не завжди законодавчо обґрунтовані, а по-друге, не сприяють поліпшенню стану зазначених об'єктів.

Доволі часто господарські товариства, на балансі яких перебувають об'єкти державної власності, відмовляються утримувати їх за власні кошти, а органи місцевого самоврядування відмовляються приймати такі об'єкти в комунальну власність через нестачу бюджетних коштів на їх утримання. У результаті об'єкти державної власності, які конче потрібні населенню, занепадають і руйнуються.

Крім того, виникають проблеми під час передання в комунальну власність державного житлового фонду, мешканцями якого створені об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ). Чинним законодавством не передбачена процедура передання на баланс ОСББ державного житлового фонду, який у процесі приватизації не увійшов до статутних фондів господарських товариств, але залишився на їх балансі. Таке передання можливе лише після передання житлового будинку в комунальну власність.

Відповідно до статті 26 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.92 № 2343-ХІІ у разі визнання господарського товариств

стання і забезпечення збереження житлового фонду, зокрема, належать здійснення державного контролю за використанням і збереженням житлового фонду (частина перша статті 30); управління житловим господарством, підпорядкованими підприємствами, установами, організаціями цієї галузі, забезпечення комплексного розвитку житлового господарства (стаття 14). Виконавчі комітети районних, міських, районних у містах рад у межах і в порядку, встановлених законодавством, на території району, міста, району в місті здійснюють державний контроль за використанням і

збереженням житлового фонду, станом та експлуатацією відомчого житлового фонду; надають громадянам допомогу у проведенні поточного ремонту жилих приміщень (стаття 178). Аналогічною є компетенція виконавчих комітетів селищних та сільських рад.

Отже, у житловій сфері органи місцевого самоврядування мають ширші можливості (повноваження). При цьому враховуються питання налагодження співробітництва не тільки з відповідними радами та державними органами, а й з приватними особами під час передання дер-

ва банкрутом об'єкти житлового фонду, у тому числі гуртожитки, дитячі дошкільні заклади та об'єкти комунальної інфраструктури, передаються в комунальну власність відповідних територіальних громад без додаткових умов і фінансуються в установленому порядку.

Але, як свідчить практика, органи місцевого самоврядування та арбітражні керуючі (ліквідатори) не повною мірою застосовують вимоги цієї статті, що призводить до загострення конфліктних ситуацій навколо житлового фонду, в тому числі гуртожитків.

Потребує вирішення питання управління об'єктами цивільної оборони, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, але залишилися на їх балансі. Органи приватизації не мають повноважень щодо прийняття ефективних управлінських рішень стосовно таких об'єктів, оскільки ці об'єкти не підлягають приватизації, переданню в оренду та в комунальну власність територіальних громад.

Пунктом 2 частини 2 статті 10 Закону України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 08.06.2000 № 1809-III і пунктом 4 Положення про Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, затвердженого Указом Президента України від 05.03.04 № 283/2004, повноваження, що покладені на Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від

наслідків Чорнобильської катастрофи, відповідають функціям з управління державним майном, зокрема щодо здійснення контролю за ефективністю використання та збереження цього майна.

З огляду на вищезазначене єдиним ефективним управлінським рішенням у цьому разі є передання об'єктів цивільної оборони, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, але залишилися на їх балансі, зі сфери управління ФДМУ до сфери управління Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи.

З метою створення передумов для прийняття органами приватизації ефективних управлінських рішень щодо об'єктів державної власності, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, але залишилися на їх балансі, потребує вдосконалення нормативно-правова база шляхом внесення змін та доповнень до таких законодавчих актів:

пункту 1 статті 4 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» від 10.04.92 № 2269-XII: «у тому числі водосховища і водогосподарські канали комплексного призначення, міжгосподарські меліоративні системи, гідротехнічні захисні споруди»;

пункту 1 статті 7 Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» від 03.03.98 № 147/98-ВР: «лісосмуги, заклади побутового обслуговування (перукарні, лазні тощо), внутрішньогоспо-

дарські меліоративні системи з об'єктами інженерної інфраструктури»;

статті 26 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.92 № 2343-XII щодо зобов'язання органів місцевого самоврядування приймати в комунальну власність об'єкти державної власності, які перебувають на балансі підприємств-банкрутів або ліквідовані;

Порядку передачі житлового комплексу або його частини з балансу на баланс, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.02 № 1521 «Про реалізацію Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», щодо передання на баланс ОСББ житлових будинків, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств.

На законодавчому рівні необхідно вирішити питання про порядок списання об'єктів державної власності, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, що ліквідовані, вилучені з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України.

Отже, актуальним питанням у сфері управління об'єктами державної власності, які у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, залишається вдосконалення нормативно-правової бази.

УДК 336.717.8

Денис КОСАЧ

Одним із проблемних для органів приватизації питань у сфері управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, є управління об'єктами цивільної оборони. Особливо це питання загострюється в разі, коли підприємство визнано банкрутом і перебуває на стадії ліквідації.

Законами України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.06 № 185-V та «Про власність» від 07.02.91 № 697-XII визначено, що власником державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, є держава в особі Верховної Ради України. Таке майно перебуває в управлінні Фонду державного майна України (ФДМУ) та його регіональних відділень.

Управління об'єктами цивільної оборони, які не увійшли до статутних фондів господарських товариств під час приватизації

17

Приймаючи управлінські рішення, регіональні відділення ФДМУ керуються Положенням про управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, затвердженим спільним наказом ФДМУ та Міністерства економіки України від 19.05.99 № 908/68 (далі – Положення).

Згідно з роз'ясненнями, наданими ФДМУ та листом Міністерства юстиції України, відповідно до Положення щодо об'єктів цивільної оборони передбачено прийняття тільки одного управлінського рішення – передавання в управління центральних органів виконавчої влади.

Однак центральні органи виконавчої влади з прийманням не поспішають. Водночас у разі визнання підприємств банкрутами ліквідатори ігнорують рішення органу приватизації і об'єкти залишаються без балансоутримувача, занепадають або використовуються не за призначенням.

З метою врегулювання питання управління об'єктами цивільної оборони (захисними спорудами) необхідно чітко прописати в законодавчих документах зобов'язання відповідних центральних органів виконавчої влади приймати ці об'єкти до сфери управління або механізм їх передання в комунальну власність. Також потрібно проаналізувати доцільність внесення змін у відповідні закони України щодо запровадження ефективного механізму управління об'єктами цивільної оборони. Наприклад, визначитися, чи доцільно зобов'язувати центральні органи виконавчої влади приймати до сфери управління захисні споруди, якщо згідно з Положенням про порядок передачі об'єктів права державної власності державне майно повинно передаватися на баланс державним товариствам, яких залишилося дуже мало.

Зокрема, багато захисних споруд цивільної оборони розташовано на окремо визначених територіях, поблизу яких не розміщуються державні підприємства. У зв'язку з цим саме територіальні громади зацікавлені в захисті населення під час надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. Залишається вирішити питання на законодавчому рівні та забезпечити фінансову підтримку органами місцевого самоврядування заходів щодо збереження захисних споруд цивільної оборони.

Проблемним залишається питання здійснення регіональними відділеннями систематичного кон-

тролю за утриманням, збереженням та використанням об'єктів цивільної оборони. Насамперед це пов'язано з тим, що відповідно до наказів ФДМУ від 09.06.99 № 1077 та від 03.03.2000 № 431 регіональні відділення проводять перевірку стану утримання, збереження та використання державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, й у разі виявлення фактів відсутності державного майна, утримання його в неналежному стані, нецільового використання, прийняття рішень щодо розпорядження державним майном, які не відповідають чинному законодавству, повідомляти про них правоохоронні органи. Проте не наводяться критерії оцінювання стану утримання майна, у тому числі й об'єктів цивільної оборони.

Критерії оцінювання стану захисних споруд наведені в інструкції з утримання захисних споруд цивільної оборони в мирний час, затвердженій наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (далі – МНС) від 09.10.06 № 653, зареєстрованому у Міністерстві юстиції України 02.11.06 за № 1180/13054. Однак у цій інструкції також чітко зазначено, що організують та проводять комплексні перевірки захисних споруд районні (міські), районні в містах Києві та Севастополі підрозділи територіальних управлінь МНС один раз на рік. До складу комісії з комплексних перевірок захисних споруд включаються представники управлінь (відділів) з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту міст (районів).

Результати комплексних перевірок і спеціальних оглядів оформляються актами. Копії цих

актів разом із планом усунення недоліків зберігаються у командира формування з обслуговування захисних споруд.

Також чинним законодавством з питань приватизації не передбачено, що державні органи приватизації повинні контролювати стан забезпечення населення захисними спорудами цивільної оборони.

Отже, вирішення питання з перевірки об'єктів цивільної оборони полягає у співробітництві з відповідними органами.

Фахівці регіонального відділення неодноразово зверталися до Управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи Донецької обласної державної адміністрації щодо отримання актів із перевірок стану захисних споруд цивільної оборони, однак не завжди це давало ефективний результат.

З огляду на вищевикладене з метою поліпшення стану в цій сфері, забезпечення задовільного утримання об'єктів цивільної оборони необхідно внести зміни до чинних законодавчих актів або прийняти нові, які сприятимуть розв'язанню проблеми.

Насамкінець наголосимо, що регіональним відділенням необхідно тісно співробітничати зі структурними підрозділами, які займаються питаннями захисту населення. До перевірок державного майна в господарських товариствах, які мають об'єкти цивільної оборони, залучати спеціалістів структурних підрозділів МНС та відповідно до їх висновків складати документи з перевірок стану утримання, збереження та використання державного майна, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств, але перебуває на їх балансі.

УДК 65.016.8

Особливості формування пріоритетів приватизації в Україні

Ольга ПРОЦКІВ

Результати аналізу наукових публікацій з проблематики здійснення приватизації державного майна в Україні засвідчують існування певних відмінностей у поглядах учених щодо проблеми трансформації як власності, так і суспільства в цілому. Дискусії щодо цього призводять до значних економічних втрат, соціальної напруженості в суспільстві, посилення політичної боротьби, розшарування суспільства за рівнями доходів та життя населення. Для якнайшвидшого вирішення цієї проблеми, а також здійснення трансформації власності в інтересах народу потрібна політична воля законодавчої та виконавчої гілок влади. (1, с. 19).

Велика кількість невирішених економічною теорією проблем зумовлена відсутністю теоретичних концепцій, які пояснюють природу і механізм реалізації трансформаційних процесів з урахуванням пріоритетів суспільного вибору.

Так, невирішеною залишається проблема реформування державної власності в Україні. Це актуалізує виокремлення таких основних завдань цього процесу, як: визначення його масштабів, тривалості; спрямованості фінансових надходжень від приватизації (фіскальна чи інвестиційно-інноваційна); підстав для закріплення корпоративних прав у власності держави та ефективності управління такими правами; встановлення меж державної власності з метою забезпечення економічної безпеки держави.

З огляду на зазначене всебічного наукового аналізу потребують окремі аспекти правотворчої діяльності з розроблення законодавчих актів, спрямованих на забезпечення ефективності та гармонійності правового поля України у сфері здійснення приватизаційних процесів.

В умовах демократії процес ухвалення державної програми приватизації є спробою визначення загальноприйнятих орієнтирів трансформації власності та завершальною ланкою суспільного вибору.

19

© О. П. Процків, 2008

Стаття надійшла до редакції
15.08.08

ПРОЦКІВ Ольга Петрівна, перший заступник начальника
РВ ФДМУ по Тернопільській області, канд. екон. наук

Згідно з вихідними принципами і положеннями теорії суспільного вибору приватизаційні рішення є результатом взаємодії таких складових: учасників суспільного вибору, правил і процедур, за якими відбувається ухвалення найважливіших рішень, та об'єктів, з яких здійснюється вибір (2; 3).

Для характеристики природи мотивації учасників суспільного вибору було розглянуто результати суспільного вибору, що отримуються при формуванні представницької гілки влади, на основі аналізу передвиборних програм партій та ступеня їх підтримки населенням. Такий аналіз, звичайно, не позбавлений суттєвих недоліків, а саме:

на вибір виборцями партійних програм впливають не лише фінансові чинники, а й політичні, ідеологічні, культурні, релігійні та інші;

голосування відбувається не за окрему пропозицію, а за програму дій у комплексі, що зумовлює ситуацію, коли окремі положення програми, за яку проголосувала особа, не зовсім її влаштовують;

раціональність вибору обмежується і тим, що іноді домінуючим під час голосування є не конкретна програма, а особистість лідера.

Аналізу підлягали передвиборні програми партій, що набрали більш як три відсотки голосів виборців на виборах до парламенту в 2002 році (рік, в якому мала бути прийнята нова програма приватизації).

Результати аналізу показали таке. У програмах двох партій (БЮТ, КПУ) із семи, що набрали більш як три відсотки голосів на виборах до парламенту в 2002 році, пропонувалися припинення приватизаційних процесів, націоналізація стратегічних об'єктів,

перевірка законності приватизації.

У 2006 році із п'яти партій, що набрали більш як три відсотки голосів виборців, тільки передвиборна програма КПУ передбачала націоналізацію стратегічно важливих галузей і підприємств, пропонувала повернення в державну власність бюджетонаповнюючих галузей. У програмах решти партій пропозицій щодо комплексного вирішення питання подальшого реформування власності не було.

Намагаючись оцінити домінантність суспільного вибору в цьому питанні, нашою увагою є певний парадокс. На рівні суспільного волевиявлення починаючи з 2002 року в Україні існували передумови до припинення приватизаційних процесів. Проте вітчизняна парламентська практика свідчить, що починаючи з того самого 2002 року такі рішення не приймалися і щороку під час затвердження бюджету на наступний рік парламент продовжував встановлювати планові завдання з надходження коштів від приватизації державного майна до Державного бюджету України на рівні: 2003 р. – 2 млрд грн., 2004 р. – 5,2 млрд грн., 2005 р. – 6,9 млрд грн., 2006 р. – 20,7 млрд грн., 2007 р. – 10,6 млрд грн., 2008 р. – 8,6 млрд грн. (4 – 9).

Відображаючи волю виборців і парламентарів, бюджет повинен відображати національні пріоритети, економічні, політичні й соціальні інтереси суспільства. У своєрідній, специфічній формі поєднувати широкий спектр суперечливих матеріальних (фінансових) інтересів з політичною мотивацією. Визначення бюджетних пріоритетів, планування і вотування обсягу й структури державних доходів і видатків, виконання бюд-

жету і контроль за ефективним використанням фінансових ресурсів, тобто фактично бюджетний менеджмент, по суті є політичним процесом прийняття рішень. Бюджетний менеджмент стосується загальних макрофінансових параметрів та управління централізованими фондами фінансових ресурсів і розглядається в нерозривному зв'язку з розстановкою політичних сил, а отже, залежить від пульсу національного життя та суспільної реальності.

Зважаючи на це уряд намагається за допомогою бюджетного менеджменту шляхом оптимального врахування колективних інтересів різних верств суспільства максимізувати функцію суспільного добробуту, звичайно, беручи при цьому до уваги ресурсні і політичні можливості та обмеження. Водночас, відстоюючи державні інтереси, уряд (незважаючи на всі обмежувальні умови) повинен гарантувати і забезпечувати виконання бюджету, щоб за умови задовільного стану балансу доходів і видатків зберегти політичну підтримку свого курсу.

Зазначене свідчить про те, що у практиці парламенту залишаються поширеними підходи, згідно з якими першочергово встановлюються завдання з надходження коштів від приватизації до Державного бюджету України, що дає поштовх для визначення переліку підприємств, які підлягають приватизації з метою забезпечення виконання показників дохідної частини бюджету.

Разом з цим для розв'язання актуальних проблем реформування власності, відповідності приватизації об'єктів вимогам забезпечення національної безпеки держави починаючи з 2002 р.

парламентом не переглядалися основні принципи та підходи до процесу приватизації і дотепер не прийнято нової державної програми приватизації.

Намагаючись з'ясувати причини цього з позицій теорії суспільного вибору, розглянемо одну із складових механізму суспільного вибору – правила і процедури, за якими відбувається прийняття рішень.

Представники теорії суспільного вибору (Дж. Б'юкенен, Г. Таллок) висунули тезу про процедурну справедливість, коли все справедливо визначається на основі колективного погодження – ухвалення колективних рішень. Теоретичні підходи, що впливають з методології суспільного вибору, базуються на договірній концепції держави. Відповідно до неї застосовують єдиний практичний механізм визначення того, що є справедливим з погляду суспільства на певному етапі. На практиці інструментом визначення оптимальних перерозподільних пропорцій, прийнятних для суспільства, є демократичні інститути. Зокрема, функцію пошуку справедливості та її забезпечення виконує парламентаризм. З огляду на те що дана проблема стосується інтересів кожного, то вирішення питання трансформації державної власності має відбуватися колективним шляхом. Від правил колективної взаємодії, що застосовуються, значною мірою залежить її результат. Особливість правил колективного контракування полягає у тому, що вони можуть різною мірою сприяти реалізації інтересів окремих учасників суспільного вибору. Так, лише під час прийняття рішень з питань трансформації власності за правилом одноголосного схвалення забезпечується повне вра-

хування інтересів усіх учасників процесу прийняття колективного рішення. За всіх інших правил прийняття рішень має негативні ефекти для тих, чиї уподобання не збігаються з єдиним для кожного рішенням. Безперечно,

---

До основних чинників, які впливають на визначення пріоритетів приватизації належать:

політичні інститути та конституційне право, які виконують функцію активного коригування розподільчих процесів (як правило, на користь тих суспільних сил, що перебувають при владі);

недоліки базових політичних та інституційних умов суспільного вибору, які є наслідком того, що сформований парламент та бюрократичні органи оптимально не репрезентують інтереси населення.

суттю процесу колективного вибору за правилом більшості є примус меншості до дій, які вона не може попередити і за збитки від яких не може вимагати компенсації (10, с. 122).

Проте демократична процедура постатейного голосування і прийняття поправок ефективна лише у випадку вироблення звичайного законодавства, у випадку ж обговорення зв'язного плану економічного розвитку вона стає nonsensom (11, с. 54).

Нині велика кількість у парламенті громадян, які мають високий рівень достатку, не може не позначитися на управлінських рішеннях щодо політики використання державної власності. Захист інтересів бізнесу для отримання економічної ренти за допомогою урядових і парламентських структур (лобіювання інтересів галузей, окремих суб'єктів господарювання) – це явище, яке

немає нічого спільного із представницькою владою в її демократичному ідеалі. Це зумовлює перерозподіл ресурсів на користь обраних членів суспільства, будучи тягарем для інших, а тому є паразитичним за суттю. Фінансові

проблеми, які нагромаджуються в парламенті та уряді, підпорядковані приватним інтересам, відмінним за суттю та способом вираження від інтересів виборців (йдеться про групові, галузеві та регіональні сили впливу, які спроможні змінити спрямованість приватизаційних процесів, забезпечуючи корисність для вузького кола осіб). За природою групові лобістські інтереси є антагоністичними до загальнона-

родних, оскільки передбачають контроль за процесом формування фінансової політики в суспільстві (12, с. 6).

За таких обставин сформований парламент, бюрократичні органи оптимально не представляють інтереси населення, проте мають суттєвий вплив на визначення пріоритетів приватизації в Україні. Це свідчить про недоліки базових політичних та інституційних умов суспільного вибору. Політичні інститути та конституційне право, які виконують функцію активного коригування розподільчих процесів (як правило, на користь тих суспільних сил, що перебувають при владі), ускладнюють ухвалення такої державної програми приватизації, яка б забезпечила суспільну довіру до приватизаційних процесів та оптимально поєднувала інтереси всього суспільства, забезпечуючи сприят-

ливий стабілізаційно-регулюючий вплив на ринковий сектор.

Усе це вимагає усвідомлення того, що більша частина державних дій, які могли б бути підтримані за допомогою деяких правил прийняття рішень, не можуть бути раціонально підтримані за будь-якого правила прийняття рішень (10, с. 117).

Як зазначалося вище, об'єкти (альтернативи), з яких відбувається вибір, як одна із складових механізму суспільного вибору, теж визначають якість прийнятих рішень. Для здійснення ефективного суспільного вибору в питаннях трансформації власності потрібні достатня кількість альтернатив і можливість їх порівнювати. Пріоритети, умови та механізми приватизації, передбачені програмами, їх обґрунтованість, придатність до оцінювання за економічними критеріями відіграють важливу роль в оптимізації прийняття приватизаційних рішень.

Результати аналізу діяльності інститутів, які затверджували програми реформування державної власності, свідчать про те, що реалізація цього вибору відбувалася не шляхом вивчення альтернативних програм приватизації, а через протистояння гілок законодавчої та виконавчої влади, внаслідок чого процеси формування приватизаційної політики певною мірою не були позбавлені політичного суб'єктивізму, і, як результат, політичної торгівлі – часто були комплексно не виваженими та не єдиними, відображаючи строка-ту сукупність багатьох складових, сформованих на вимогу різних суспільних прагнень.

Відсутність нової державної програми приватизації зумовлюється політичними, а не економічними чинниками. Так, ідей-

ні суперечності, різне бачення пріоритетів, тобто суб'єктивні чинники, політична торгівля тощо перешкоджають досягненню компромісу. Не береться до уваги той факт, що за наявних політичних обмежень із широкого кола заходів, запропонованих науковцями для розвитку приватизаційних процесів, лише окремі з них можуть бути реалізовані, оскільки є політично привабливими подвійно: мають не тільки суспільну підтримку, а й відповідають пріоритетам вищих ешелонів влади.

З метою реалізації поставлених завдань з надходження коштів до Державного бюджету України до переліків об'єктів приватизації включались і продовжують включатися підприємства стратегічних галузей економіки, які на цьому етапі трансформаційних перетворень визначають майбутнє нації.

Проте ні Президент, ні уряд не аргументують політичні рішення щодо приватизації стратегічних підприємств, які є основою національної економіки, та результати можливої позитивної зміни рівня добробуту суспільства у зв'язку з їх приватизацією.

Реалізація такої урядової політики з погляду положень теорії суспільного вибору має цілком раціональне пояснення. У межах цієї наукової доктрини виникла концепція політичного циклу. Дослідженню таких політичних циклів значну увагу приділив В. Нордхауз (13), визначивши концепцію, за якою спрямованість уряду на утримання влади впливає на його політику. Уряд намагається створити певні економічні умови, які відповідають інтересам виборців, перед черговими виборами, що створює найкращі умови для переобрання. За словами В. Нордхауза,

уряд орієнтується на майбутні вибори з перших днів діяльності і використовує для цього кон'юнктурні економічні коливання. Такий вплив політичних чинників на прийняття рішень може позначитися на своєчасності ухвалення відповідних приватизаційних рішень або перешкоджати приватизації.

З огляду на це окремі вітчизняні науковці стверджують, що демократичні інститути можуть справляти як позитивний, так і негативний вплив на суспільно-економічні процеси. Зокрема, В. Дементьев зазначає, що парламент як найважливіший інститут демократії за недостатньо ефективного інституційного регулювання зумовлює дестабілізацію, суспільний хаос, економічну депресію, тобто властиві йому специфічні недоліки – «невдачі парламенту» (14).

Підбиваючи підсумки, доходимо висновку, що до основних чинників, які впливають на визначення пріоритетів приватизації належать:

політичні інститути та конституційне право, які виконують функцію активного коригування розподільчих процесів (як правило, на користь тих суспільних сил, що перебувають при владі); недоліки базових політичних та інституційних умов суспільного вибору, які є наслідком того, що сформований парламент та бюрократичні органи оптимально не репрезентують інтереси населення.

Питання приватизації, зокрема продовження цього процесу в Україні, є важливим і складним, саме тому потребують ґрунтовного аналізу й вивчення. Теоретичними аргументами можна вважати державну програму приватизації як своєрідний акт суспільної домовленості, в якому

оптимально відображено інтереси окремих політичних сил, органів виконавчої влади, регіонів, галузей, з урахуванням загально-суспільного балансу інтересів.

Нині Україна вступила у період перманентних виборів через неможливість розв'язання більшості суспільних суперечностей у рамках правового поля, недосконалість чинної Конституції, антагонізм вітчизняного політикуму. Так, представники останнього розуміють, що приватизація може стати ще одним «козирем» у боротьбі за симпатії виборців, оскільки є зручним прикладом демонстрації як ефективних дій влади, так і плідної опозиційної роботи.

Ситуація загострюється через недосконалість профільного законодавства: варто пригадати долю Закону України «Про Фонд державного майна України», який став заручником політичної ситуації минулого року. Проблематичними також є перспективи прийняття Державної програми приватизації на 2008 – 2010 ро-

ки. Інколи складається враження, що повне взаєморозуміння у законотворчій діяльності з питань приватизації буде досягнуто лише тоді, коли продавати вже буде нічого, а в корпоративному управлінні залишаться непривабливі пакети акцій.

З огляду на вищезазначене актуальними нині залишаються завершення приватизації державного майна як широкомасштабного проекту трансформації державної власності та відмова від приватизації об'єктів стратегічних галузей, які становлять основу національної економіки держави. Велика приватизація нерозривно пов'язана з економічною експансією світових фінансово-промислових груп до України та їх конкурентною боротьбою з національними інвесторами. У цьому контексті становить інтерес доцільність та необхідність надання преференцій вітчизняним покупцям, що може призвести до численних обвинувачень у дискримінації іноземного капіталу, а відтак і до погіршення інвестиційного кліма-

ту. Продаж таких об'єктів може вплинути на національну безпеку.

Максимальний ефект від приватизації можливий лише за умови стабільності у країні. Крім того, саме стабільність сприяє залученню значних інвестицій в економіку держави. В умовах політичної нестабільності та нагнітання пристрастей можна припуститися помилки при найдосконаліших схемах продажу. У зв'язку з цим головною умовою досягнення зазначених результатів мають бути баланс сил, який складеться в парламенті, політика Президента та уряду України.

В умовах української дійсності знадобиться чимало часу, щоб оптимізувати взаємозв'язок населення та владних органів, удосконалити політичний механізм, обмежити маніпулювання суспільною свідомістю з допомогою відпрацьованих технологій, привчити громадян відсіювати псевдоінформацію, яку постійно виробляє та впроваджує у свідомість і підсвідомість політичний ринок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чистилін Д. До питання теорії суспільного розвитку: аспект самоорганізації // Економіка України. – 2002. – № 2. – С. 30 – 35.
2. Бьюкенен Дж. Политическая экономия государства благосостояния // МЭМО. – 1996. – № 5. – С. 46 – 52.
3. Бьюкенен Дж. Сочинения: Пер. с англ. – М.: Таурус Альфа, 1997. – Т. 1. – 560 с.
4. Про Державний бюджет України на 2003 рік: Закон України від 26 грудня 2002 р. № 380-IV // ВВР України. – 2003. – № 10 – Ст. 86.
5. Про Державний бюджет України на 2004 рік: Закон України від 27 листопада 2003 р. № 1344-IV // ВВР України. – 2004. – № 17 – 18. – Ст. 250.
6. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України: Закон України від 25 березня 2005 р. № 2505-IV // Уряд. кур'єр. – 2005. – № 58 – 59.
7. Про Державний бюджет України на 2006 рік: Закон України від 20 грудня 2005 р. № 3235-IV // ВВР України. – 2006. – № 9. – Ст. 96.
8. Про Державний бюджет України на 2007 рік: Закон України від 19 грудня 2006 р. № 489-V // Уряд. кур'єр. – 2006. – № 247.
9. Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 28 грудня 2007 р. № 107-VI // Голос України. – 2008. – № 1.
10. Андрущенко В. Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті (теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів). – Л.: Каменяр, 2000. – 304 с.
11. Хайек Ф. Л. Дорога к рабству. – М.: Экономика, 1992. – 176 с.
12. Politics and Policy Making in Developing Countries: Perspectives on the New Political Economy / Ed. by Gerald M. Meier. – San Francisco. California: ICS Press, 1991.
13. Rogoff K. Equilibrium Political Budget Cycles // American Economic Review. – 1990. – V. 80. – P. 21 – 37.
14. Дементьев В. Экономическая теория парламента: методология анализа. – Донецк: Изд-во ИЭПИ НАН Украины, 1998. – 48 с.

Формування інвестиційного потенціалу – один із чинників розвитку АРК

Микола БАРІЛЮК, Ольга ПІТЮРЕНКО, Микола СІРОШ

Важливе значення для подальшого розвитку економіки Автономної Республіки Крим (АРК) мають активізація інвестиційної діяльності, як з боку уряду, так і господарюючих суб'єктів, підвищення інвестиційної привабливості останніх і створення сприятливих умов для залучення вітчизняного та іноземного капіталу.

Активізація інвестиційного процесу – головна складова економічних вимог щодо забезпечення позитивних змін в структурі економіки країни, прискорення переходу економіки на якісно новий рівень індустріального розвитку та інтенсивного типу відтворення, підвищення якості вітчизняної продукції та її конкурентоспроможності на світовому ринку (1, с. 123).

Під інвестиціями розуміють сукупність майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою одержання прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту.

До основних майнових та інтелектуальних цінностей належать такі: фінансові кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери;

рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);

майнові права інтелектуальної власності;

БАРІЛЮК Микола Миколайович, керуючий Кримським центральним відділенням Промінвестбанку, заслужений економіст України

ПІТЮРЕНКО Ольга Іванівна, заступник начальника Головного управління статистики в АРК

СІРОШ Микола Васильович, проректор з наукової роботи Інституту Країн Сходу та Африки Міжнародного Слов'янського Університету, канд. екон. наук

сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, які оформлені у вигляді технічної документації, навичок та виробничого досвіду, необхідних для організації певного виду виробництва, але не запатентованих;

права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, устаткуванням, а також інші майнові права.

У результаті цілеспрямованої роботи зі створення правових, економічних та організаційних передумов для залучення інвестицій в економіку АРК значно активізувалася інвестиційна діяльність (2, с. 16).

Інвестиції, спрямовані на відтворення основних фондів та приріст матеріально-виробничих запасів, здійснюються у формі капітальних вкладень.

За 2007 р. капітальні інвестиції в розвиток економіки АРК підприємствами та організаціями за рахунок усіх джерел фінансування становили 8 306,2 млн грн., з них 84,4 % – інвестиції в основний капітал. Таким чином, основою інвестиційного потенціалу АРК є інвестиції в основний капітал (капітальне будівництво та придбання машин і устаткування), обсяг яких в 2007 р. становив 7 006,9 млн грн. Порівняно з 2006 р. обсяг інвестицій в основний капітал в АРК у 2007 р. збільшився на 27,4 %, тобто майже в 3,8 раза. Водночас капітальні інвестиції в економіку АРК в 2007 р. становили лише 64,8 % рівня 1990 р. (3, с. 3).

Основну частку інвестицій становлять фінансові кошти підприємств і організацій та кредити українських банків.

* Чинним законодавством України не передбачено створення нових підприємств з такою організаційно-правовою формою.

Нині в АРК налічується більш як 350 об'єктів власності міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав*.

За період з 2000 до 2007 р. за участю іноземного капіталу та іноземних засновників в АРК створено 2 478 підприємств, зокрема за роками (4, с. 56): в 2000 р. – 1 515, 2001 р. – 1 608, 2002 р. – 1 724, 2003 р. – 1 895, 2004 р. – 2 063, 2005 р. – 2 181, 2006 р. – 2 328, 2007 р. – 2 478. Як видно, за цей період кількість господарюючих суб'єктів за участю іноземних засновників збільшилася на 963.

Ефективне використання іноземних інвестицій є важливою умовою розвитку економіки. Залучення іноземного капіталу – це сучасна та ефективна форма розподілу праці, вирівнювання суспільного розвитку, комплексного розв'язання завдань щодо ринкового удосконалення економіки та підвищення добробуту населення (1, с. 128). У цьому разі здійснюється обмін новітніми технологіями, утворюються нові ринки сировини, продукції, створюються нові робочі місця, підвищується кваліфікація кадрів.

На 01.01.08 загальний обсяг іноземних інвестицій в економіку АРК становить 794,9 млн дол. США, у тому числі прямих – 726,2 млн дол. США, кредитів та позик – 68,7 млн дол. США, тобто порівняно з 2006 р. цей показник збільшився на 25,9 % (5, с. 4). При цьому із країн СНД прямих капіталовкладень надійшло 303,1 млн дол. США, країн далекого зарубіжжя – 423,1 млн дол. США.

Порівняльна характеристика основних показників інвестиційної діяльності південних регіонів України наведена у таблиці (5, с. 7).

Інвестування та кредитування економіки АРК є однією із важливих форм співробітництва суб'єктів господарювання із зарубіжними

країнами.

Програма залучення іноземних інвестицій реалізується шляхом розроблення конкретних інвестиційних проектів та активного цілеспрямованого пошуку інвесторів для їхнього фінансування.

Станом на 01.01.08 у міжнародному інвестиційному співробітництві беруть участь підприємці із 45 країн світу та 375 підприємств АРК, з них 70 – промислових.

Основна частка іноземного капіталу припадає на підприємства промисловості. У 2007 р. на їхній розвиток інвесторами спрямовано 175,9 млн дол. США (24,2 % загального обсягу інвестицій). Значно збільшився обсяг прямих іноземних інвестицій у підприємства хімічної та харчової галузей промисловості (5, с. 9).

Прямі іноземні інвестиції у сферу охорони здоров'я та соціальної допомоги АРК в 2007 р. становили 148,8 млн дол. США (20,5 % загального обсягу капіталовкладень). Найбільша питома вага іноземних інвестицій, які надійшли на підприємства цієї сфери, спостерігається в містах-курортах Ялті, Євпаторії, Алушті.

Залучення іноземних інвесторів є одним із найбільш ефективних напрямів розвитку готельної сфери АРК. Найбільший обсяг капіталовкладень здійснюється у будівництво комфортабельних об'єктів для курортників з метою створення сприятливих умов для залучення інвестицій в курортний бізнес. Надходження іноземного капіталу в готельний комплекс АРК становлять 92,7 млн дол. США (12,7 % загального обсягу капіталовкладень). Основна частка інвестицій розміщена в готелях і ресторанах Ялти, Алушти, Судак, Євпаторії, Сімферопольського району.

На будівельних об'єктах АРК в 2007 р. розміщено 149,1 млн дол. США (20,5 % загального обсягу іно-

Регіон, область	Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, млн дол. США		Питома вага південних регіонів України, %	Приріст за 2007 р., млн дол. США	Темп зростання за 2007 р., % на початок року	Обсяг прямих іноземних інвестицій на одного мешканця, дол. США
	01.01.07	01.01.08				
АРК	577,4	726,2	2,5	149,2	125,9	369,5
Області:						
Миколаївська	113,0	184,2	0,6	71,2	163,0	152,6
Одеська	718,7	892,1	3,0	173,4	124,1	374,2
Херсонська	109,6	155,6	0,5	46,0	141,9	140,1
Загалом по Україні	21 607,3	29 489,4	100	7 882,1	136,5	636,5

земних інвестицій). Найбільша питома вага припадає на будівельні підприємства Сімферополя і Ялти.

На розвиток транспортних підприємств АРК спрямовано 65,0 млн дол. США (9,0 % загального обсягу капіталовкладень). Основна частка інвестицій розміщена на транспортних підприємствах Ялти, Алушти, Сімферополя та Судака.

На розвиток підприємств, які займаються операціями з нерухомістю, орендою, інжинірингом, іноземними інвесторами спрямовано 61,7 млн дол. США (8,5 % загального обсягу інвестицій).

Основною формою залучення іноземного капіталу є грошові внески.

Важливе економічне значення має розподіл іноземних інвестицій по регіонах АРК.

Станом на 01.01.08 інвестиції розподілилися таким чином, млн дол. США (5, с. 14 – 15):

Ялта – 260,7 (35,9 % загального обсягу капіталовкладень);

Сімферополь – 179,6 (24,7 %);

Армянськ – 72,9 (10,1 %);

Алушта – 57,6 (7,9 %);

Красноперекопськ – 48,3 (6,7 %);

Євпаторія – 26,7 (3,7 %).

Обсяг інвестицій, розміщених підприємствами АРК в економіці інших країн світу, на 01.01.08 становить 219,4 тис. дол. США.

Так, в економіку Китаю підприємствами АРК спрямовано 130

тис. дол. США, Австрії – 51,4, Монголії – 35,7 тис. дол. США.

Важлива роль в інвестиційній діяльності в АРК належить також розробленню та реалізації сучасних інвестиційних проектів. Станом на 01.01.08 на території АРК діють 29 інвестиційних проектів загальною вартістю 277,0 млн дол. США, реалізовано 8 інвестиційних проектів кошторисною вартістю 79,4 млн дол. США.

Більша частина фінансових вкладень у реалізовані в АРК інвестиційні проекти припадає на українські підприємства та банки – 159 млн дол. США (69,3 % загального обсягу капіталовкладень). Частка іноземних інвестицій становить 30,7 % (70,7 млн дол. США).

За період функціонування інвестиційних проектів в АРК створено 1 866 робочих місць і отримано дохід від реалізації цих проектів у

сумі 6 203,1 млн грн.; платежі в бюджет і збори в державні цільові фонди перевищують 660 млн грн.

Таким чином, від початку статистичного моніторингу спостерігається стабільна тенденція до збільшення обсягів внутрішніх та іноземних інвестицій в економіку АРК. Протягом ряду років зберігається пріоритет з розміщення іноземного капіталу в санаторно-курортній сфері, готельному та ресторанному господарстві, а також обробній промисловості. Починаючи з 1996 р. безумовним лідером в інвестиційному співробітництві є Російська Федерація. Основна частка іноземних інвестицій розміщена в АРК у вигляді грошових коштів. Також сформований та ефективно діє спеціальний режим інвестиційної діяльності, спрямований на створення сприятливого інвестиційного клімату.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Барилюк Н. Н., Сирош Н. В.* Финансовый, банковский и инвестиционный потенциал Крыма: Науч.-практ. пособие. – Симферополь, 2008. – 244 с.

2. *Сирош Н. В.* Внешнеэкономический, инвестиционный и информационный потенциал Крыма: Науч.-практ. пособие. – Симферополь, 2007. – 64 с.

3. *Інвестиції в основний капітал в Автономній Республіці Крим: тенденції розвитку: Екон. доп. / Голов. управл. статистики в АРК.* – Симферополь, 2008. – 28 с.

4. *Єдиний державний реєстр підприємств та організацій АРК на 01.01.08 / Голов. управл. статистики в АРК.* – Симферополь, 2008. – 158 с.

5. *Аналіз інвестиційної діяльності АР Крим за 2007 р., перспективи розвитку / Голов. управл. статистики в АРК.* – Симферополь, – 2007. – 26 с.

Щодо необхідності перегляду концепції державного підприємництва в Україні

Ярослав ПЕТРАКОВ

Підприємництво як одна з форм суспільних відносин є важливим фактором розвитку економіки. Бажання одержати прибуток, створити додану вартість стимулює науково-технічний прогрес, дає змогу реалізувати інтелектуальний та фінансовий потенціал.

Відносини у сфері господарювання регулюються Конституцією України, Господарським кодексом України, законами та іншими нормативно-правовими актами Президента, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, а також інших органів державної влади та місцевого самоврядування.

За визначенням, наведеним у Господарському кодексі України, підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку (1). Підприємництвом можуть займатися як фізичні особи (підприємці), так і суб'єкти господарювання (підприємства). Дане визначення розкриває базові принципи ведення господарської діяльності в Україні:

самостійне формування підприємцем програми діяльності, вибір постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;

самостійне здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд (самостійна діяльність);

вільний вибір підприємцем видів підприємницької діяльності;

вільне наймання підприємцем працівників (ініціативна діяльність);

вільне розпорядження прибутком, що залишається у підприємця

після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом (*систематична діяльність*);

комерційний розрахунок та власний комерційний ризик (*діяльність на власний ризик*).

Підходи та принципи ведення бізнесу для державних та ринкових структур різняться.

Виходячи з функцій держави як органу політичної влади та виразника волі суспільства, що має ряд функцій та делегованих населенням зобов'язань, оцінка її діяльності проводиться в контексті права на примус, зумовленого суспільною необхідністю.

З огляду на це важливим є досягнення суспільного розуміння функціонування державних підприємств, а також урегулювання на законодавчому рівні концепції державного підприємництва в Україні.

Метою даної публікації є спроба:

розкрити сутність, місце і роль діяльності державних підприємств у процесах розширеного суспільного відтворення;

розпочати активне громадське обговорення проблем розвитку і функціонування існуючих форм господарювання;

активізувати процес суспільного перегляду концепції діяльності держави як економічного агента.

Слід зазначити, що питання, які порушуються у статті, є дискусійними, тому єдиного погляду

щодо них немає.

Важливим для розгляду питання щодо підприємництва є вирізнення його меж. Напрями державної активності в ринковій сфері можна систематизувати у групи:

реформування власності шляхом продажу державного майна (серед останніх публікацій на цю тему можна виокремити статті, присвячені спільним діям держави та інвестора (2), особливостям приватизації об'єктів соціальної сфери (3));

оренда державного майна; корпоративне управління господарськими структурами з державною часткою (серед останніх публікацій можна виокремити статті, присвячені управлінню корпоративними правами держави (4), системі управління державною власністю (5), ефективному використанню майна, що не увійшло до статутних фондів господарських товариств (6)).

В усіх наведених вище випадках активність держави має подвійну сутність. По-перше, відіграє роль регулятора відносин, по-друге, в особі господарських структур – учасника ринку.

Оскільки йдеться про підприємницьку діяльність, об'єктом дослідження буде управління підприємствами державного сектору.

Для пояснення терміна «державне підприємство» звернемося до Бюджетного кодексу Ук-

раїни, в якому наведено перелік доходів держави. За функціональною ознакою виділяють такі групи доходів: податкові; неподаткові; доходи від операцій з капіталом, трансферти (8).

Доходи держави від підприємницької діяльності належать до неподаткових надходжень (чим, по суті, і визнається факт здійснення державою підприємницької діяльності). До складу неподаткових надходжень входять орендна плата за користування державним майном (цілісними майновими комплексами, ставками, окремими об'єктами) та дивіденди, сплачувані суб'єктами господарювання з державною часткою у статутному фонді.

Щодо цих доходів держави слід зазначити таке:

останніми роками спостерігається значне фіскальне перевантаження підконтрольних державі підприємств (коли сума перерахованих платежів до бюджету перевищує суму нарахованих податків та зборів);

реінвестування в оновлення основних виробничих фондів державних підприємств відбувається дуже повільно і не відповідає потребам, що знижує їх конкурентоспроможність як на вітчизняному, так і на зарубіжних ринках;

ефективному функціонуванню багатьох державних підприємств та господарських структур заважають політична боротьба та ко-

Антирейдерство

На засіданні Міжвідомчої комісії з питань протидії проти-правному поглинанню

та захопленню підприємств головуєчий перший віце-прем'єр-міністр Олександр Турчинов зазначив, що захоплення під-

приємств є свідченням «вищої ознаки того, що держава не здатна захистити як свої інтереси, так і права своїх грома-

рупція у вищих щаблях влади.

Проаналізуємо кілька визначень державного підприємництва: господарська або інша підприємницька діяльність державних підприємств з виробництва матеріальних благ та надання послуг суб'єктам економіки (приватним підприємствам і населенню) (9);

діяльність державних підприємств та організацій, які випускають товари і надають послуги в режимі ринкових суб'єктів, що здійснюється на комерційних засадах (10).

В обох випадках тлумачення підприємницької діяльності держави стосується випуску продукції (виконання робіт, надання послуг) державними підприємствами. Утім, обидва визначення мають суттєві недоліки. По-перше, ряд господарських структур не підпадає під визначення «державне підприємство»; по-друге, застосування поняття «комерційні засади» розмите, хоча й зрозуміло, що йдеться про одержання прибутку; по-третє, вищезапропоновані визначення не розкривають сутності суспільних відносин, які є об'єктом визначення.

На нашу думку, під терміном «державне підприємництво» слід розуміти діяльність підконтрольних державі суб'єктів господарювання у сферах виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг суспільно необхідного характеру.

Йдеться про надання чистих (оборона, управління, освіта) та змішаних (енергетика, транспорт, ВПК, медицина) державних послуг. Державне підприємництво здійснюється в тих сферах суспільної діяльності, де ринок не має ефективних важелів впливу та/або мотивації для функціонування і не спроможний встановити баланс між попитом і пропозицією.

До суб'єктів державної власності, які здійснюють підприємницьку діяльність, належать підприємства, діяльність яких дозволена законодавством:

державні унітарні комерційні підприємства;

державні унітарні казенні підприємства;

державні комунальні підприємства;

господарські товариства з державною часткою у статутному фонді;

бюджетні установи та організації, які господарську діяльність здійснюють на умовах госпрозрахунку.

Отже, державне підприємництво існує як об'єктивна економічна категорія, яка склалася історично, має об'єктний і суб'єктний склад, принципи функціонування.

До основних відмінностей у функціонуванні підприємств державного та приватного секторів належать:

особливості відносин власності та прав розпорядження

майном;

рух фінансових потоків та розпорядження прибутком;

підходи до ціноутворення та соціальна відповідальність;

залежність операційної діяльності від політичних рішень.

Розглянемо кожну з наведених відмінностей.

Для створення унітарного (державного чи комунального) підприємства його засновник виділяє необхідне для цього майно; формує відповідно до законодавства неподільний на частки (паї) статутний фонд; затверджує статут; розподіляє доходи; безпосередньо або через керівника, який ним призначається, керує підприємством і формує трудовий колектив на засадах трудового наймання; вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства.

Державні унітарні підприємства діють як державні комерційні або казенні підприємства і входять до сфери управління органу, який їх заснував.

Державне комерційне підприємство є суб'єктом підприємницької діяльності, статутний фонд якого утворюється уповноваженим органом, до сфери управління якого воно входить. Державне унітарне комерційне підприємство у випадках та порядку, передбачених законом, може бути перетворено на корпоративне підприємство (державне акціонерне товариство).

дзян». За його словами, стратегічним завданням комісії є доведення панування верховенства Права та Закону в Україні. «Рей-

дерство в нашій країні існує завдяки корупції серед суддів та чиновників», – наголосив голова комісії. На його думку, єдиним шляхом

боротьби із цим фактом є консолідовані та злагоджені дії всіх гілок влади.

За результатами засідання комісії було дано

доручення у місячний строк розробити комплексний пакет законів, які блокуватимуть протиправну діяльність в цьому на-

Державне комерційне підприємство зобов'язане приймати та виконувати доведені до нього в установленому законодавством порядку державні замовлення, враховувати їх під час формування виробничої програми, визначення перспектив свого економічного і соціального розвитку та вибору контрагентів, а також складати і виконувати річний та з поквартальною розбивкою фінансовий план на кожен наступний рік.

Фінансовий план підлягає затвердженню до 1 вересня року, що передує плановому:

підприємств, що є суб'єктами природних монополій, та підприємств, плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 мільйонів гривень, – Кабінетом Міністрів України;

інших підприємств – органами, до сфери управління яких вони входять.

Розподіл прибутку (доходу) державних комерційних підприємств здійснюється відповідно до затвердженого фінансового плану з урахуванням вимог Господарського кодексу України та інших законодавчих актів, що регулюють зазначене питання. У фінансовому плані затверджуються суми коштів, які спрямовуються державі як власнику і зараховуються до Державного бюджету України.

Органи, до сфери управління яких належать державні ко-

мерційні підприємства, до 15 липня року, що передує плановому, надають Кабінету Міністрів України інформацію про обсяги перерахування прибутку державних комерційних підприємств для їх врахування під час формування державного бюджету.

Казенні підприємства створюються у галузях народного господарства, в яких:

законом дозволено здійснення господарської діяльності лише державним підприємствам;

основним (понад п'ятдесят відсотків) споживачем продукції (робіт, послуг) є держава;

за умовами господарювання неможлива вільна конкуренція товаровиробників чи споживачів;

переважаючим (понад п'ятдесят відсотків) є виробництво суспільно необхідної продукції (робіт, послуг), яке за своїми умовами і характером потреб, що ним задовольняються, як правило, не може бути рентабельним;

приватизація майнових комплексів державних підприємств заборонена законом.

Казенне підприємство створюється за рішенням Кабінету Міністрів України, в якому визначено обсяг і характер основної діяльності підприємства, а також орган, до сфери управління якого входить підприємство, що створюється. Майно казенного підприємства закріплюється за ним на праві оперативного управління в обсязі, зазначеному у

статуті підприємства.

Казенне підприємство здійснює господарську діяльність відповідно до виробничих завдань органу, до сфери управління якого воно входить, самостійно організовує виробництво продукції (робіт, послуг) і реалізує її за цінами (тарифами), що визначаються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.

Орган, до сфери управління якого входить казенне підприємство, здійснює контроль за використанням та збереженням належного підприємству майна і має право вилучити у казенного підприємства майно, яке не використовується або використовується не за призначенням, та розпорядитися ним у межах своїх повноважень.

Казенне підприємство не має права відчужувати або іншим способом розпоряджатися закріпленим за ним майном, що належить до основних фондів, без попередньої згоди органу, до сфери управління якого воно входить.

Порядок розподілу та використання прибутку (доходу) казенного підприємства визначається фінансовим планом, який затверджується у порядку, встановленому статтею 75 Господарського кодексу України для державних комерційних підприємств.

Нині пріоритетними напряма-

Антирейдерство

прямі. За словами О. Турчинова, потрібно виступити єдиним фронтом у змінах до законодавства, створивши цілісну правову

базу для припинення безладу в державі. Також комісією прийнято ряд оперативних рішень, зокрема щодо недопущення викорис-

тання приватних охоронних фірм під час виконання судових рішень та інші. За дорученням О. Турчинова зміна виконавчою

службою власників підприємств відтепер буде проходити за обов'язковою участю представників Міністерства внутрішніх

ми діяльності Фонду державного майна України є:

здійснення прав розпорядження майном державних підприємств у процесі їх приватизації, а також здійснення повноважень орендодавця майна державних підприємств і організацій, їх структурних підрозділів (11);

здійснення повноважень щодо реалізації прав держави як власника таких об'єктів, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням ними, у межах, визначених законодавством України, з метою задоволення державних та суспільних потреб (12).

На думку автора, процес розроблення та впровадження єдиної концепції державного підприємництва України ускладнюється через збільшення кількості розпорядників державного майна в особі міністерств та відомств. Після 17 років незалежності країни можна констатувати факт відсутності чіткої позиції щодо цього питання на загальнодержавному рівні. І це зрозуміло, адже власність (капітал) є одним з найважливіших чинників виробництва, рушіїв економічного добробуту і зростання. Саме невмотивованість (а в багатьох випадках – особиста заінтересованість деяких осіб чи груп) робить державний сектор з валовим випуском продукції більш як 100 мільярдів гривень неефективним.

Дослідження, проведені віт-

чизняними та зарубіжними фахівцями у 2001 та 2006 роках і спрямовані на оцінку та порівняння ефективності функціонування підприємств державного та приватного секторів, виявили таке:

недержавні підприємства мають стійкі переваги за показниками, що характеризують якість управління. Зокрема, за такими характеристиками, як обіговість коштів і активів, а також накопичення заборгованостей (саме ці показники в основному реально визначають ефективність діяльності підприємств в Україні), підприємства недержавного сектору в середньому є кращими в 1,5 – 2 рази. Відповідно продуктивність праці (розрахована за реально отриманими надходженнями) недержавних підприємств у 1,3 – 1,9 рази вища від продуктивності праці державних підприємств, причому це не пов'язано зі структурними відмінностями (13);

втрати бюджетних доходів від політики приватизації та управління державною власністю виявилися величезними. У державному секторі – це «хронічна» збитковість більшості підприємств і тіньовий перерозподіл грошей. За номінальної вартості державних акцій 26,62 млрд грн. у 2004 р. до бюджету перераховано дивідендів на суму 319,1 млн грн. (план – 448,9 млн грн.). Річна прибутковість акцій становить лише 1,2 %. З урахуванням

того, що ринкова вартість акцій у кілька разів перевищує номінальну, становище з прибутковістю державних акцій дійсно склалося катастрофічне (14);

валова, операційна та чиста рентабельність продукції вища у підприємств приватного сектору в усіх галузях економіки (за винятком монопольних структур, де участь ринку обмежена державою);

державні та підконтрольні державі підприємства мають більший апарат управління і несуть значні операційні витрати, не пов'язані з виробничою діяльністю.

Зауважимо, що зараз кожне з підприємств державного сектору функціонує виходячи з вимог органу, до сфери управління якого воно належить, тобто як такої концепції діяльності та розвитку державних підприємств не існує. Наявні лише окремі компоненти, які дають змогу суб'єктам господарювання функціонувати, але за відсутності загальної ідеї та спільного вектора руху спостерігається виключно їх виживання на ринку. І це за посиленої останнім часом уваги до питань реформування та управління державною власністю як з боку науковців, так і парламенту та уряду України.

В Україні протягом усього періоду незалежності правляча політична еліта так і не змогла (або не захотіла) зрозуміти

справ України.

На засіданні комісії також вирішено скласти списки суддів, які приймали рішення на користь протиправно-

го поглинання підприємств. Зібрані матеріали будуть передані до Ради суддів України, відповідним кваліфікаційним комісіям та Ви-

щій раді юстиції для реагування. Також для припинення корупційних схем буде складено перелік рейдерських структур, які, за слова-

ми О. Турчинова, «по суті є замаскованими під бізнес-структури організованими злочинними угрупованнями».

невідворотність процесів, які зумовлює вільний ринок. В умовах законодавчої невизначеності, політичного хаосу та безгрошів'я реформування власності перетворилося на фарс, номінальну зміну власників, порушення усіх можливих принципів розвитку як економіки, так і суспільства. Населення досі не відчуває себе власником, носієм політичної та економічної волі.

У багатьох «недореформованих» підприємствах діє менеджмент, «вихований» за радянських часів, з відповідними переконаннями та методами управління. Спроби адаптувати діяльність підприємств до вимог ринку, потреб споживачів дуже часто натрапляють на гальмівний супротив. Замість пошуку компромісів, необхідної модернізації та фінансових впливань маємо боротьбу за землю, пакети акцій, сфери впливу.

Необхідність перегляду концепції державного підприємництва зумовлена низкою чинників правового, економічного та соціального характеру.

До правових чинників належать суперечності в законодавстві на рівні базових документів. Це, зокрема, подвійні стандарти Господарського та Цивільного кодексів України; суперечності, які щороку закладаються у прикінцеві положення законів про бюджет; судові прецеденти з вирішення спірних питань щодо управління об'єктами державної та приватної власності.

Головними причинами перегляду концепції державного підприємництва в економічній сфері є його низька ефективність; відсталість як в технології виробництва, так і в методах управління; відсутність фінансової

підтримки та свідомо відмова від інвестиційно-інноваційних проєктів; існування тіньового сектору економіки.

Дуалізм думок та дій влади зумовив подвійні соціальні стандарти для населення. Особливо це стосується молоді, яка не має ні мотивації, ні бажання працювати на підприємствах державного сектору (або ж навпаки, мотивується можливістю заробити «швидкі гроші» у сферах, де державний фінансовий контроль підпорядкований могутньому лобі). У людей сформувалася думка, що з державних підприємств краще за все виходити на пенсію, тому «треба ще досидіти».

Розглянемо переваги та недоліки функціонування державних підприємств.

До переваг належать:
державна протекція;
соціальні гарантії для працівників;
монопольне становище на ринку.

Водночас зазначені переваги є загрозами. По-перше, наявність державної підтримки (субсидування, надання пільг, гарантій) дає змогу створити так званий операційний заділ у ціноутворенні, тобто виробляти неконкурентну продукцію; по-друге, соціальні гарантії утримують в секторі велику кількість людей похилого віку; по-третє, монопольне становище на ринку знижує мотивацію до інновацій та розробок через відсутність конкуренції.

Проте основна проблема, яку має вирішити концепція державного підприємництва, полягає в тому, що держава повинна виробити механізм первинного перерозподілу (обміну) ВВП на рівні підконтрольних підприємств. Ось

про що йдеться. Прибуток підприємств державного сектору перерозподіляється на користь суспільства. Значна його частина спрямовується у соціальну сферу, повертається у вигляді допомоги, субсидій, пільг тощо. Ніхто не заперечує важливості диференціації випуску доходів у різних категорій громадян (багатий може платити більше), однак за відсутності дієвих і прозорих компенсаційних механізмів для найбідніших верств населення постійне підвищення цін і тарифів спричиняє суттєві складнощі (це стосується насамперед дітей, молоді та людей похилого віку). За оцінками експертів, в Україні досі здійснюється перехресне субсидування галузей, що викривляє структуру виробництва та споживання, гальмує ефективні процеси розширеного відтворення. На думку автора, замість того, щоб збільшувати фіскальне навантаження на природні монополії (і на населення), збільшувати розмір додаткових зборів до Пенсійного фонду України тощо, необхідно визначитися з концепцією розвитку, механізмом та стратегією функціонування та використання залишків державного майна, адже збільшення прибутку можливе не лише за рахунок підвищення цін, а й зниження витрат.

Доходи від державної власності мають формуватися прозоро. Це вимагає зменшення бюрократичного навантаження на процеси функціонування підприємств, що мають підпорядкування міністерствам.

На думку автора, функції міністерств мають обмежитися проведенням поточного контролю за діяльністю підприємств та здійсненням державної підтримки розвитку галузі економіки, до

якої належить суб'єкт господарювання.

Оперативне управління та вибір методів виробництва мають бути виключно прерогативою керівництва державних підприємств. Водночас необхідно підвищити його відповідальність (як адміністративну, так і кримінальну), на керівні посади брати тільки висококваліфікованих спеціалістів з урахуванням цілої низки жорстких критеріїв.

Підбиваючи підсумки, доцільно запропонувати низку заходів, спрямованих на стабілізацію процесів реформування власності, економічної діяльності та соціальної активності, що дасть змогу по-новому оцінювати та розглядати діяльність підприємств державного сектору. Зокрема, потрібно прийняти Концепцію функціонування підприємств державного сектору, розробниками якої мають стати представники всіх гілок влади.

При цьому головними її розробниками повинні бути Фонд державного майна України (як орган управління державним майном) та Міністерство економіки України (з метою забезпечення відповідності концепції пріоритетам загальної стратегії соціально-економічного розвитку країни). Також важливим є прийняття Закону України «Про Фонд державного майна України» з делегуванням повноважень у сфері управління та розпорядження державним майном; затвердження Державної програми приватизації на 2009 – 2012 роки; доопрацювання Закону України «Про управління об'єктами державної власності» в частині зменшення кількості розпорядників державного майна. У вищезазначених документах необхідно закріпити більші повноваження щодо розпорядження майном суб'єктами господарювання з одночасним впровадженням заходів адміністративної та кримінальної від-

повідальності. Крім того, необхідно переглянути функції контрольних органів, зокрема Рахункової палати та Антимонопольного комітету України з наданням їм більших повноважень у сфері проведення перевірок та встановлення порушень механізму ціноутворення на підприємствах-монополістах.

Також важливо створити реєстр послуг, що надаються державними підприємствами, та ввести громадський контроль за процесом ціноутворення на них.

У довгостроковій перспективі концепція функціонування підприємств державного сектору має бути спрямована на децентралізацію влади та передання функцій з управління та розпорядження майном організаціям нижчих рівнів (бюджетним установам, державним казенним та унітарним підприємствам) зі збереженням парламентського контролю (Рахункова палата України).

ЛІТЕРАТУРА

1. *Господарський кодекс України*. – К., 2006.
2. *Вербовський М.* Держава та інвестор: спільні зусилля дають результат // *Держ. інформ. бюл. про приватизацію*. – 2007. – № 10. – С. 32 – 35.
3. *Михалецька А.* Особливості приватизації об'єктів соціальної сфери // *Держ. інформ. бюл. про приватизацію*. – 2008. – № 1. – С. 24 – 26.
4. *Герасименко Л.* Управління корпоративними правами держави у ВАТ із державною часткою у статутному фонді менш як 50 відсотків // *Держ. інформ. бюл. про приватизацію*. – 2007. – № 11. – С. 32 – 35.
5. *Гусаков С.* Деякі питання корпоративного управління в контексті положень Закону України «Про управління об'єктами державної власності» // *Держ. інформ. бюл. про приватизацію*. – 2008. – № 1. – С. 10 – 13.
6. *Шкільняк М.* Необхідність впровадження системи управління державною власністю // *Держ. інформ. бюл. про приватизацію*. – 2008. – № 2. – С. 22 – 25.
7. *Самофалов В.* Ефективне використання об'єктів державного майна, які не увійшли до статутних фондів господарських товариств // *Держ. інформ. бюл. про приватизацію*. – 2007. – № 11. – С. 27 – 29.
8. *Бюджетний кодекс України*. – К., 2001.
9. *Дідківська Л., Головка Л.* Державне регулювання економіки: Навч. посіб. – 4-те вид., стереотип. – К.: Знання, 2004. – 213 с.
10. <http://info.srochno.ua/ukr/professions/ekonomika/47391>.
11. *Тимчасове положення про Фонд державного майна України, затверджене Постановою Верховної Ради України від 7 липня 1992 року № 2558-XII* // *Держ. інформ. бюл. про приватизацію*. – 1992. – № 1. – С. 4 – 8.
12. *Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 р. № 185-V* // *Держ. інформ. бюл. про приватизацію*. – 2006. – № 11. – С. 28 – 34.
13. *Звіт про результати досліджень по проекту: «Вплив роздержавлення на економічну поведінку та стан підприємств в контексті загальноекономічної ситуації в Україні» / Кер. проекту В. І. Дубровський.* – (Електронний ресурс) – <http://www.c-e-d.info/23.php>.
14. *Пасхавер О., Верховодова Л., Агеева К.* Приватизація і реприватизація в Україні після «помаранчевої» революції. – К.: Міленіум, 2006. – С. 22.

Павло ДЗЮБА

Структура дохідності акцій та фондових ринків зарубіжних країн (на прикладі США)

Проблема визначення структури дохідності окремих акцій та ринку акцій у цілому є важливою, цікавою та актуальною, зважаючи на ряд аспектів. По-перше, проведення емпіричних наукових досліджень у галузі міжнародного портфельного інвестування потребує чіткого розмежування цінової та дивідендної дохідностей як складових загальної дохідності акцій. Важливим є саме співвідношення цих двох складових. Чітке уявлення про їх частки в загальній дохідності дасть змогу спростити деякі розрахункові операції і значно полегшить процес наукових досліджень у цій галузі. Крім того, повне розуміння структури дохідності уможливить багатопланове порівняння та аналіз окремих акцій та фондових ринків різних країн. По-друге, знання і розуміння характеру співвідношення загальної та цінової дохідностей акцій і фондових ринків дасть можливість певною мірою вирішити проблему нестачі чи відсутності даних про них. Якщо тісний взаємозв'язок цінової та загальної дохідностей буде доведений, аналіз окремих відносних показ-

ників (наприклад, кореляції, коваріації, дисперсії та стандартних відхилень) можна буде проводити на основі неповних даних про дохідність – лише за ціновою дохідністю. Необхідність таких спрощень та узагальнень зумовлена тим, що часто даних про повну дохідність або немає, або для їх отримання потребується велика розрахункова робота. Ринкові дані про вартість акцій і індекси відкриті та загальнодоступні, а отже, на їх основі легко розрахувати цінову дохідність. По-третє, особливої актуальності набуває означена проблематика й для України. Зважаючи на те що інформаційна інфраструктура фінансового ринку України розвинута недостатньо, дослідники часто стикаються з проблемою отримання даних про котирування та дохідності. Можливість застосування лише цінової дохідності значно полегшить вирішення проблеми нестачі даних, а це, у свою чергу, розширить коло досліджуваних науковцями питань. Звісно, досвід зарубіжних країн у цьому контексті слід застосовувати з урахуванням національної специфіки, але в будь-якому разі він сприятиме формуванню методологічних засад для емпіричних та теоретичних досліджень.

У зв'язку з вищезазначеним доцільно наголосити, що, як правило, дані про повну дохідність акцій та ринків акцій подаються в готовому вигляді. На основі регулярних передплат користувачам пропонуються спеціальні бази даних, де подається велика кількість розрахованих фахівцями фінансових показників та коефіцієнтів. Проте передплати на такі бази даних доволі дорогі, а тому доступні далеко не всім дослідним та освітнім закладам навіть у розвинутих країнах. Наприклад, такі відомі бази статистичних даних, як «COMPUSTAT», «CRSP», «Factiva»,

доступні для обмеженого кола інституцій. До того ж багато баз статистичних даних дають інформацію виключно про фондовий ринок США. Інформація про ринки інших країн та міжнародні фінансові ринки значно обмежена. Це ще раз засвідчує про необхідність формування певної методологічної бази для полегшення процесу наукових досліджень як емпіричних, так і теоретичних.

Порушена проблема становить великий інтерес для науковців. Зарубіжні вчені найчастіше досліджують не структуру дохідності та можливість застосування в дослідженнях цінової дохідності, а чинники впливу на дохідність переважно з метою її прогнозування; аналізують зв'язок дохідності з іншими показниками (наприклад, коефіцієнтом «бета», співвідношенням балансової та ринкової вартостей акцій, коефіцієнтом співвідношення ціни та прибутку, ринковою капіталізацією) (6; 7 та ін.). До того ж багато зарубіжних вчених таки мають доступ до баз статистичних даних з готовими значеннями дохідності. Проаналізуємо основні висновки дослідників проблематики дохідності акцій та фондових ринків.

Так, досліджуючи чинники впливу на дохідність окремих акцій та фондових ринків у цілому, Г. Бекаерт та Р. Ходрік виявили, що, незважаючи на незначну частку дивідендної дохідності у структурі загальної дохідності, дивіденди можна застосовувати для прогнозування загальної дохідності (4). Також становить інтерес їх висновок про те, що в довгостроковому періоді підвищення дивідендної дохідності на 1 % зумовить підвищення очікуваної дохідності на 2 – 4 % упродовж наступних 48 місяців.

Ф. Блек та М. Шоулз не знайшли підтверджень того, що очікувані

дохідності високодохідних простих акцій відрізняються від очікуваних дохідностей низькодохідних акцій (5). Цей висновок кореспондується з висновками нашого дослідження, опосередковано підтверджуючи, що узагальнення, зроблені для акцій великих за дохідністю компаній, можна застосовувати і для акцій менших за дохідністю фірм, допоки це не буде спростовано.

Корифеї фінансової теорії, такі, як Г. Марковіц, У. Шарпі, Р. Мертон, у своїх дослідженнях також торкалися теми дохідності, однак у контексті формування та визначення основних інвестиційних характеристик портфельів і у форматі переважно очікуваних дохідностей (8 – 11 та ін.).

У вітчизняній науковій літературі означена проблематика розглядається ширше – у контексті аналізу процесів портфельного інвестування в цілому, в тому числі й в Україні (1; 3 та ін.). Проте публікацій, присвячених виключно структурі дохідності акцій та фондових ринків, доволі мало. Навіть у більш широкій постановці проблематика міжнародних портфельних інвестицій мало досліджена українськими вченими як щодо теоретичних аспектів, так і щодо емпіричних. Спробуємо виокремити принципово важливі та малодосліджені аспекти щодо структури дохідності й поповнити наукові доробки в цій сфері.

Розглянемо проблему не так під оглядом виявлення структури власне дохідності (що вважатимемо похідним), як можливості застосування в дослідженнях процесів міжнародного портфельного інвестування цінової дохідності окремих акцій та ринку акцій у цілому, що й становить кінцеву мету дослідження. З'ясування структури дохідності є лише допоміжним етапом процесу виявлення такої можливості. Основна

ідея полягає в підтвердженні або спростуванні гіпотези про можливість застосування цінової дохідності замість повної в розрахунку відносних показників. Для досягнення цієї мети проаналізуємо взаємозв'язок повних та цінових дохідностей акцій окремих великих компаній США та фондового ринку країни в цілому; визначимо ступінь впливу цінової дохідності на загальну (як для ринку в цілому, так і для окремих акцій); порівняємо стандартні відхилення, обчислені на основі повних та цінових дохідностей.

Отже, методологія пропонованого дослідження, яка спрямована на перевірку гіпотези про значні (або незначні) кореляції між ціновими та повними дохідностями акцій США і фондового ринку країни в цілому, є такою. Спочатку формуємо вибірку акцій, дохідності яких досліджуватимемо. Для цього вибираємо 30 акцій, які входять у структуру фондового індексу промислових компаній Доу Джонса* (табл. 1). Цей індекс вибраний довільно. Однак оскільки дохідності розраховуватимемо безпосередньо у процесі дослідження, вибір саме цього індексу цілком обґрунтований, тому що кількість акцій у ньому обмежується лише 30, у той час як у структурі інших індексів значно більше акцій (наприклад, S&P 500 – 500 акцій). Тривалість і періодичність спостережень у

* У дослідженні застосовуватимемо термін «індекс», але вважатимемо, що цей показник – DJIA 30 (Dow Jones Industrial Average 30) – є середнім, оскільки розраховується на основі середньої арифметичної простої, в той час як індекси розраховуються на основі середньої арифметичної зваженої або інших середніх (наприклад, геометричної). До цього показника входять акції 30 найбільших промислових компаній США з різних галузей, які фактично є глобальними транснаціональними корпораціями.

дослідженні візьмемо стандартні – місячні дохідності впродовж 5 років, для того щоб загальна кількість спостережень становила 60 періодів. Оскільки повні річні дані відомі до грудня 2007 року включно, період спостережень візьмемо із січня 2003 року до грудня 2007 року.

Наведена структура була визначена відповідними змінами при перегляді складу індексу 8 квітня 2002 року. Під час спостережень у межах дослідження ця структура змінювалася тричі: 27 січня 2003 року, 8 квітня 2004 року та 21 листопада 2005 року. Після трьох переглядів із 30 компаній у складі індексу залишилися 24: «3M Company», «Alcoa Incorporated», «American Express Company», «Boeing Company», «Caterpillar Incorporated», «Citigroup Incorporated», «Coca-Cola Company», «DuPont de Nemours & Company», «Exxon Mobil Company», «General Electric Company», «General Motors Corporation», «Hewlett-Packard Company», «Home Depot Incorporated», «Honeywell International», «Intel Corporation», «IBM», «Johnson & Johnson», «McDonald's Corporation», «Merck & Company, Incorporated», «Microsoft Corporation», «Procter & Gamble Company», «United Technologies Corporation», «Walmart Stores Incorporated» та «Walt Disney Company». Після першого перегляду – 27 січня 2003 року –

Таблиця 1

Структура промислового індексу Доу Джонса станом на 1 січня 2003 року

№ пор.	Компанія	№ пор.	Компанія
1	3M Company	18	International Business Machines Corporation (IBM)
2	Alcoa Incorporated	19	International Paper Company
3	American Express Company	20	J.P. Morgan Chase
4	AT&T Corporation	21	Johnson & Johnson
5	Boeing Company	22	McDonald's Corporation
6	Caterpillar Incorporated	23	Merck & Company, Incorporated
7	Citigroup Incorporated	24	Microsoft Corporation
8	Coca-Cola Company	25	Philip Morris Companies Incorporated
9	DuPont de Nemours & Company	26	Procter & Gamble Company
10	Eastman Kodak Company	27	SBC Communications Incorporated
11	Exxon Mobil Company	28	United Technologies Corporation
12	General Electric Company	29	Wal-Mart Stores Incorporated
13	General Motors Corporation	30	Walt Disney Company
14	Hewlett-Packard Company		
15	Home Depot Incorporated		
16	Honeywell International		
17	Intel Corporation		

Примітки: 1. За офіційними даними компанії «Dow Jones & Company» – провідного провайдера міжнародних бізнес-новин та інформаційних послуг (13).

2. Виділені компанії, структура індексу Доу Джонса яких упродовж спостережень змінювалася.

компанія «Philip Morris Companies Incorporated» змінила назву на «Altria Group, Incorporated» і залишалась у складі індексу до завершення спостережень. Після другого перегляду – 8 квітня 2004 року – відбулися такі зміни. Назва компанії «AT&T Corporation» змінилася на «Verizon Communications», а компанія залишалась у складі індексу до завершення спостереження, замість двох вилучених компаній – «Eastman Kodak Company» та «International Paper Company» – були введені компанії «American International Group Incorporated» та «Pfizer Incorporated», які впродовж подальшого спостереження зі складу індексу не вилучалися. Під час останнього перегляду – 21 листопада 2005 року – змінилися назви двох компаній: «J.P. Morgan Chase» – на «J.P. Morgan Chase & Company», «SBC Communications Incorporated» – на «AT&T Incorporated» (зміна відбулася внаслідок злиття).

Для зручності нумеруватимемо зазначені компанії відповідно до нумерації, наведеної в табл. 1. Наприклад, за номером 7 упродовж дослідження розглядатимемо ком-

панію «Citigroup Incorporated», за номером 24 – «Microsoft Corporation». Для компаній, в яких змінилася структура індексу, використовуватимемо також оригінальну нумерацію. Так, за номером 4 розглядатимемо в період з 1 січня 2003 року до 7 квітня 2004 року компанію «AT&T Corporation», а в період з 8 квітня 2004 року до 31 грудня 2007 року – «Verizon Communications».

Порівнюємо повні та цінові дохідності акцій досліджуваних компаній, а також фондового ринку США в цілому (на основі промислового індексу Доу Джонса) на основі аналізу коефіцієнтів кореляції між цими дохідностями, а також побудови парних регресійних моделей, в яких незалежною змінною візьмемо цінову дохідність, а залежною – повну. Методологію розрахунку дохідностей виберемо загальноприйняту. Акція дає дохід своєму власникові за двома напрямками. По-перше, вона приносить дивіденди, по-друге, – ціновий дохід, тобто дохід (у разі підвищення ціни) або збиток (у разі зниження ціни), що зумовлюється зміною поточної ринкової ціни акції. Загальна формула для розрахунку дохідності акції (найчастіше у відсотках) є такою:

$$r_i = \frac{I_i + (P_{i1} - P_{i0})}{P_{i0}}$$

де r_i – дохідність i -ї акції; I_i – дохід (грошовий потік) від володіння i -ю акцією; P_{i0} , P_{i1} – ринкова ціна i -ї акції відповідно на початку та в кінці періоду.

Для прикладу розглянемо корпорацію «3M Company». Грошовим потоком від володіння акцією будуть місячні дивідендні надходження (графа 4 табл. 2). Дивіденди за простими акціями у США нараховуються зазвичай один раз за квартал. За акціями

досліджуваної корпорації дивіденди були нараховані 21 травня 2003 року в розмірі 33 центи на акцію, що включає дивіденди за три попередніх місяці, за винятком поточного місяця – лютий, березень та квітень. Ці дивіденди прийнято рівномірно розподіляти за місяцями – по 11 центів на акцію кожного місяця. Це й буде дивідендним доходом за акцією. Якщо в результаті розподілу дивідендів не отримували цілого числа в центах, проводили розподіл за пріоритетністю останнього місяця – більшу частину (на 1 цент) дивідендних платежів зараховували на місяць (або на кілька місяців), що передує (передують) місяцю нарахування дивідендів. Звісно, розподіл можна проводити й рівномірно – до частин цента. Проте похибка за виконаного розподілу незначна, оскільки дивіденди відрізнятимуться на соті цента. Крім того, округлення до сотих відсотка при визначенні дохідності нівелюватиме таку похибку.

Ціновий дохід (графа 5 табл. 2) розраховували як різницю між ціною закриття торгів на Нью-Йоркській фондовій біржі (англ. NYSE – New York Stock Exchange) останнього робочого дня поточного місяця та ціною закриття торгів останнього робочого дня попереднього місяця*. Загальний дохід (графа 6 табл. 2) обчислювали як суму цінового та дивідендного доходів (чисельник формули (1)). Цінову та загальну дохідності (відповідно графи 7 та 8 табл. 2) розраховували як відношення цінового та загального доходів до ціни закриття торгів попереднього місяця (знаменник формули (1)), виражене у відсотках. Обчислені дохідності були скориговані на дрібнення та укрупнення акцій (для прикладу, що розглядається таке дрібнення відбулося 30 вересня 2003 року).

* Хоча в сучасних умовах торгівля акціями відбувається фактично цілодобово, що пов'язано з часовими зонами, в яких працюють різні біржі світу, існуванням позабіржових дилерських комп'ютерних мереж, які можуть працювати цілодобово, традиційно ціни закриття торгів визначають за даними Нью-Йоркської фондової біржі, на якій торгують переважною більшістю акцій з промислового індексу Доу Джонса. Торги на цій біржі починаються о 9.30 за місцевим часом (14.30 за Грінвічем) та завершуються о 16.00 (21.00 за Грінвічем). Зауважимо, що з усіх досліджуваних компаній торгівля акціями компаній «Intel Corporation» та «Microsoft Corporation» відбувається не на біржі NYSE, а в позабіржовій системі NASDAQ, тому для них ціна закриття торгів є відносною, оскільки насправді такої може й не бути.

Таблиця 2

Дохідність акцій компанії «3M Company»

Дата		Ціна закриття торгів, дол. США	Місячні дивіденди, дол. США	Дохід, дол. США		Дохідність, %	
Рік	Місяць			ціновий	загальний	цінова	загальна
1	2	3	4	5	6	7	8
2002	Грудень	123,3					
2003	Січень	124,55	0,11	1,25	1,36	1,01	1,10
2003	Лютий	125,37	0,11	0,82	0,93	0,66	0,75
2003	19 лютого		Нарахування дивідендів – 0,33 дол. США				
2003	Березень	130,03	0,11	4,66	4,77	3,72	3,80
2003	Квітень	126,04	0,11	- 3,99	- 3,88	- 3,07	- 2,98
2003	Травень	126,47	0,11	0,43	0,54	0,34	0,43
2003	21 травня		Нарахування дивідендів – 0,33 дол. США				
2003	Червень	128,98	0,11	2,51	2,62	1,98	2,07
2003	Липень	140,2	0,11	11,22	11,33	8,70	8,78
2003	Серпень	142,47	0,11	2,27	2,38	1,62	1,70
2003	20 серпня		Нарахування дивідендів – 0,33 дол. США				
2003	Вересень	69,07	0,11	- 2,17	- 2,06	- 1,52	- 1,45
2003	30 вересня		Дрібнення акцій – 2:1				
2003	Жовтень	78,87	0,11	9,8	9,91	14,19	14,35
2003	Листопад	79,04	0,12	0,17	0,29	0,22	0,37
2003	19 листопада		Нарахування дивідендів – 0,33 дол. США				
2003	Грудень	85,03	0,12	5,99	6,11	7,58	7,73
2004	Січень	79,09	0,12	- 5,94	- 5,82	- 6,99	- 6,84
2004	Лютий	78,02	0,12	- 1,07	- 0,95	- 1,35	- 1,20
2004	18 лютого		Нарахування дивідендів – 0,36 дол. США				
2004	Березень	81,87	0,12	3,85	3,97	4,93	5,09
2004	Квітень	86,48	0,12	4,61	4,73	5,63	5,78
2004	Травень	84,56	0,12	- 1,92	- 1,8	- 2,22	- 2,08
2004	19 травня		Нарахування дивідендів – 0,36 дол. США				
2004	Червень	90,01	0,12	5,45	5,57	6,45	6,59
2004	Липень	82,36	0,12	- 7,65	- 7,53	- 8,50	- 8,37
2004	Серпень	82,36	0,12	0	0,12	0,00	0,15
2004	18 серпня		Нарахування дивідендів – 0,36 дол. США				
2004	Вересень	79,97	0,12	- 2,39	- 2,27	- 2,90	- 2,76
2004	Жовтень	77,57	0,12	- 2,4	- 2,28	- 3,00	- 2,85
2004	Листопад	79,59	0,14	2,02	2,16	2,60	2,78
2004	17 листопада		Нарахування дивідендів – 0,36 дол. США				
2004	Грудень	82,07	0,14	2,48	2,62	3,12	3,29
2005	Січень	84,36	0,14	2,29	2,43	2,79	2,96
2005	Лютий	83,94	0,14	- 0,42	- 0,28	- 0,50	- 0,33
2005	23 лютого		Нарахування дивідендів – 0,42 дол. США				
2005	Березень	85,69	0,14	1,75	1,89	2,08	2,25
2005	Квітень	76,47	0,14	- 9,22	- 9,08	- 10,76	- 10,60
2005	Травень	76,65	0,14	0,18	0,32	0,24	0,42
2005	18 травня		Нарахування дивідендів – 0,42 дол. США				
2005	Червень	72,3	0,14	- 4,35	- 4,21	- 5,68	- 5,49
2005	Липень	75	0,14	2,7	2,84	3,73	3,93

Продовження табл. 2

Дата		Ціна закриття торгів, дол. США	Місячні дивіденди, дол. США	Дохід, дол. США		Дохідність, %	
Рік	Місяць			ціновий	загальний	цінова	загальна
1	2	3	4	5	6	7	8
2005	Серпень	71,15	0,14	- 3,85	- 3,71	- 5,13	- 4,95
2005	17 серпня	Нарахування дивідендів - 0,42 дол. США					
2005	Вересень	73,36	0,14	2,21	2,35	3,11	3,30
2005	Жовтень	75,98	0,14	2,62	2,76	3,57	3,76
2005	Листопад	78,48	0,15	2,5	2,65	3,29	3,49
2005	22 листопада	Нарахування дивідендів - 0,42 дол. США					
2005	Грудень	77,5	0,15	- 0,98	- 0,83	- 1,25	- 1,06
2006	Січень	72,75	0,16	- 4,75	- 4,59	- 6,13	- 5,92
2006	Лютий	73,59	0,15	0,84	0,99	1,15	1,36
2006	22 лютого	Нарахування дивідендів - 0,46 дол. США					
2006	Березень	75,69	0,15	2,1	2,25	2,85	3,06
2006	Квітень	85,43	0,16	9,74	9,9	12,87	13,08
2006	Травень	83,66	0,15	- 1,77	- 1,62	- 2,07	- 1,90
2006	17 травня	Нарахування дивідендів - 0,46 дол. США					
2006	Червень	80,77	0,15	- 2,89	- 2,74	- 3,45	- 3,28
2006	Липень	70,4	0,16	- 10,37	- 10,21	- 12,84	- 12,64
2006	Серпень	71,7	0,15	1,3	1,45	1,85	2,06
2006	23 серпня	Нарахування дивідендів - 0,46 дол. США					
2006	Вересень	74,42	0,15	2,72	2,87	3,79	4,00
2006	Жовтень	78,84	0,16	4,42	4,58	5,94	6,15
2006	Листопад	81,46	0,16	2,62	2,78	3,32	3,53
2006	21 листопада	Нарахування дивідендів - 0,46 дол. США					
2006	Грудень	77,93	0,16	- 3,53	- 3,37	- 4,33	- 4,14
2007	Січень	74,3	0,16	- 3,63	- 3,47	- 4,66	- 4,45
2007	Лютий	74,08	0,16	- 0,22	- 0,06	- 0,30	- 0,08
2007	21 лютого	Нарахування дивідендів - 0,48 дол. США					
2007	Березень	76,43	0,16	2,35	2,51	3,17	3,39
2007	Квітень	82,77	0,16	6,34	6,5	8,30	8,50
2007	Травень	87,96	0,16	5,19	5,35	6,27	6,46
2007	16 травня	Нарахування дивідендів - 0,48 дол. США					
2007	Червень	86,79	0,16	- 1,17	- 1,01	- 1,33	- 1,15
2007	Липень	88,92	0,16	2,13	2,29	2,45	2,64
2007	Серпень	90,99	0,16	2,07	2,23	2,33	2,51
2007	22 серпня	Нарахування дивідендів - 0,48 дол. США					
2007	Вересень	93,58	0,16	2,59	2,75	2,85	3,02
2007	Жовтень	86,36	0,16	- 7,22	- 7,06	- 7,72	- 7,54
2007	Листопад	83,26	0,16	- 3,1	- 2,94	- 3,59	- 3,40
2007	20 листопада	Нарахування дивідендів - 0,48 дол. США					
2007	Грудень	84,32	0,17	1,06	1,23	1,27	1,48
2008	Січень	79,65	0,17	- 4,67			
2008	Лютий	78,4		- 1,25			
2008	20 лютого	Нарахування дивідендів - 0,5 дол. США					

Примітка. Розраховано на основі даних, наведених у (13).

Аналогічно розраховували дохідності інших 29 компаній зі структури індексу*.

Отже, розраховано коефіцієнти кореляції між кожною парою цінової та повної дохідностей для 30 акцій. Результати розрахунків наведені в табл. 3.

Як бачимо, для 15 із 30 компаній кореляція між ціновою та повною дохідностями стовідсоткова. Для інших 10 компаній вона становить 99,99 %, що є фактично також найвищим показником повної кореляції. Серед п'яти компаній, що залишилися, три так само мають бездоганну кореляцію – понад 99 %. І лише коефіцієнти кореляції двох компаній відносно низькі – 92,81 та 98,51 %, хоча в абсолютному виразі також характеризують високий рівень зв'язку. Результати аналізу цих показників доволі однозначні: між ціновими та повними дохідностями акцій спостерігається майже бездоганна кореляція, яка в середньому для досліджуваної вибірки із 30 компаній становить 99,66 %, за винятком нетипової компанії «Philip Morris Companies Incorporated» (99,90 %).

Важливий аспект, який слід розкрити в межах дослідження, полягає в тому, як корелюють між собою повна та цінова дохідності власне індексу. Висока кореляція між дохідностями акції дає змогу порівнювати різні акції на основі лише їх цінової дохідності, що значно спрощує дослідження, у той час як висока кореляція між дохідностями індексу значно спрощить порівняння ринків на основі лише їх цінових дохідностей. Отже, якщо розрахувати повну дохідність індексу як зважену просту з повних дохідностей акцій, які

Таблиця 3
Кореляція між повними та ціновими дохідностями акцій компаній з промислового фондового індексу Доу Джонса

Компанія	Коефіцієнт кореляції	Компанія	Коефіцієнт кореляції
1	0,999968 (100,00)	16	0,999985 (100,00)
2	0,999962 (100,00)	17	0,999975 (100,00)
3	0,985091 (98,51)	18	0,999985 (100,00)
4	0,996461 (99,65)	19	0,999898 (99,99)
5	0,999992 (100,00)	20	0,999939 (99,99)
6	0,999987 (100,00)	21	0,999971 (100,00)
7	0,999891 (99,99)	22	0,999974 (100,00)
8	0,999922 (99,99)	23	0,998577 (99,86)
9	0,999989 (100,00)	24	0,990628 (99,06)
10	0,999903 (99,99)	25	0,928122 (92,81)
11	0,999977 (100,00)	26	0,999935 (99,99)
12	0,999866 (99,99)	27	0,999913 (99,99)
13	0,999961 (100,00)	28	0,999961 (100,00)
14	0,999981 (100,00)	29	0,999924 (99,99)
15	0,999949 (99,99)	30	0,999999 (100,00)

Примітки: 1. Розраховано автором.
2. У дужках подано коефіцієнти кореляції у відсотках з округленням до сотих.
3. Див. п. 2 табл. 1.

входять до складу індексу, і порівняти її з ціновою дохідністю індексу, обчисленою виключно на основі значень індексу, можна отримати цікаві та важливі результати. У випадку, що розглядається, коефіцієнт кореляції зазначених дохідностей дорівнює 97,43 %, що є характеристикою доволі високої щільності взаємозв'язку. Також у межах дослідження було оцінено взаємозв'язок між ціною та загальною дохідностями індексу на основі іншої методології – обидва ці показники вимірювали як середньозважені на основі акцій, що входять до складу індексу. Коефіцієнт кореляції між цими дохідностями становить 99,92 %, і це ще більшою мірою свідчить про щільність взаємозв'язку.

Поставимо питання по-іншому: якою мірою цінова дохідність впливає на загальну. Як правило, відповідь на нього міститься в результатах кореляційного аналізу,

однак з формальних позицій аналіз характеризує не так вплив, як взаємозалежність без виокремлення залежної і незалежної змінних. З метою чіткішого формального визначення саме впливу проведемо регресійний аналіз. Як зазначалося, цінова дохідність є складовою загальної дохідності, а тому фігуруватиме в моделі як незалежна змінна. Повну дохідність розглядатимемо як залежну змінну. Скористаємося загальноприйнятою методологією побудови та аналізу регресійних моделей (2). Проте оскільки в дослідженні регресійний аналіз є допоміжним, а не основним інструментом, визначимо та проаналізуємо коефіцієнти детермінації лише для 30 парних регресійних моделей за кожною з досліджуваних акцій, а також за окремою моделлю за індексом у цілому.

Отже, у моделях 60 періодів спостережень одна залежна змінна – повна дохідність і одна неза-

* Усі розрахунки в цьому дослідженні здійснені в середовищі Microsoft Excel 2007.

лежна – цінова дохідність*. Важлива характеристика надійності моделі – ступінь волі – дорівнює 58. Визначатимемо такі основні показники коефіцієнти детермінації та скориговані: коефіцієнти детермінації. Результати розрахунку коефіцієнтів детермінації наведені в табл. 4.

Проаналізувавши наведені коефіцієнти детермінації, можна зробити низку узагальнень. Так, для 9 із 30 досліджених компаній нецінова дохідність фактично є не впливовим чинником. Для цих компаній коефіцієнт детермінації становить 100 % у разі округлення отриманого результату до сотих. Дивідендна дохідність формує незначну частину загальної дохідності – на рівні тисячних, а тому цей незначний показник ігноруватимемо. Ще 10 з досліджуваних компаній мають коефіцієнт детермінації 99,99 %, що так само свідчить про значний вплив цінової дохідності на повну. Для цих компаній нецінова дохідність формує лише 0,01 % загальної дохідності акцій. Ще п'ять із досліджуваних компаній мають переважну частку цінової дохідності у структурі загальної дохідності – 99,98 %. Відносно низьку цінову дохідність – 86,14 % – має лише одна компанія – «Phillip Morris Companies Incorporated» (змінена назва «Altria Group, Incorporated»), у якої найнижча також кореляція цінової та загальної дохідностей. Така винятковість зумовлена специфічними аспектами сплати компанією дивідендів, а не загальними закономірностями, а точніше тим, що 2 квітня 2007 року акціонерам були нара-

* Йдеться про те, що на повну дохідність впливають лише два чинники – цінова та нецінова (дивідендна) дохідності, тому все, що не пояснюється впливом цінової дохідності (моделлю), зумовлено впливом нецінової дохідності.

Таблиця 4
Коефіцієнти детермінації парних регресійних моделей впливу цінових дохідностей на повні дохідності акцій компаній з промислового фондового індексу Доу Джонса

Компанія	Коефіцієнт детермінації	Компанія	Коефіцієнт детермінації
1	0,999937 (99,99)	16	0,999970 (100,00)
2	0,999924 (99,99)	17	0,999949 (99,99)
3	0,970404 (97,04)	18	0,999970 (100,00)
4	0,992935 (99,29)	19	0,999797 (100,00)
5	0,999984 (100,00)	20	0,999880 (99,99)
6	0,999975 (100,00)	21	0,999943 (99,99)
7	0,999782 (99,98)	22	0,999948 (99,99)
8	0,999844 (99,98)	23	0,997155 (99,72)
9	0,999982 (100,00)	24	0,981344 (98,13)
10	0,999805 (99,98)	25	0,861411 (86,14)
11	0,999955 (100,00)	26	0,999871 (99,99)
12	0,999732 (99,97)	27	0,999826 (99,98)
13	0,999921 (99,99)	28	0,999922 (99,99)
14	0,999962 (100,00)	29	0,999849 (99,98)
15	0,999899 (99,99)	30	0,999998 (100,00)

Примітки: 1. Див. п. 2 табл. 1 і п. 1 табл. 3.
2. У дужках подано коефіцієнти детермінації у відсотках з округленням до сотих.

ховані нетипові дивіденди – 21,909 дол. США на акцію. Такі великі дивідендні виплати нетипові ані для компанії, ані для фондового ринку США в цілому і спричинили низьку кореляцію дохідностей компанії, а також відносно велику частку нецінової дохідності у структурі загальної дохідності її акцій. Інші п'ять компаній вибірки мають нижчі порівняно з попередніми коефіцієнти кореляції – 99,72; 99,29; 99,27; 98,13; та 97,04 %. Проте вони так само характеризують високу частку цінової дохідності у структурі загальної. При цьому в середньому для 30 досліджуваних компаній цінова дохідність формує 99,34 % загальної дохідності їх акцій, за винятком нетипової компанії «Altria Group, Incorporated» (99,79 %).

Результати аналогічного регресійного аналізу на основі скоригованих коефіцієнтів детермінації

можуть бути дещо гірші кількісно, але надійніші за якістю. Скоригований коефіцієнт детермінації завжди нижчий від простого, оскільки коригується на кількість чинників, що входять у модель, і кількість спостережень (обсяг купності) [2]. Розраховані для досліджуваної вибірки скориговані коефіцієнти детермінації наведені в табл. 5.

Як бачимо, за скоригованими коефіцієнтами детермінації так само спостерігається значний вплив цінової дохідності на загальну. У середньому показник впливу зменшився з 99,34 до 99,32 %, за винятком нетипової компанії, де він не змінився. Для випадку, що розглядається, коригування коефіцієнтів детермінації не має суттєвого значення, оскільки модель має лише один чинник, за винятком нетипової компанії, де значення не змінюються.

Останній важливий аспект дослідження – ризик. Ризик акцій вимірюється як дисперсія, або стандартне відхилення, значень їх дохідності. Отже, адекватним показником ризику є дисперсія (або стандартне відхилення), розрахована на основі повної дохідності. Перевіримо гіпотезу про ідентичність показників ризику, обчислених на основі повної та цінової дохідностей. Отримані результати опосередковано свідчать про таку ідентичність, але з формального боку потребують окремого тестування. Стандартні відхилення цінних та повних дохідностей акцій досліджуваних компаній наведені в табл. 6.

Із даних табл. 6 випливає, що стандартні відхилення, обчислені на основі повної та цінової дохідностей акцій, ідентичні. Зокрема, якщо округлити отримані значення

до сотих, то у 17 з усіх досліджуваних компаній стандартні відхилення збігаються повністю, у семи відмінність стандартних відхилень становить 0,01, ще у чотирьох – 0,02. Лише у двох компаніях спостерігається значна відмінність стандартних відхилень – 0,12 та 0,81 («Altria Group, Incorporated»). Така велика подібність результатів свідчить про можливість застосування в дослідженнях цінової дохідності як такої, а також для визначення ризику акцій. Стандартне відхилення безпосередньо індексу, обчислене на основі цінних дохідностей, дорівнює 2,55, а розраховане на основі зважування повних дохідностей акцій – 2,79. Отже, різниця становить 0,24.

У результаті здійсненого дослідження доходимо таких найважливіших висновків та узагальнень.

1. На основі вибірки із 30 компаній США, які входять до складу промислового індексу Доу Джонса, виявлено, що з січня 2003 року до грудня 2007 року їх цінні та повні місячні дохідності мали суттєву кореляцію. Зокрема, для 15 з усіх досліджуваних компаній коефіцієнт кореляції дорівнює одиниці, для 10 – 99,99 %, для трьох – перевищує 99 %. Лише для двох компаній коефіцієнти кореляції нижчі. У середньому за вибіркою кореляція становить 99,96 %.

2. Високу кореляцію мають повна та цінова дохідності безпосередньо індексу промислових компаній Доу Джонса. За різних методологій розрахунку цей показник перебуває в межах від 97,43 до 99,92 %.

3. У результаті регресійного аналізу з'ясовано, якою мірою повна дохідність формується під впливом цінової. Для парних регресійних моделей, в яких повна дохідність є залежною змінною, а цінова – незалежною, коефіцієнти детермінації доволі високі. Так, для 9 із 30 досліджуваних компаній вплив цінової дохідності стовідсотковий. Для 10 коефіцієнт детермінації дорівнює 99,99 %, для п'яти – 99,98 %. При цьому в середньому за вибіркою цінова дохідність формує повну на рівні 99,34 – 99,79 %, а за скоригованими коефіцієнтами детермінації – 99,32 – 99,34 %.

4. Стандартні відхилення, обчислені на основі повної та цінової дохідностей, ідентичні. Зокрема, у 17 з усіх компаній вони збігаються повністю, у семи – відрізняються на одну соту, у чотирьох – на дві сотих. У разі порівняння цих дохідностей безпосередньо для індексу відмінність дещо більша – 0,24.

Такі висновки про значний вплив цінової дохідності на загальну дають змогу стверджувати, що процес дослідження можна

Таблиця 5

Скориговані коефіцієнти детермінації парних регресійних моделей впливу цінних дохідностей на повні дохідності акцій компаній з промислового фондового індексу Доу Джонса

Компанія	Скоригований коефіцієнт детермінації	Компанія	Скоригований коефіцієнт детермінації
1	0,999936 (99,99)	16	0,999969 (100,00)
2	0,999923 (99,99)	17	0,999948 (99,99)
3	0,969894 (96,99)	18	0,999969 (100,00)
4	0,992813 (99,28)	19	0,999794 (99,98)
5	0,999984 (100,00)	20	0,999878 (99,99)
6	0,999975 (100,00)	21	0,999942 (99,99)
7	0,999778 (99,98)	22	0,999947 (99,99)
8	0,999841 (99,98)	23	0,997106 (99,71)
9	0,999982 (100,00)	24	0,981022 (98,10)
10	0,999802 (99,98)	25	0,859022 (85,90)
11	0,999954 (100,00)	26	0,999869 (99,99)
12	0,999727 (99,97)	27	0,999823 (99,98)
13	0,999920 (99,99)	28	0,999921 (99,99)
14	0,999961 (100,00)	29	0,999846 (99,98)
15	0,999897 (99,99)	30	0,999998 (100,00)

Примітка. Див. п. 2 табл. 1, п. 1 табл. 3 і п. 2 табл. 4.

Ризик акцій компаній з промислового фондового індексу Доу Джонса

Таблиця 6

Компанія	Стандартне відхилення, обчислене на основі дохідності		Компанія	Стандартне відхилення, обчислене на основі дохідності	
	цінової	повної		цінової	повної
1	5,078196	5,079606	16	5,636666	5,643953
2	7,622579	7,619378	17	7,850235	7,842500
3	4,622517	4,735811	18	4,984635	4,988666
4	5,872313	5,892222	19	5,536767	5,543491
5	6,125716	6,129656	20	5,327425	5,345244
6	6,513243	6,515204	21	3,365959	3,368913
7	5,508914	5,489860	22	5,780733	5,784105
8	4,387450	4,399543	23	7,541954	7,549711
9	5,125596	5,131169	24	5,725344	5,749236
10	6,494187	6,485378	25	7,974339	8,783089
11	5,058882	5,060945	26	3,688471	3,687870
12	3,997001	3,995539	27	5,477031	5,483561
13	10,887069	10,901150	28	4,179284	4,177958
14	6,332259	6,333930	29	4,519067	4,517727
15	6,526202	6,519149	30	5,119647	5,122181

Примітка. Див. п. 2 табл. 1 і п. табл. 3.

значно спростити, використовуючи замість повної дохідності цінову. Звісно, кожне дослідження передбачає індивідуальний підхід і, можливо, додатковий аналіз, зокрема, щодо обмежень на можливість таких спрощень для ринків та акцій інших країн. Наприклад, обмеженням, що уможливить екстраполяцію цих результатів на ринки інших країн, може бути обмеження рівня ефективності ринку. Логічно, що близький рівень ефективності підвищить надійність такої екстраполяції. Крім того, окремо потрібно розглядати й такий аспект, як ринкова капіталізація досліджуваних компаній. Доки не доведено зворотне, ці результати можна застосовувати також для компаній з малою та середньою капіталізацією, проте формально це потребує додаткового тестування. Зазначені аспекти загалом відкривають можливості проведення додаткових досліджень та подальших розвідок у цьому напрямі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурдуцький С. В. Маржинальний механізм оцінки портфельних інвестицій: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01 / Нац. гірничий ун-т. – Д., 2002. – 19 с.
2. Дзюба П. В. Факторний аналіз припливу прямих іноземних інвестицій в Україну // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. пр. – 2001. – Вип. 29. – Ч. III. – С. 151 – 159.
3. Малютін О. К. Портфельне інвестування в умовах розвитку фінансового ринку України: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Наук.-дослід. фінанс. ін-т при Міністерстві фінансів України. – К., 2007. – 20 с.
4. Bekaert G., Hodrick R. J. Characterizing Predictable Components in Excess Returns on Equity and Foreign Exchange Markets // The Journ. of Finance. – 1992. – V. 47. – № 2. – P. 467 – 509.
5. Black F., Scholes M. The Effect of Dividend Yield and Dividend Policy on Common Stock Prices and Returns // Journ. of Financ. Econ. – 1974. – V. 1. – № 1. – P. 1 – 22.
6. Fama E. F., French K. R. Size and Book-to-

- Market Factors in Earnings and Returns // The Journ. of Finance. – 1995. – V. 50. – № 1. – P. 131 – 155.
7. Kothari S. P., Shanken J., Sloan R. Another Look at the Cross-section of Expected Stock Returns // The Journ. of Finance. – 1995. – V. 50. – № 1. – P. 185 – 224.
8. Markowitz H. M., Usmen N. The Likelihood of Various Stock Market Return Distributions. P. 1: Principles of Inference // Journ. of Risk and Uncertainty. – 1996. – V. 13. – № 3. – P. 207 – 219.
9. Markowitz H. M., Usmen N. The Likelihood of Various Stock Market Return Distributions. P. 2: Empirical Results // Journ. of Risk and Uncertainty. – 1996. – V. 13. – № 3. – P. 221 – 247.
10. Marsh T. A., Merton R. C. Dividend Behavior for the Aggregate Stock Market // The Journ. of Business. – 1987. – V. 60. – № 1. – P. 1 – 40.
11. Sharpe W. F. Capital Asset Prices: A Theory of Market Equilibrium under Conditions of Risk // The Journ. of Finance. – 1964. – V. 19. – № 3. – P. 425 – 442.
12. <http://finance.yahoo.com>.
13. <http://www.dowjones.com>.

ПЕРЕЛІК

юридичних осіб, які уклали (або переуклали) у липні-серпні 2008 року договір з Фондом державного майна України про організацію продажу майна, що перебуває в державній власності

Код за ЄДРПОУ	Номер договору	Дата укладення (переукладення) договору	Повна назва юридичної особи	Фактичне місцезнаходження юридичної особи	Керівник
Донецька область					
25580694	304	08.07.08	Донбаська товарна біржа	87515, м. Маріуполь, пр. Леніна, 54/46, тел. (0629) 33-89-77, 33-89-76	Дарменко В'ячеслав Миколайович
31279713	313	11.07.08	Товарна біржа «Експерт універсал»	84313, м. Краматорськ, бульв. Машинобудівельників, 53, тел. (06264) 8-96-91	Зарудна Олена Олександрівна
32965615	362	20.08.08	Товарна біржа «Донецька універсальна товарна біржа»	83017, м. Донецьк, бульв. Шевченка, 31, к. 406, тел. (062) 388-36-37, 388-36-38	Яковлев Олександр Іванович
35637056	373	28.08.08	Товарна біржа «Товарно-сировинна біржа «Інновація»	83017, м. Донецьк, вул. Овнатаняна, 23, тел. (062) 345-10-16, 345-10-17, 295-08-58	Дербуш Оксана Олексіївна
м. Київ					
3525391	305	09.07.08	Товарна біржа «Перша універсальна біржа «Україна»	04053, вул. Артема, 37-41, тел. (044) 238-70-18	Буря Руслан Анатолійович
34291871	325	22.07.08	Товарна біржа «Українська промислово-земельна біржа»	02002, вул. М. Раскової, 15, оф. 1102, тел. (044) 247-97-49	Косяк Сергій Дмитрович
33886461	326	22.07.08	Товарна біржа «Українська універсальна міжрегіональна товарна біржа»	04070, вул. Братська, 3, тел. (044) 360-23-24, 428-72-12	Безкорвайний Євгеній Олександрович
32592290	332	25.07.08	Товарна біржа «Центральна Універсальна Біржа»	02002, вул. М. Раскової, 15, оф. 814, тел. (044) 492-96-28	Кондратюк Олександр Станіславович

Продовження переліку

Код за ЄДРПОУ	Номер договору	Дата укладення (перекладення) договору	Повна назва юридичної особи	Фактичне місцезнаходження юридичної особи	Керівник
33740619	347	06.08.08	Товарна біржа «Земельна універсальна промислова біржа»	02002, вул. М. Раскової, 15, тел. (044) 494-12-57	Марейченко Олександр Миколайович
Чернівецька область					
30208463	306	09.07.08	Державне науково-виробниче підприємство «Чернівецький геоінфоцентр»	58000, м. Чернівці, вул. Б. Хмельницького, 64а, тел. (0372) 51-16-00, 51-18-00, тел./факс 51-16-25	Маніліч Олена Валентинівна
14256329	363	20.08.08	Відкрите акціонерне товариство «Буковинська універсальна біржа»	58029, м. Чернівці, вул. Стасюка, 20, тел. (03722) 3-43-46, 7-46-81, 54-39-24	Любимов Володимир Миколайович
Автономна Республіка Крим					
20741017	312	11.07.08	Феодосійська товарна біржа	98186, м. Феодосія, с. Коктебель, вул. Прикордонна, 5, тел. (06562) 3-16-24	Фелькер Олександр Карлович
35409025	339	28.07.08	Товарна біржа «Сімферопольська»	95017, м. Сімферополь, вул. Київська, 41, к. 510а, тел. (0652) 24-69-53	Барсуков Дмитро Олександрович
19446388	367	21.08.08	Товариство з обмеженою відповідальністю «Центр бізнес рішень «Оптімум»	95048, м. Сімферополь, вул. Балаклавська, 68, тел. (0652) 55-08-55, 55-08-58, 55-08-53	Філіппова Тетяна Геннадіївна
30266766	374	28.08.08	Приватне підприємство фірма «Автодель»	95034, м. Сімферополь, пр. Перемоги, 110, тел. (0652) 54-85-33, 54-85-22	Шевченко Андрій Сергійович
Луганська область					
21773373	314	11.07.08	Науково-виробничий, інформаційно-методичний, культурно-просвітній комерційний центр «Триан»	94613, м. Антрацит, вул. Ростовська, 32, тел. (0643) 12-25-30, 3-87-34	Горбунова Тетяна Михайлівна
25364683	360	18.08.08	Товариство з обмеженою відповідальністю «Оціночна фірма «Полінформ»	91055, м. Луганськ, вул. Фрунзе, 4, кв. 93, тел. (0642) 53-31-91	Луговський Євген Валерійович

Продовження переліку

Код за ЄДРПОУ	Номер договору	Дата укладення (переукладення) договору	Повна назва юридичної особи	Фактичне місцезнаходження юридичної особи	Керівник	
Тернопільська область						
24627011	315	11.07.08	Західно-Українська Товарна біржа	46001, м. Тернопіль, бульв. Т. Шевченка, 1, тел. (0352) 25-55-57, 43-01-66, 43-00-41	Некрутюк Вадим Володимирович	
24633431	366	21.08.08	Товарна біржа «Тернопільська біржа нерухомості»	46001, м. Тернопіль, вул. Замкова, 7, тел. (0352) 52-62-75	Венгринович Оксана Михайлівна	
Черкаська область						
2944946	316	14.07.08	Черкаська торгово-промислова палата	18002, м. Черкаси, вул. Леніна, 105, тел. (0472) 36-08-60, 36-08-59	Цимбал Володимир Дмитрович	
31636572	361	18.08.08	Товариство з обмеженою відповідальністю «Базилевс»	18002, м. Черкаси, вул. Леніна, 3, тел. (0472) 54-20-72, 36-05-22	Чепурна Надія Олександрівна	
24349196	368	21.08.08	Товариство з обмеженою відповідальністю «Контакт-сервіс»	18000, м. Черкаси, вул. Кірова, 52/2, тел./факс (0472) 32-04-12, 32-04-13	Колесник Людмила Йосипівна	
Львівська область						
46	30993724	323	22.07.08	Спеціалізоване об'єднання «Товарна біржа Український центр спеціалізованих аукціонів»	79008, м. Львів, вул. Винниченка, 3, тел. (032) 297-66-87, 297-66-85, 297-09-61, 297-66-86	Гончаров Ігор Володимирович
	35101544	329	23.07.08	Товарна біржа «Перша універсальна»	79000, м. Львів, вул. Чайковського, 8, оф. 7, тел. (0322) 97-55-95	Грінко Ольга Ігорівна
	32409075	364	21.08.08	Товариство з обмеженою відповідальністю «Інститут геоінформаційних систем»	79018, м. Львів, вул. Городоцька, 147, кв. 5, тел. (067) 313-62-01	Ямелинець Андрій Степанович
Харківська область						
	23331780	324	22.07.08	Універсальна біржа «Україна»	61200, м. Харків, пл. Конституції, 1, Палац Праці, 4-й під'їзд, 3-й поверх, тел. (057) 731-11-77, 731-50-36	Гридасова Валентина Костянтинівна

Продовження переліку

Код за ЄДРПОУ	Номер договору	Дата укладення (переукладення) договору	Повна назва юридичної особи	Фактичне місцезнаходження юридичної особи	Керівник
35973566	365	21.08.08	Товарна біржа «СЛОБОЖАНСЬКА»	61050, м. Харків, вул. Юр'ївська, 17, тел. (057) 719-11-44, 719-97-09	Плотницька Наталія МIRONIVNA
Дніпропетровська область					
35600466	338	28.07.08	Товарна біржа «Ресурс-інформ»	50011, м. Кривий Ріг, вул. Світлогірська, 74а, тел. (056) 405-63-33	Калько Руслан Петрович
34513069	358	18.08.08	Товарна біржа «Регіональна універсальна біржа»	49000, м. Дніпропетровськ, вул. 60-річчя Жовтня, 4, тел. (562) 744-21-37	Ліщина Олена Іванівна
Херсонська область					
31390220	340	28.07.08	Товарна біржа «Аграрна біржа»	73010, м. Херсон, вул. Держинського, 37, тел. (0552) 32-51-57	Григор'єв Ігор Григорович
Запорізька область					
24518894	343	30.07.08	Товариство з обмеженою відповідальністю «Корпорація «Арсенал»	69005, м. Запоріжжя, вул. Правди, 53, тел. (0612) 20-55-36, 20-55-37	Метрік Юрій Абрамович
Вінницька область					
34272422	345	01.08.08	Товарна біржа «Подільський контракт»	21100, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 2, к. 411, тел. (0432) 52-03-41	Болховітіна Ольга Дмитрівна
Хмельницька область					
32522532	346	01.08.08	Товарна біржа «Дніпро»	32300, м. Кам'янець-Подільський, вул. Хмельницьке шосе, 36, тел. (03849) 2-37-95	Крючков Сергій Анатолійович
Волинська область					
25087433	357	18.08.08	Волинська міжрегіональна біржа	43005, м. Луцьк, пр. Перемоги, 15, тел. (0332) 78-02-34, 78-02-35, 78-02-21	Ганейчук Ростислав Ростиславович
Житомирська область					
32686488	359	18.08.08	Приватне підприємство «Надія»	11301, Лугинський р-н, смт Лугини, вул. Першотравнева, 6а, тел. (04161) 9-11-81	Токмачов Леонід Михайлович

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про невідкладні заходи щодо вдосконалення державного регулювання господарської діяльності

З метою дальшого забезпечення конституційного права громадян на підприємницьку діяльність, усунення адміністративних перешкод при здійсненні підприємницької діяльності, насамперед у сфері малого та середнього бізнесу, та за результатами Всеукраїнського зібрання в рамках постійно діючого форуму «Влада і бізнес – партнери», яке відбулося 3 липня 2008 року, ПОСТАНОВЛЯЮ:

1. Кабінету Міністрів України:

1) забезпечити в установленому порядку підготовку до 1 березня 2009 року за участю Національної академії наук України, наукових установ, міжнародних організацій та громадських об'єднань Національної доповіді про стан розвитку підприємництва в Україні, передбачивши фінансування підготовки доповіді та представлення її Президентові України та Верховній Раді України;

2) забезпечити безумовне виконання Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», для чого, зокрема:

а) внести у двомісячний строк на розгляд Верховної Ради України законопроекти щодо приведення законів України, в тому числі тих, які визначають порядок здійснення контролю за правильністю та своєчасністю справляння податків і зборів (обов'язкових платежів), у відповідність із названим Законом;

б) затвердити у місячний строк критерії розподілу суб'єктів господарювання за ступенями ризику їх господарської діяльності для безпеки життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища за окремими видами діяльності та визначити періодичність здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності;

в) розглянути невідкладно питання про стан виконання зазначеного Закону та вжити в установленому порядку відповідних заходів, у тому числі щодо притягнення в разі необхідності до відповідальності керівників центральних органів виконавчої влади, які не забезпечили належного виконання вимог Закону, зокрема, щодо розроблення передбачених ним нормативно-правових актів;

3) привести у тримісячний строк свої

рішення та забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із вимогами Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»;

4) розглянути у тижневий строк питання реформування системи технічного регулювання у відповідних сферах діяльності та прийняти відповідні рішення;

5) забезпечити участь представників територіальних органів центральних органів виконавчої влади, які здійснюють видачу документів дозвільного характеру, в роботі дозвільних центрів із видачі документів дозвільного характеру.

2. Кабінету Міністрів України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:

1) переглянути у тримісячний строк свої регуляторні акти з питань землекористування, будівництва та туризму, привести їх у відповідність із принципами державної регуляторної політики, визначеними статтею 4 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»;

2) вжити невідкладних заходів щодо належного матеріально-технічного забезпечення діяльності дозвільних центрів з видачі документів дозвільного характеру.

3. Запропонувати Генеральній прокуратурі України вживати в установленому порядку заходів щодо нагляду за додержанням права на підприємницьку діяльність, зокрема, провести:

перевірки додержання Законів України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» та вжити за їх результатами відповідних заходів прокурорського реагування;

перевірки у тримісячний строк за участю Міністерства економіки України та Антимонопольного комітету України щодо обґрунтова-

ності розмірів тарифів на проведення суб'єктами господарювання обстежень (експертиз), які є підставою для видачі документів дозвільного характеру.

4. Запропонувати органам місцевого самоврядування здійснити у тримісячний строк перегляд виданих ними регуляторних актів щодо відповідності їх положень принципам державної регуляторної політики.

5. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.*

Президент України В. ЮЩЕНКО

м. Київ
9 серпня 2008 року
№ 698/2008

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Про внесення змін до переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави

від 27 серпня 2008 р. № 744

Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:
Внести до переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 р. № 1734 (Офіційний вісник України, 2004 р.,

№ 52, ст. 3443; 2005 р., № 15, ст. 762; 2006 р., № 50, ст. 3320; 2008 р., № 25, ст. 766), зміни, що додаються.

Прем'єр-міністр України
Ю. ТИМОШЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 27 серпня 2008 р. № 744

ЗМІНИ,

що вносяться до переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави

49

1. Виключити такі позиції:

1) у підрозділі «Харківська область» розділу «Корпорація «Укрметротунельбуд» –

«1264669 ВАТ «Харківське спеціалізоване будівельно-монтажне управління «Тунельбуд»;

2) у підрозділі «Харківська область» розділу «НКАУ» –

«14308262 Державне підприємство «Харківський завод електроапаратури»;

3) у розділі «Міноборони»:

у підрозділі

«Вінницька область» –

«08341806 Державне підприємство «45-й експериментальний механічний завод», м. Вінниця»;

у підрозділі «Івано-

Франківська область» –

«07552205 Державне підприємство «63-й котельно-зварювальний завод», м. Івано-Франківськ»;

у підрозділі

«Кіровоградська область» –

«07646544 Державне підприємство «Кіровоградський ремонтний завод»;

* Опубліковано в газеті «Урядовий кур'єр» від 14 серпня 2008 р. № 140. – Прим. ред.

у підрозділі
«Тернопільська область» –
«24969510 Державне підприємство
«2-й ремонтний завод
засобів зв'язку»,
м. Бережани»;

у підрозділі
«Чернігівська область» –
«07978157 Державне підприємство
«171-й військовий завод»,
м. Чернігів»;

у підрозділі «м. Київ» –
«07796404 Державне підприємство
«Київський ремонтний
завод «Радіан».

2. Виключити такі розділи:

«Корпорація «Укрбудматеріали»
Донецька область

25604710 Костянтинівське науково-
виробниче казенне
підприємство «Кварсит»;

«Холдингова компанія «Укрпапірпром»
Хмельницька область

00278866 ВАТ «Понінківський картонно-
паперовий комбінат»;
«Держбуд
м. Київ

02495431 Державний науково-дослідний
інститут будівельних
конструкцій».

3. Доповнити підрозділ «Донецька
область» розділу «Мінпромполітики» такою
позицією:

«25604710 Костянтинівське науково-
виробниче казенне
підприємство «Кварсит».

4. У підрозділі «Дніпропетровська область»
розділу «НКАУ» позиції

«14308304 Державне конструкторське
бюро «Південне»
імені М. К. Янгеля,
м. Дніпропетровськ

14313369 Державний дніпровський
проектний інститут,
м. Дніпропетровськ»

замінити такими позиціями:

«14308304 Державне підприємство
«Конструкторське бюро
«Південне»
імені М. К. Янгеля»,
м. Дніпропетровськ

14313369 Державне підприємство
«Дніпровський проектний
інститут», м. Дніпропетровськ».

5. Доповнити перелік розділом такого
змісту:

«Мінрегіонбуд
м. Київ

02495431 Державний науково-
дослідний інститут
будівельних конструкцій».

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 29 липня 2008 р. № 878

Про затвердження Порядку проведення додаткового продажу акцій відкритих акціонерних товариств за номінальною вартістю

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 серпня 2008 р. за № 783/15474

Відповідно до частини сьомої статті 17
Закону України «Про приватизацію державно-
го майна» НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок проведення додат-
кового продажу акцій відкритих акціонерних
товариств за номінальною вартістю, що до-
дається.

2. Директору Департаменту оперативного
планування С. Корнійцю в установленому по-

рядку подати цей наказ на державну реєс-
трацію в Міністерство юстиції України.

3. Контроль за виконанням цього наказу
покласти на заступника Голови Фонду
О. Шмуляра.

Голова Фонду
В. СЕМЕНЮК-САМСОНЕНКО

ЗАРЕЄСТРОВАНО
в Міністерстві юстиції України
27 серпня 2008 р. за № 783/15474

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Фонду державного майна України
29.07.08 № 878

ПОРЯДОК

проведення додаткового продажу акцій відкритих акціонерних товариств за номінальною вартістю

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Цей Порядок розроблено відповідно до частини сьомої статті 17 Закону України «Про приватизацію державного майна».

1.2. Порядок установлює механізм проведення додаткового продажу акцій відкритих акціонерних товариств (далі – ВАТ), створених у процесі приватизації, співзасновниками яких є члени організації орендарів (члени трудового колективу підприємства – засновника господарського товариства, яке є орендарем). Якщо вартість майна, що вноситься орендарем (організацією орендарів або господарським товариством, створеним членами трудового колективу підприємства, що приватизується) до статутного капіталу товариства, становить менше ніж 25 відсотків його статутного капіталу і з урахуванням вартості акцій, придбаних ними, не перевищує цього розміру, члени організації орендарів (члени трудового колективу підприємства – засновники господарського товариства, яке є орендарем) мають право на додаткове придбання за кошти акцій, що є в державній власності, за їх номінальною вартістю у межах 25 відсотків статутного капіталу товариства, але не більше 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян на кожного члена організації орендарів (члена трудового колективу підприємства – засновника господарського товариства, яке є орендарем).

1.3. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

комісія з продажу акцій (далі – комісія) – комісія для організації та проведення додаткового продажу акцій, яка утворюється згідно з наказом державного органу приватизації;

договір-доручення про додатковий продаж акцій за номінальною вартістю (далі – договір-доручення) – двосторонній договір про проведення продажу акцій за номінальною вартістю, який укладається органом приватизації з ВАТ;

заява на придбання акцій під час продажу акцій за номінальною вартістю (далі – заява) – документ, складений заявником або його представником, що засвідчує бажання заявника придбати акції, які запропоновані до продажу

за номінальною вартістю на умовах, що зазначені в цьому Порядку;

перелік власників акцій – документ, складений емітентом, який включає усіх осіб, що придбали акції за результатами додаткового продажу акцій за номінальною вартістю, із зазначенням в цьому документі даних, які повинні відповідати даним про заявників, зазначеним у книзі реєстрації заяв.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ДОДАТКОВОГО ПРОДАЖУ АКЦІЙ ЗА НОМІНАЛЬНОЮ ВАРТІСТЮ

2.1. Додатковий продаж акцій за номінальною вартістю розпочинається після проведення пільгового продажу акцій ВАТ і здійснюється, як правило, протягом двох місяців у терміни, визначені планом розміщення акцій ВАТ. Органом приватизації відповідно до законодавства в плані розміщення акцій ВАТ можуть бути встановлені інші терміни додаткового продажу акцій за номінальною вартістю.

2.2. Організація та проведення додаткового продажу акцій покладаються на комісію, яка утворюється відповідно до Порядку проведення пільгового продажу акцій відкритих акціонерних товариств, затвердженого наказом Фонду державного майна України від 03.07.2000 № 1368, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.07.2000 за № 428/4649.

2.3. Голова комісії забезпечує: контроль за дотриманням у роботі комісії вимог чинного законодавства;

контроль за організацією та проведенням додаткового продажу акцій за номінальною вартістю особам, які згідно з чинним законодавством мають право на придбання акцій за їх номінальною вартістю;

контроль за додержанням термінів додаткового продажу акцій в межах, установлених планом розміщення акцій ВАТ;

своєчасне оформлення і подання на затвердження протоколу про підсумки додаткового продажу акцій за номінальною вартістю;

своєчасне надання до відповідного підрозділу органу приватизації затвердженого прото-

колу про підсумки додаткового продажу акцій за номінальною вартістю та інформації про подальше надходження оплати за ці акції – для визначення розміру пакета акцій, що належить державі в статутному фонді ВАТ, та видачі розпорядження реєстроутримувачу про внесення змін до реєстру власників іменних цінних паперів або видачі розпорядження зберігачу на виконання облікової операції.

2.4. Голова комісії забезпечує організацію та проведення додаткового продажу акцій за номінальною вартістю відповідно до плану розміщення акцій ВАТ.

2.5. Комісія протягом десяти днів з дня початку додаткового продажу, передбаченого в плані розміщення акцій ВАТ, розглядає та затверджує список осіб, що мають право на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю відповідно до вимог частини сьомої статті 17 Закону України «Про приватизацію державного майна», форма якого наведена в додатку 1.

Голова комісії контролює правильність складання списку осіб, які мають право на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю, за встановленою формою.

Список повинен бути прошнурований, пронумерований та скріплений печаткою ВАТ та органу приватизації.

2.6. Під час проведення додаткового продажу акцій за номінальною вартістю комісія:

контролює дотримання термінів проведення додаткового продажу акцій за номінальною вартістю;

розглядає звернення громадян з питань додаткового придбання акцій за номінальною вартістю, вирішує спірні питання та приймає відповідні рішення згідно з чинним законодавством України;

затверджує на підставі звернень громадян або правління ВАТ та наданих ними документів додатки до списку осіб, що мають право на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю;

веде протоколи своїх засідань;

складає та підписує протоколи про підсумки додаткового продажу акцій за номінальною вартістю, які подає на затвердження до відповідного органу приватизації;

пропонує зміни до плану розміщення акцій ВАТ.

2.7. Голова правління ВАТ у 10-денний строк з дня затвердження списку осіб, що мають право на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю, повинен поінформува-

ти цих осіб про початок продажу акцій, обов'язково зазначаючи умови, термін та місце приймання заяв.

2.8. Орган приватизації до початку додаткового продажу укладає з ВАТ договір-доручення, згідно з яким орган приватизації доручає ВАТ: організувати приймання заяв на придбання акцій під час додаткового продажу акцій за номінальною вартістю; підписувати платіжні доручення на переказ коштів на відповідний приватизаційний рахунок ВАТ; акумулювати грошові кошти в установленому порядку; формувати перелік власників акцій за підсумками додаткового продажу акцій за номінальною вартістю.

2.9. Після підписання договору-доручення ВАТ повинно забезпечити:

своєчасне надання достовірної інформації про додатковий продаж акцій за номінальною вартістю органу приватизації та особам, які мають право придбати акції під час додаткового продажу акцій за номінальною вартістю;

можливість подання заяви на придбання акцій під час додаткового продажу акцій за номінальною вартістю особам, внесеним до списку осіб, що мають право на придбання акцій за номінальною вартістю;

приймання заяв на придбання акцій за номінальною вартістю за формою, наведеною в додатку 2;

ведення обліку заяв на придбання акцій за номінальною вартістю та виданих платіжних доручень.

2.10. Особи, внесені до списку осіб, що мають право на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю, реалізують своє право шляхом безпосереднього подання заяв на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю. При проведенні додаткового продажу за номінальною вартістю акцій, бездокументарних за формою існування, одночасно із заявою на додаткове придбання акцій до комісії надається інформація про відкритий заявником рахунок у цінних паперах у вибраного ним зберігача (номер та дата відкриття рахунка; код за ЄДРПОУ, найменування та місцезнаходження зберігача, номер ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, а саме депозитарної діяльності зберігача цінних паперів).

2.11. Для додаткового придбання акцій за номінальною вартістю покупці використовують грошові кошти після їх зарахування на іменні рахунки, відкриті в банках України.

2.12. Якщо заявник придбає акції за гро-

шові кошти з іменного рахунка банку, то випи-суються три примірники платіжного доручення про переказ коштів з іменного рахунка заявника на приватизаційний рахунок ВАТ. Якщо банк платника і банк одержувача коштів розташовані в різних містах, то платіжне доручення випи-суються в чотирьох примірниках.

2.13. Після оплати акцій заява на придбан-ня акцій за номінальною вартістю реєструється у книзі реєстрації заяв, форма якої наведена в додатку 3. У разі придбання акцій у бездокументарній формі існування зая-ви реєструються у книзі реєстрації заяв, фор-ма якої встановлена в додатку 4. Книга реєстрації заяв повинна бути пронумерована, прошнурована та скріплена печаткою ВАТ.

2.14. Комісія протягом п'яти робочих днів після закінчення встановленого терміну додат-кового продажу акцій за номінальною вар-тістю:

аналізує заяви, що надійшли від осіб, які мають право на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю, на відповідність цих зая-в вимогам чинного законодавства. У разі ви-явлення розбіжностей комісія інформує цих осіб та вживає заходів для усунення виявлених розбіжностей;

оформляє та підписує протокол засідання про підсумки додаткового продажу акцій за номінальною вартістю, форма якого наведена в додатку 5. Протокол повинен бути підписа-ний не менш як 2/3 складу комісії, у тому числі головою комісії та членами комісії, участь яких у її роботі є обов'язковою відповідно до пунк-ту 2.4 Порядку проведення пільгового продажу акцій відкритих акціонерних товариств, за-твердженого наказом Фонду державного майна України від 03.07.2000 № 1368, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.07.2000 за № 428/4649;

передає у трьох примірниках підписаний протокол засідання про результати додатково-го продажу акцій за номінальною вартістю на затвердження до відповідного органу привати-зації.

Ті самі дії комісія може здійснювати будь-коли протягом терміну додаткового продажу акцій за номінальною вартістю.

2.15. Відповідний орган приватизації у 5-денний строк розглядає протокол засідання комісії про підсумки додаткового продажу акцій за номінальною вартістю та приймає рі-шення про його затвердження. Один примір-ник затвердженого протоколу орган привати-зації передає ВАТ, а два інших примірники за-

лишає у себе.

2.16. У 10-денний строк після затверджен-ня органом приватизації підсумків додаткового продажу акцій за номінальною вартістю голова правління ВАТ забезпечує:

проведення розрахунків з органом прива-тизації;

формування переліку власників акцій у до-кументарній формі існування за формою, наве-деною у додатку 3 до Порядку здійснення опе-рацій в системі реєстру власників іменних цінних паперів на підставі документів, які надаються органом приватизації, затверджено-го наказом Фонду державного майна України від 11.09.2000 № 1885, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.09.2000 за № 631/4852. При проведенні додаткового про-дажу за номінальною вартістю акцій у бездоку-ментарній формі існування перелік власників акцій складається за формою, наведеною в до-датку 1 до наказу Фонду державного майна Ук-раїни від 03.11.1999 № 2099 «Про відкриття рахунків у цінних паперах фізичними та юри-дичними особами, які бажають придбати цінні папери в процесі приватизації», зареєстрова-ного в Міністерстві юстиції України 07.12.1999 за № 842/4135.

2.17. У 3-денний строк після проведення розрахунків з органом приватизації відповідно до затвердженого протоколу голова правління ВАТ надає до органу приватизації два при-мірники переліку власників акцій. Переліки на-даються у паперовому вигляді та в електронно-му вигляді у формі DBF-файлів на дискетах 3,5// 1,44 Мб або засобами електронної пошти. На ярлику дискети (дискет) указуються: вид про-дажу акцій, назва області, код за ЄДРПОУ емітента, номер дискети, загальна кількість дискет, дата формування переліку на дискеті. Один примірник зазначеного переліку орган приватизації залишає у себе, а другий – пере-дає реєстроутримувачу або зберігачу.

2.18. У 10-денний строк після проведення розрахунків з органом приватизації та отри-мання переліків власників акцій відповідний орган приватизації при документарній формі існування акцій видає розпорядження про вне-сення змін до реєстру власників іменних цінних паперів ВАТ за формою, наведеною у додатку 1 до Порядку здійснення операцій в системі реєстру власників іменних цінних па-перів на підставі документів, які надаються ор-ганам приватизації, затвердженого наказом Фонду державного майна України від 1 1 . 0 9 . 2 0 0 0

№ 1885, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 22.09.2000 за № 631/4852. При бездокументарній формі існування акцій видається розпорядження про виконання облікової операції за формою, наведеною у додатку 3 до Положення про порядок взаємодії органу приватизації з депозитарними установами при випуску цінних паперів у бездокументарній формі в процесі приватизації та корпоративізації, затвердженого наказом Фонду державного майна України від 28.04.1999 № 784, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.05.1999 за № 310/3603, яке є підставою для зміни власника у зберігача.

2.19. За результатами додаткового продажу акцій за номінальною вартістю комісія складає проект плану розміщення акцій та подає на розгляд до відповідного органу приватизації.

III. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Емітент забезпечує зберігання документів, які є підставою для формування реєстру (змін до реєстру) власників іменних цінних

паперів або здійснення облікової операції зберігачем щодо зміни власника за результатами додаткового продажу акцій за номінальною вартістю, зокрема:

список осіб, які мають право на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю;

платіжні доручення з відміткою банку про проведення платежу;

заяви на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю та книги реєстрації цих заяв;

переліки власників акцій, сформовані за результатами додаткового продажу за номінальною вартістю акцій.

3.2. Контроль за дотриманням законодавства щодо захисту прав осіб, що мають право на додаткове придбання акцій за номінальною вартістю у процесі додаткового продажу акцій за номінальною вартістю, здійснює Фонд державного майна України.

Заступник директора Департаменту оперативного планування І. ЛЕПЯВКО

Додаток 1
до Порядку проведення додаткового продажу акцій відкритих акціонерних товариств за номінальною вартістю

Список осіб, що мають право на придбання акцій ВАТ за номінальною вартістю відповідно до частини сьомої статті 17 Закону України «Про приватизацію державного майна»

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Реквізити документа, що посвідчує особу, ким і коли виданий	Місце проживання	Примітки
Усього	...			

Голова правління

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Начальник відділу кадрів

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Представник органу приватизації

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Додаток 2
до Порядку проведення додаткового продажу
акцій відкритих акціонерних товариств
за номінальною вартістю

В комісію з продажу акції
БАТ _____

**ЗАЯВА
на придбання акцій за номінальною вартістю**

1 ОБ'ЄКТ ПРИВАТИЗАЦІЇ Код за ЄДРПОУ <input type="text"/>	_____
	_____ (повна назва відкритого акціонерного товариства)
Поштовий індекс <input type="text"/>	_____
	_____ (місцезнаходження)

2 ПОКУПЕЦЬ	
Прізвище _____	_____
Ім'я _____	По батькові _____
Поштовий індекс <input type="text"/>	Місце проживання _____
_____	_____
_____	Телефон _____
_____	Серія <input type="text"/>
_____	№ <input type="text"/>
_____ (документ, що посвідчує особу)	
Виданий « ____ » _____ р. _____ (назва органу, що видав документ)	

3 УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА АБО ПРЕДСТАВНИК ПОКУПЦЯ (заповнювати тільки у разі потреби):	
Прізвище _____	_____
Ім'я _____	По батькові _____
Поштовий індекс <input type="text"/>	Місце проживання _____
_____	_____
_____	Телефон _____
_____	Серія <input type="text"/>
_____	№ <input type="text"/>
_____ (документ, що посвідчує особу)	
Виданий « ____ » _____ р. _____ (назва органу, що видав документ)	

4 Бажаю придбати акції за грошові кошти	_____ акцій
	_____ (кількість штук цифрами та літерами)
	_____ грн.
	_____ (сума номінальної вартості цифрами та літерами)
	_____ грн.
	_____ (сума до сплати за акції цифрами та літерами)

« ____ » _____ р.
(дата заповнення заяви)

_____
(підпис заявника або його уповноваженого)

« ____ » _____ р.
(дата прийняття заяви)

_____/_____
(підпис особи, яка приймає заяву / ізвище та ініціали)

М. П.

Додаток 3
до Порядку проведення додаткового продажу
акцій відкритих акціонерних товариств
за номінальною вартістю

КНИГА
реєстрації заяв на додаткове придбання акцій ВАТ
за номінальною вартістю
(використовується при документарній формі існування акцій)

№ з/п	Дата прийняття заяви	Прізвище, ім'я та по батькові заявника	Місце проживання заявника	Реквізити документа, що посвідчує особу, ким і коли виданий	Кількість заявлених акцій	Сума до сплати за акції	Підпис заявника	
1	2	3	4	5	6	7	8	
1								
2								
3								
-								
Усього:								

Голова правління ВАТ _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

М. П.

Додаток 4
до Порядку проведення додаткового продажу
акцій відкритих акціонерних товариств
за номінальною вартістю

КНИГА
реєстрації заяв на додаткове придбання акцій ВАТ
за номінальною вартістю
(використовується при бездокументарній формі існування акцій)

56

№ з/п	Дата прийняття заяви	Прізвище, ім'я та по батькові заявника	Реквізити документа, що посвідчує особу, ким і коли виданий	Місце проживання заявника	Кількість заявлених акцій	Сума до сплати за акції	Дані про рахунок у зберігача		Дані про зберігача				Підпис заявника
							№ рахунка в цінних паперах	дата відкриття рахунка	код за ЄДРПОУ	найменування	місцезнаходження	№ ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, а саме депозитарної діяльності зберігача цінних паперів	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1													
2													
...													
Усього:													

Голова правління ВАТ _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

М. П.

Додаток 5
до Порядку проведення додаткового продажу
акцій відкритих акціонерних товариств
за номінальною вартістю

**ПРОТОКОЛ №
засідання комісії про підсумки додаткового продажу акцій ВАТ
за номінальною вартістю**

М. _____ "____" _____ р.

Присутні: голова комісії
члени комісії

Порядок денний:

1. Про підсумки додаткового продажу акцій за номінальною вартістю.

Додатковий продаж акцій за їх номінальною вартістю розпочався "____" _____ р. та проводився згідно з Порядком проведення додаткового продажу акцій ВАТ за номінальною вартістю та планом розміщення акцій, затвердженим наказом _____ від "____" _____ р. № _____.

Запропоновано до продажу акцій (штук)	Номінальна вартість акції (грн.)	Оплачено акцій (штук)	Вартість оплачених акцій (кошти на приватизаційному рахунку ВАТ)	Залишок акцій (штук)

Комісія ухвалила:

1. Затвердити результати додаткового продажу акцій за номінальною вартістю.
2. У 10-денний строк після затвердження протоколу органом приватизації перевести кошти, які були накопичені на приватизаційному рахунку ВАТ, на рахунок відповідного органу приватизації.
3. Голові правління ВАТ на підставі книги реєстрації заяв та цього протоколу з відміткою про надходження коштів до відповідного органу приватизації скласти та затвердити перелік власників акцій і надати його до відповідного органу приватизації.

Голова комісії _____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

М. П.

57

Звітують регіони

Регіональним відділенням ФДМУ по Луганській області протягом 2008 року реалізовані управлінські рішення по 176 об'єктах державної власності, які не увійшли до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації,

але залишилися на їх балансі, що на 63 % перевищує кількість управлінських рішень, реалізованих протягом 2007 року.

У комунальну власність передано 95 житлових будинків, у тому числі один гуртожиток (54 % від загальної кількості реалізованих

протягом року управлінських рішень).

У результаті наполегливої та копіткої роботи фахівців регіонального відділення, представників облдержадміністрації, обласної ради, правоохоронних органів, які брали участь у засіданнях колегії регіонального від-

ділення, тільки у вересні 2008 року в комунальну власність відповідних територіальних громад Луганської області передано 63 житлових будинки.

За матеріалами
www.spfu.gov.ua

МІНІСТЕРСТВО ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 18 липня 2008 р. № 460

Про затвердження Положення про реструктуризацію підприємств

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 1 серпня 2008 р. за № 718/15409

Відповідно до Закону України «Про управління об'єктами державної власності», Положення про Міністерство промислової політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.06 № 1538, з метою підвищення ефективності управління державним сектором промисловості та вдосконалення процесу реструктуризації і досудової санації підприємств, які належать до сфери управління Міністерства промислової політики України, НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про реструктуризацію підприємств (далі – Положення) (додається).

2. Керівникам підприємств, що належать до сфери управління Міністерства промислової політики України, неухильно дотримуватись затвердженого Положення при його практичному застосуванні.

3. Начальнику Управління реформування власності Троян О. І. забезпечити в установленому порядку державну реєстрацію цього Положення в Міністерстві юстиції України.

4. Скасувати наказ Міністерства промислової політики України від 27 червня 2007 року № 353 «Про затвердження Типового плану реструктуризації та досудової санації підприємств та Положення про порядок реструктуризації підприємств».

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Немілостівого В. О.

В. о. Міністра В. НЕМІЛОСТІВИЙ

ПОГОДЖЕНО:

*Голова Державного комітету України
з питань регуляторної політики
та підприємництва*

К. ВАЩЕНКО

*Голова Фонду державного майна
України*

В. СЕМЕНЮК-САМСОНЕНКО

Заступник Голови СБ України

О. СКЛЯР

*Перший заступник Міністра
юстиції України*

Є. КОРНІЙЧУК

ЗАРЕЄСТРОВАНО
в Міністерстві юстиції України
1 серпня 2008 р. за № 718/15409

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства промислової політики України
18.07.08 № 460

ПОЛОЖЕННЯ про реструктуризацію підприємств

1. Загальні положення

1.1. Це Положення розроблено відповідно до вимог Господарського кодексу України та Закону України «Про управління об'єктами державної власності» (далі – Закон).

Це Положення встановлює порядок проведення реструктуризації державних підприємств, підпорядкованих Міністерству промислової політики України (далі – державне підприємство), та господарських організацій, у статутних фондах яких корпоративні права

держави перевищують 50 відсотків (далі – господарські організації) і функції з управління корпоративними правами яких належать Міністерству промислової політики України.

Рішення про реструктуризацію державного підприємства затверджується наказом Мінпромполітики.

Відповідно до цього Положення реструктуризація – це здійснення комплексу організаційно-господарських, фінансово-економіч-

них, правових, технічних заходів, спрямованих на зростання обсягів випуску конкурентоспроможної продукції та підвищення ефективності виробництва.

Реструктуризація здійснюється з дотриманням вимог нормативно-правових актів, які є чинними на момент її проведення, а також з урахуванням Методичних вказівок щодо проведення реструктуризації державних підприємств, затверджених наказом Міністерства економіки України від 23.01.98 № 9, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 23.03.98 за № 187/2627.

Порядок реструктуризації державного підприємства або господарської організації передбачає:

прийняття рішення про реструктуризацію;
утворення комісії з реструктуризації, її завдання, функції та повноваження;
розроблення та впровадження плану реструктуризації;
контроль за проведенням реструктуризації.

1.2. Процес реструктуризації починається з моменту прийняття Мінпромполітики рішення про реструктуризацію і вважається завершеним на підставі наказу Мінпромполітики.

1.3. У зв'язку з проведенням робіт з реструктуризації Мінпромполітики може прийняти рішення про продовження строків розроблення плану реструктуризації.

1.4. Відповідно до вимог пункту 21 статті 5 Закону рішення про проведення реструктуризації державного підприємства приймається Кабінетом Міністрів України, якщо підприємство перебуває у переліку підприємств, що не підлягають приватизації.

1.5. При проведенні реструктуризації державних підприємств у разі, якщо заходи реструктуризації передбачають відчуження державного майна, рішення про надання згоди на відчуження нерухомого майна, а також повітряних та морських суден, суден внутрішнього плавання та рухомого складу залізничного транспорту приймається суб'єктами управління лише за погодженням з Фондом державного майна України відповідно до Порядку відчуження об'єктів державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.07 № 803.

2. Прийняття рішення про реструктуризацію підприємства

2.1. Ініціаторами прийняття рішення про реструктуризацію можуть бути:

2.1.1 для державних підприємств – керівництво підприємства або Мінпромполітики;

2.1.2 для господарських організацій – правління господарської організації за погодженням з наглядовою (спостережною) радою, або уповноважені особи (за наявністю).

2.2. Для розгляду питання про прийняття Мінпромполітики рішення про реструктуризацію державних підприємств або господарських організацій ініціатор (галузевий структурний підрозділ Мінпромполітики) подає до Управління реформування власності Мінпромполітики відповідне звернення.

До звернення додаються:

аналіз організаційної структури;
аналіз ринків збуту товарів (робіт і послуг), які випускаються (виконуються, надаються);
інформація про фінансовий стан (з обов'язковим зазначенням причин незадовільного фінансово-майнового стану);
пропозиції щодо змісту заходів з реструктуризації;
техніко-економічне обґрунтування доцільності проведення реструктуризації.

2.3. Під час розгляду поданих до Мінпромполітики матеріалів для підготовки рішення про реструктуризацію державного підприємства або господарської організації Управління реформування власності та Департамент фінансово-економічного забезпечення промисловості Мінпромполітики проводять:

аналіз фінансового стану;
підготовку висновків про доцільність проведення реструктуризації;
підготовку та подання керівництву Мінпромполітики на затвердження проекту наказу щодо рішення про реструктуризацію.

2.4. Строк підготовки висновків про доцільність проведення реструктуризації не повинен перевищувати одного місяця з моменту надходження до структурного підрозділу Мінпромполітики відповідного звернення.

На підставі висновків про доцільність проведення реструктуризації готується проект наказу щодо прийняття рішення про реструктуризацію.

Якщо проведення реструктуризації визнано недоцільним, то Мінпромполітики письмово інформує про це її ініціаторів.

3. Утворення комісії з реструктуризації, її завдання, функції та повноваження

3.1. З метою забезпечення розроблення умов реструктуризації, вирішення питань, пов'язаних з проведенням роботи щодо реструк-

туризації, та здійснення контролю за реструктуризацією утворюється комісія з реструктуризації (далі – Комісія).

3.2. Комісія утворюється відповідно до наказу Мінпромполітики протягом п'ятнадцяти днів від дня прийняття рішення про реструктуризацію.

3.3. До складу Комісії разом з представниками Мінпромполітики за згодою можуть бути включені інші представники:

державного підприємства або правління господарської організації;

наглядової (спостережної) ради господарської організації;

органу, що представляє інтереси трудового колективу (профспілкового комітету чи ради трудового колективу);

місцевих органів виконавчої влади та/або органів місцевого самоврядування для вирішення питань щодо землекористування господарської організації, що підлягає реструктуризації.

Мінпромполітики організовує формування складу Комісії, для чого письмово інформує зазначені органи про прийняття рішення про реструктуризацію та подає запити до них щодо кандидатур членів Комісії.

3.4. На засідання Комісії можуть бути запрошені представники потенційних інвесторів, кредиторів.

3.5. Формування складу Комісії здійснюється на підставі поданих пропозицій щодо кандидатур членів Комісії.

Наказом Мінпромполітики про утворення Комісії затверджується її персональний склад: голова, заступник голови та члени Комісії, у тому числі її секретар, а також установлюється строк розроблення та подання до Мінпромполітики проекту плану реструктуризації (далі – План). Цей строк не повинен перевищувати трьох місяців з дня затвердження складу Комісії. Головою та заступником голови Комісії призначається представник Мінпромполітики.

3.6. Основними завданнями Комісії є: визначення напрямів та змісту заходів з реструктуризації;

організація розроблення Плану;

контроль за виконанням Плану.

3.7. Відповідно до покладених на Комісію завдань вона здійснює такі функції:

розглядає пропозиції галузевих структурних підрозділів Мінпромполітики, органів управління державного підприємства або господарської організації, а також потенційних інве-

сторів і кредиторів щодо заходів з реструктуризації, у тому числі щодо його реорганізації, та схвалює їх;

разом з керівництвом державного підприємства або правлінням господарської організації організовує розроблення Плану, розглядає його на своєму засіданні та схвалює його;

погоджує підготовлені керівництвом державного підприємства або правлінням та наглядовою (спостережною) радою господарської організації пропозиції щодо списання, продажу, консервації, передання в оренду, комунальну власність майна підприємства, а також пропозиції щодо майна, на базі якого доцільно створити в процесі реструктуризації нові юридичні особи;

розглядає та погоджує бізнес-плани та установчі документи юридичних осіб, створення яких передбачено Планом, на базі майна підприємства, щодо якого прийнято рішення про реструктуризацію;

здійснює контроль за впровадженням Плану.

3.8. Основними принципами роботи Комісії є:

дотримання вимог законодавства;

колегіальність прийняття рішень;

обґрунтованість прийняття рішень.

3.9. Комісія має такі повноваження:

отримувати документи, статистичну та іншу інформацію, необхідні для здійснення покладених на неї функцій;

подавати до Мінпромполітики пропозиції щодо залучення до робіт, пов'язаних з реструктуризацією, експертів, відібраних на конкурсних засадах відповідно до чинного законодавства;

схвалювати або відхилити подані на її розгляд матеріали і пропонувати зміни до них;

готувати та подавати до Мінпромполітики пропозиції про продовження строку розроблення Плану;

готувати та подавати до Мінпромполітики пропозиції про зупинення реструктуризації;

подавати до Мінпромполітики пропозиції стосовно забезпечення проведення реструктуризації.

3.10. Формою роботи Комісії є засідання, які проводяться у разі потреби, але не рідше одного разу на квартал. Дата проведення засідання визначається головою Комісії.

Члени Комісії зобов'язані виконувати прийняті Комісією рішення.

Голова Комісії забезпечує подання до Мінпромполітики протоколів усіх засідань Комісії протягом п'яти днів від дати проведення засідання.

3.11. Рішення Комісії приймаються на засіданнях за результатами голосування простою більшістю голосів.

У разі рівної кількості голосів під час голосування приймається рішення, за яке проголосувала голова Комісії.

Рішення Комісії є правомірними за умови присутності на засіданні не менш як 2/3 її членів.

Результати засідання Комісії оформляються протоколом, який підписується всіма членами Комісії.

3.12. Для забезпечення роботи Комісії її голова або заступник (у разі відсутності голови) у межах своєї компетенції:

- скликає засідання Комісії;
- організує підготовку матеріалів на розгляд Комісії;
- організує роботу Комісії.

4. Розроблення та впровадження плану реструктуризації

4.1. Комісія разом з керівництвом державного підприємства або правлінням господарської організації організує та забезпечує розроблення і погодження із заінтересованими органами Плану в строк, що не перевищує трьох місяців від дня її створення.

4.2. У разі, якщо протягом установленого строку План не подано на затвердження в установленому порядку, Мінпромполітики видає наказ про скасування наказів, згідно з якими прийнято рішення про реструктуризацію та створено Комісію.

4.3. План розробляється відповідно до примірного плану реструктуризації та досудової санації, що затверджується Мінпромполітики.

4.4. У разі відчуження об'єктів державної власності при реструктуризації проект Плану розробляється лише за наявності експертної оцінки вартості об'єктів та експертної оцінки земельних ділянок, на яких розташовано об'єкти, що відчужуються. Відчуження об'єктів проводиться відповідно до чинного законодавства.

4.5. Проект Плану перед поданням до Мінпромполітики на затвердження у місячний строк погоджується з заінтересованими органами. План повинен бути розглянутий та погоджений наглядовою (спостережною) радою та

органом, що представляє інтереси трудового колективу підприємства (профспілковим комітетом чи радою трудового колективу). У разі відсутності пропозицій та зауважень до Плану він вважається погодженим.

4.6. Відповідно до вимог пункту 33 статті 6 Закону проект Плану обов'язково погоджується з Фондом державного майна України, якщо таким Планом передбачається створення нових суб'єктів господарювання.

У разі створення нових суб'єктів господарювання проектом Плану обов'язково передбачається перехід зобов'язань до новостворюваних суб'єктів пропорційно майну, яке переходить до таких суб'єктів господарювання.

4.7. Відповідно до вимог пункту 23 статті 5 Закону умови реструктуризації підприємства в установленому порядку погоджуються Кабінетом Міністрів України, якщо об'єкт державної власності, щодо якого прийнято рішення про реструктуризацію, перебуває в переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

4.8. План реструктуризації державного підприємства та господарської організації, функції з управління 100 відсотками акцій якої належать Мінпромполітики, затверджується наказом Мінпромполітики.

План реструктуризації господарської організації, акції якої частково продано, затверджується вищим органом господарської організації.

Якщо затвердження Плану належить до компетенції вищого органу господарської організації, то Мінпромполітики ініціює в установленому законодавством порядку скликання позачергових загальних зборів акціонерів господарської організації, до порядку денного яких вноситься питання щодо затвердження Плану.

4.9. З метою впровадження Плану протягом п'яти днів від дня його затвердження керівник державного підприємства (голова правління господарської організації) видає наказ про організацію проведення реструктуризації підприємства, у якому повинні бути визначені строки виконання кожного заходу та особи, відповідальні за їх виконання. Загальний строк упровадження Плану не повинен перевищувати одного року від дати затвердження цього Плану.

Зміни до Плану вносяться та затверджуються у такому самому порядку, що й План.

4.10. На підставі звіту голови правління господарської організації, погодженого нагля-

довою (спостережною) радою, або керівника державного підприємства про виконання заходів з реструктуризації, передбачених Планом, Мінпромполітики за поданням Комісії приймає рішення про завершення процесу реструктуризації.

4.11. Рішення про зупинення реструктуризації приймається за поданням Комісії Мінпромполітики:

у разі закінчення строку виконання заходів з реструктуризації, якщо до Мінпромполітики протягом семи днів до їх закінчення від керівництва державного підприємства, правління або наглядової (спостережної) ради господарської організації чи Комісії не надійшли пропозиції щодо продовження строку виконання заходів з реструктуризації;

у разі прийняття рішення про санацію або ліквідацію у процесі провадження справи про банкрутство.

4.12. Звіт про виконання заходів з реструктуризації державного підприємства вноситься на розгляд Мінпромполітики, а звіт про виконання заходів з реструктуризації господарської організації – на розгляд загальних зборів акціонерів.

4.13. У разі порушення провадження у справі про банкрутство підприємства, яке перебуває у процесі реструктуризації, Мінпромполітики протягом десяти днів з моменту отри-

мання відповідної ухвали господарського суду може прийняти рішення про зупинення процесу реструктуризації підприємства до остаточного вирішення справи про банкрутство.

5. Контроль за проведенням реструктуризації підприємств

5.1. Правління господарської організації (керівник державного підприємства) не пізніше двадцяти п'яти днів після закінчення кожного кварталу готує та подає до Мінпромполітики погоджену Комісією інформацію про виконання заходів, передбачених Планом, пояснювальну записку щодо невиконання заходів Плану.

5.2. Мінпромполітики протягом п'яти днів від дня отримання інформації правління господарської організації (керівника державного підприємства) про виконання всіх заходів, передбачених Планом, видає наказ про припинення роботи Комісії та реструктуризації.

6. Фінансове забезпечення

Фінансування заходів з реструктуризації може здійснюватися за рахунок державного підприємства або господарської організації та/або потенційних інвесторів.

Начальник Управління реформування власності О. ТРОЯН

ІНСТРУКТИВНИЙ ЛИСТ ФДМУ

від 14.08.2008 № 10-36-11559

*Центральний апарат, регіональні відділення та представництва
Фонду державного майна України*

У зв'язку з набранням чинності постанови Кабінету Міністрів України від 18.06.08 № 552 «Про внесення змін до Методики оцінки об'єктів оренди», на підставі частини другої постанови Кабінету Міністрів України від 02.01.03 № 3 «Про внесення змін до Методики оцінки вартості об'єктів оренди», керуючись статтями 23 та 24 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (далі – Закон про оцінку), Фонд державного майна України надає роз'яснення

щодо рецензування звітів про оцінку військового нерухомого майна, яке передається в оренду.

Відповідно до частини третьої статті 1 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» відносини оренди рухомого та нерухомого майна, закріпленого за військовими частинами, закладами, установами та організаціями Збройних Сил України, та майна інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які ведуть його

облік у спеціальному порядку, регулюються зазначеним законом з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про господарську діяльність у Збройних Силах України».

Нормами статті 7 Закону України «Про господарську діяльність у Збройних Силах України» передбачено, що військові частини можуть передавати без шкоди бойовій та мобілізаційній готовності закріплене за ними рухоме та нерухоме військове майно в оренду юридичним і фізичним особам.

Порядок надання дозволу військовим частинам на передання закріпленого за ними рухомого та нерухомого майна в оренду встановлений Порядком надання дозволу військовим частинам Збройних Сил на передачу закріпленого за ними рухомого та нерухомого майна в оренду, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 11.05.2000 № 778 (далі – Порядок).

Відповідно до Порядку оцінка вартості майна, що підлягає переданню в оренду, проводиться комісіями, до складу яких входять фахівці (уповноважені особи) Міністерства оборони України або іншого органу військового управління та Фонду державного майна України чи його регіональних відділень (представництв) за методикою, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Стосовно нерухомого військового майна його оцінка згідно з пунктом 6 Порядку проводиться відповідно до Методики оцінки об'єктів оренди, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.95 № 629 (зі змінами).

Відповідно до абзацу третього пункту 19 Методики оцінки об'єктів оренди, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.95 № 629 (зі змінами), у разі передання в оренду нерухомого майна, орендодавцем якого є орган, визначений в абзацах другому і третьому статті 5 Закону України «Про оренду державного та комунального майна», звіт про незалежну оцінку розглядається і рецензується зазначеним органом.

Тобто, у разі якщо орендодавцями є:

Фонд державного майна України, його регіональні відділення та представництва – зокрема щодо нерухомого майна, а також майна, що не увійшло до статутних фондів господарських товариств, створених у процесі приватизації (корпоратизації), що є державною власністю, крім майна, що належить до майнового комплексу Національної академії наук України та галузевих академій наук;

органи, уповноважені Верховною Радою Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування управляти майном, – зокрема щодо нерухомого майна, яке відповідно належить Автономній Республіці Крим або перебуває у комунальній власності;

звіти про оцінку такого майна розглядаються та рецензуються відповідними органами.

Відповідно до статті 13 Закону про оцінку рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна) можуть виконувати:

оцінювачі, які мають не менш ніж дворічний досвід практичної діяльності з оцінки майна, у тому числі які працюють у Фонді державного майна України, а також інших суб'єктах оціночної діяльності – органах державної влади та суб'єктах оціночної діяльності – органах місцевого самоврядування;

експертні ради, що спеціально створені саморегульованими організаціями оцінювачів з метою контролю за якістю оцінки майна, яка проводиться оцінювачами – членами саморегульованої організації.

Відповідно до пункту 3.4 розділу 3 «Порядок здійснення оцінки військового майна, що передається в оренду, та затвердження результатів оцінки» Положення про порядок створення та діяльності комісії з оцінки вартості військового майна, що підлягає переданню в оренду, затвердженого наказом Міністерства оборони України та Фонду державного майна України від 17.09.01 № 333/1697, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 09.10.01 за № 871/6062, рецензування звіту про оцінку нерухомого військового майна, що передається в оренду, виконують представники комісії від Фонду державного майна України чи його регіональних відділень (представництв), які згідно зі статтею 13 Закону України про оцінку є рецензентами і працюють у Фонді державного майна України або його регіональних відділеннях (представництвах). У разі потреби за рішенням комісії рецензування звіту про оцінку нерухомого військового майна може бути проведено іншими особами, визначеними частиною другою статті 13 Закону України про оцінку.

На підставі викладеного вище та беручи до уваги, що орендодавцями закріпленого за ними рухомого та нерухомого військового майна є військові частини, рецензування звітів про оцінку нерухомого військового майна забезпечується відповідними військовими частинами шляхом надання звітів з письмовим запитом про проведення рецензування до ре-

цензентів, які працюють у державних органах приватизації і є представниками органів приватизації в комісії з оцінки вартості військового майна, що підлягає переданню в оренду. В інших випадках рецензування військового нерухомого майна, що передається в оренду, мо-

же бути проведено іншими особами, визначеними частиною другою статті 13 Закону про оцінку.

Голова Фонду
В. СЕМЕНЮК-САМСОНЕНКО

ІНСТРУКТИВНИЙ ЛИСТ ФДМУ

від 14.08.2008 № 10-36-11592

*Центральний апарат, регіональні відділення та представництва
Фонду державного майна України*

У зв'язку з набранням чинності постанови Кабінету Міністрів України від 18.06.08 № 552, на підставі частини другої постанови Кабінету Міністрів України від 02.01.03 № 3 «Про внесення змін до Методики оцінки вартості об'єктів оренди», керуючись статтями 23 та 24 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (далі – Закон про оцінку), Фонд державного майна України (далі – ФДМУ) надає роз'яснення щодо рецензування звітів про оцінку нерухомого майна, яке передається в оренду.

Згідно з абзацом третім пункту 19 Методики оцінки об'єктів оренди, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.95 № 629 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.01.03 № 3) (зі змінами і доповненнями), у разі передання в оренду нерухомого майна, орендодавцем якого є орган, визначений в абзацах другому і третьому статті 5 Закону України «Про оренду державного та комунального майна», звіт про незалежну оцінку розглядається і рецензується зазначеним органом.

Відповідно до статті 13 Закону про оцінку рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна) можуть виконувати:

оцінювачі, які мають не менше ніж дворічний досвід практичної діяльності з оцінки майна, у тому числі які працюють у Фонді державного майна України, а також інших суб'єктах оціночної діяльності – органах державної влади та суб'єктах оціночної діяльності – органах місцевого самоврядування;

експертні ради, що спеціально створені саморегульованими організаціями оцінювачів з метою контролю за якістю оцінки майна, яка проводиться оцінювачами – членами саморегульованої організації.

Таким чином, у разі передання в оренду нерухомого майна орендодавцем якого є орган, визначений в абзацах другому і третьому статті 5 Закону України «Про оренду державного та комунального майна», зазначений орган забезпечує рецензування звітів про оцінку такого майна рецензентами, які визнані такими відповідно до статті 13 Закону про оцінку.

Голова Фонду
В. СЕМЕНЮК-САМСОНЕНКО

64

Звітують регіони

Регіональне відділення ФДМУ по Волинській області розпочало підготовку до продажу акцій ВАТ «Оснастка». Так, 17.09.08 у газеті «Відомості приватизації» № 36 (527) опубліковане інформаційне повідомлення про початок підготовки до проведення конкурсу з продажу 50,01 %-вого пакета акцій

ВАТ «Оснастка» з використанням відкритості пропонування ціни за принципом аукціону.

ФДМУ пропонує потенційним покупцям взяти участь у розроб-

ленні умов продажу пакета акцій за конкурсом.

За матеріалами
www.spfu.gov.ua